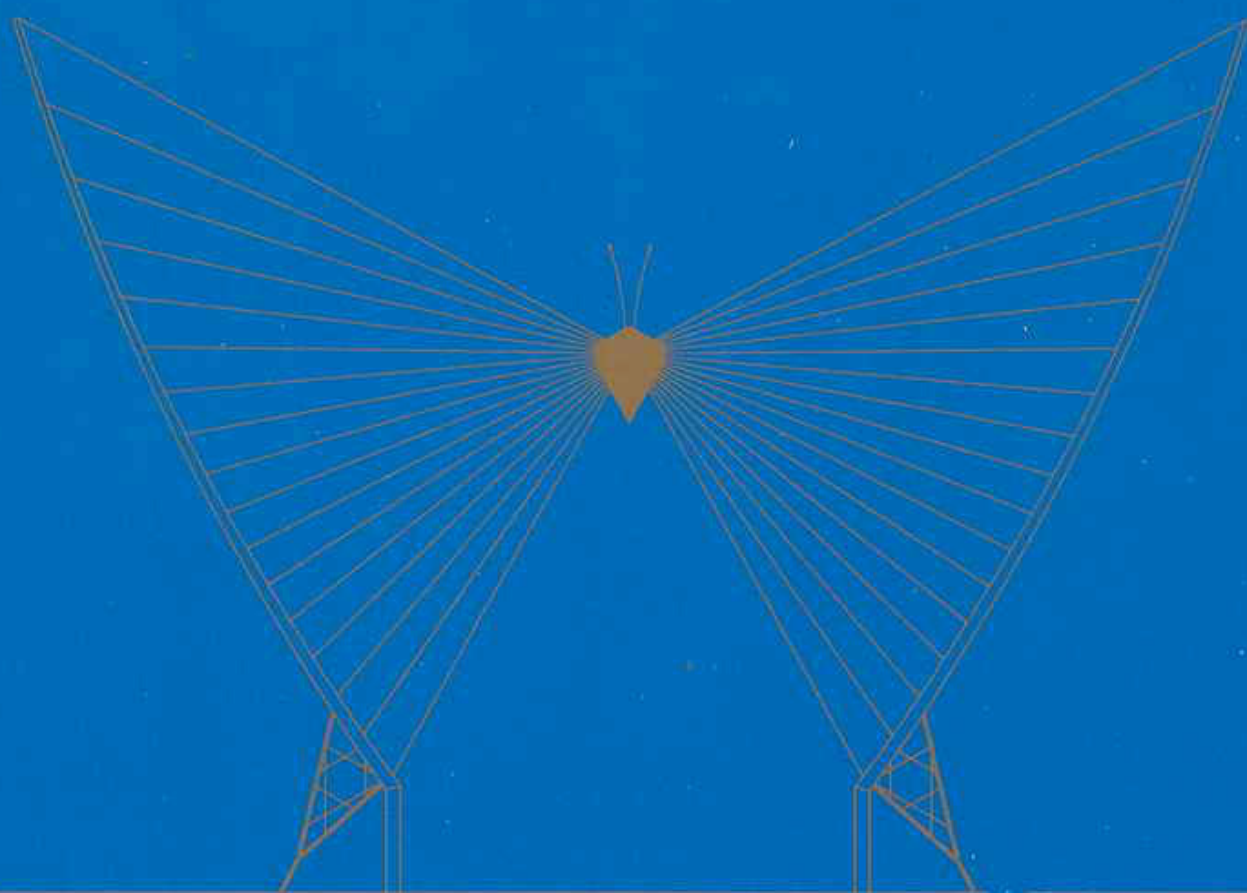

100 år i Gylling

Jubilæumsbog

Gylling Håndværker- og Borgerforening
1897 - 1997

1996

Gylling Håndværker- og Borgerforening

Tilegnet Gyllingområdet i anledning af Håndværkerforeningens 100 års
jubilæum den 2. januar 1997.

Alle rettigheder forbeholdes.

Redaktion: Jens Nørgaard

Skrift & Layout: Thomas Lund

Forsiden: Billedhugger Steen Krarup-Jensens skitse til byporten.

Ansvar ifølge presseloven påhviler de enkelte forfattere.

Trykt i 550 eksemplarer hos

Narayana Press, Gylling

ISBN 87-986310-0-4

Om forsiden:

Porten er skabt af billedhugger Steen Krarup Jensen, Fensten. Den forestiller en sommerfugl med udbredte vinger – sommerfuglen symboliserer det nære, det lyse, det varme – det som vi gerne vil forbinde med landsbyen. Sommerfuglen har guldstøv på vingerne – en idé vi har fået fra "Guldporten", som de gamle gyllingboere kaldte en snæver vejpassage som fandtes i den sydvestlige del af landsbyen. Om natten ændres sommerfuglen til en natsværmer, når bilernes lys reflekteres fra de store vinger.

I bil forstærkes oplevelsen yderligere, idet der på en 120 meter lang strækning før og efter Sommerfugleporten er nedlagt felter i asfalten, der giver lyd når hjulene passerer. Asfaltofonen er verdens første af sin art – melodien er bygget op over navnet Gylling – tonerækken starter og slutter med tonen "g". Melodien er skabt af komponisten Jacob Freud-Magnus, Andebølle.

Forord

Da Håndværkerforeningen og Borgerforeningen i 1990 blev sammenlagt til én forening: Gylling Håndværker- og Borgerforening, var der ikke udelt begejstring hos nogle af Håndværkerforeningens medlemmer, thi der var jo kun 6 år til 100 års jubilæet – og vil det nu blive markeret på behørig vis?

Det har derfor været en stiltiende aftale blandt os, der i årene siden 1990 har været medlem af bestyrelsen, at det har vi pligt til, at det jubilæum bliver markeret i dyb respekt for de mange gode initiativer, som Håndværkerforeningen gennem mange år har taget for at gavne egen stand, men i lige så høj grad for at gavne det landsbysamfund, som vi alle er en del af.

Det er derfor med stor glæde, at vi præsenterer dette jubilæumsskrift for vore læsere. Vi vil gerne takke alle, der har medvirket hertil.

En stor, stor tak til N. U. Yoga Ashrama og deres trykkeri Narayana Press, der har skænket trykning og indbinding af jubilæumsskriftet som deres jubilæumsgave til Gylling Håndværker- og Borgerforening og dermed Gyllingegnens beboere. Hjertelig tak herfor.

Bestyrelsen vil også gerne takke fhv. skoleinspektør Jens Nørgaard for det store arbejde at være bogens redaktør, ligesom vi gerne vil takke alle, der har bidraget med artikler, billedstof m.v.

En stor, stor tak til arbejdsudvalget, der har påtaget sig at arrangere selve jubilæumsarrangementet den 28. januar. Se programmet i bogen side 131.

Det er bestyrelsens håb, at bogen må hjælpe tilflyttere og andre til at værdsætte og få glæde af det lokalsamfund, som man er en del af.

Bestyrelsen

Indholdsfortegnelse

Indledning	Jens Nørgaard	7
Håndværkerforeningens historie		
Fra forhandlingsprotokollerne	Mogens Rasmussen	9
Formænd gennem 100 år	Mogens Rasmussen	38
Foreningens æresmedlemmer i 100 år	Mogens Rasmussen	39
Festtalen ved 90 års jubilæet	Ejner Pedersen	40
En samarbejdspartner	Jens Nørgaard	44
Håndværkets- og næringslivets udvikling		
En epoke af håndværket fra 1960 til 1996	Eivind Nielsen	47
Fra mastakrobat til computervagt	Niels Færch	50
Landsbysmeden før og nu	Holger Rosenberg	54
Landsbymaleren 1925 – 1955	Eskild L. Eskildsen	57
Fra gårdsyverske til dameskrædder	Tove Madsen	59
Gylling slagterforretning 1922 til 1994	Per D. Larsen	61
Murer i Gylling	Christian Sand	63
Landsbymejerierne gennem 100 år	Frank Wammen	67
Da mejeristen blev rival til degnen	Frank Wammen	71
Smed i Gylling	Christian Sand	73
Fra damefrisør til familiefrisør	Helga Wammen	75
Gylling Bageri & Conditori 1954 – 1996	Hans Ehlert	79
Til bageren efter julestegen	Anette Schøler	82
Gylling Bødkeri & Stavfabrik 1911 – 1988	Erling H. Nielsen	85
Bageri, nærbutik, post, apotek og Café	Birte Jespersen	88
Radiosmed og byggemarked	Jørgen Færgemann	92
En håndværkerhustru fortæller	Henny Nielsen	95
En skrædder forlod sit bord	Gunner Frederiksen	98
En sjællænder sætter farver på	Kaj Brodersen	100
Gylling Brugsforening	Mogens Stærk	101
Fra Brugsforening til DAGLI'BRUGS	Jørger Oksfeldt	104

Den ideelle placering af DAGLI'BRUGSEN	Mogens Stærk	107
Bjarmodan, en ny virksomhed	Bjarne Ilsøe Jensen	109
Kims Garage X, endnu en ny virksomhed	Thomas Lund	110
Håndværkere i Gylling fra 1897 til ca. år 1920	Thorvald Møller Hansen	111
Erhverv i Gylling gennem 100 år	Thorvald Møller Hansen	113
Gylling 1970, bykort med registrering	Mogens Rasmussen	120
Gylling 1995, bykort med registrering	Mogens Rasmussen	121
Priser og købekraft for 100 år siden	Thomas Lund	122
Håndværker- og borgerforeningen i jubilæumsåret		
Bestyrelsens sammensætning	Et gruppebillede	123
En ønskeseddel for fremtiden	Bestyrelsen	123
Fællesskab for fremtiden	Niels Christensen	130
100 års jubilæets markering	Bestyrelsen	131

Indledning

Som det fremgår af forordet, vil bestyrelsen for Gylling Håndværker- og Borgerforening gerne have markeret Håndværkerforeningens 100 års jubilæum med et jubilæumsskrift, og jeg blev opfordret til at samle og redigere stoffet.

Bestyrelsen har ikke givet mig noget kommissorium, men ved deltagelse i arbejdsudvalgets møder fik jeg opgivet en række navne, som jeg rettede henvendelse til, og det er der kommet en række beskrivelser ud af. Derfor tak til arbejdsudvalget der består af: Kirsten Rosenberg, Kaj Ørbæk, Frank Wammen, Mogens Rasmussen og undertegnede.

Vi har ønsket at beskrive håndværkets og næringslivets vilkår gennem de 100 år. Vi har ønsket at beskrive, hvad Håndværkerforeningen har betydet for byens udvikling, og det finder jeg, Mogens Rasmussen har gjort meget flot ved at gennemlæse og beskrive i kort form beslutningerne i forhandlingsprotokollerne.

Det er vort håb, at jubilæumsskriftet også må blive til glæde og inspiration for de mange tilflyttere, der nok har valgt Gylling som bosted, men alligevel savner en lokal identitet, en tættere tilknytning til byen og egnen, og som senere vil medføre, at man går ind i fællesskabet for at bevare og videreudvikle alt det, vi holder af ved landsbyen Gylling.

Opgaven, man stillede mig, var også at undgå for mange gentagelser af det stof, som findes om samme emner i Gyllingbogen II. Det er delvis lykkedes.

Jeg vil gerne takke alle, der har bidraget med artikler, foto, udklip m.v. En særlig tak til Ejnar Pedersen, Lokalhistorisk arkiv, til Mogens Rasmussen som ildsjælen bag jubilæumsmarkeringen og til Thomas Lund for et inspirerende samarbejde.

De positive og givende møder på Narayana Press har også været en inspiration for mig.

Jens Nørgaard

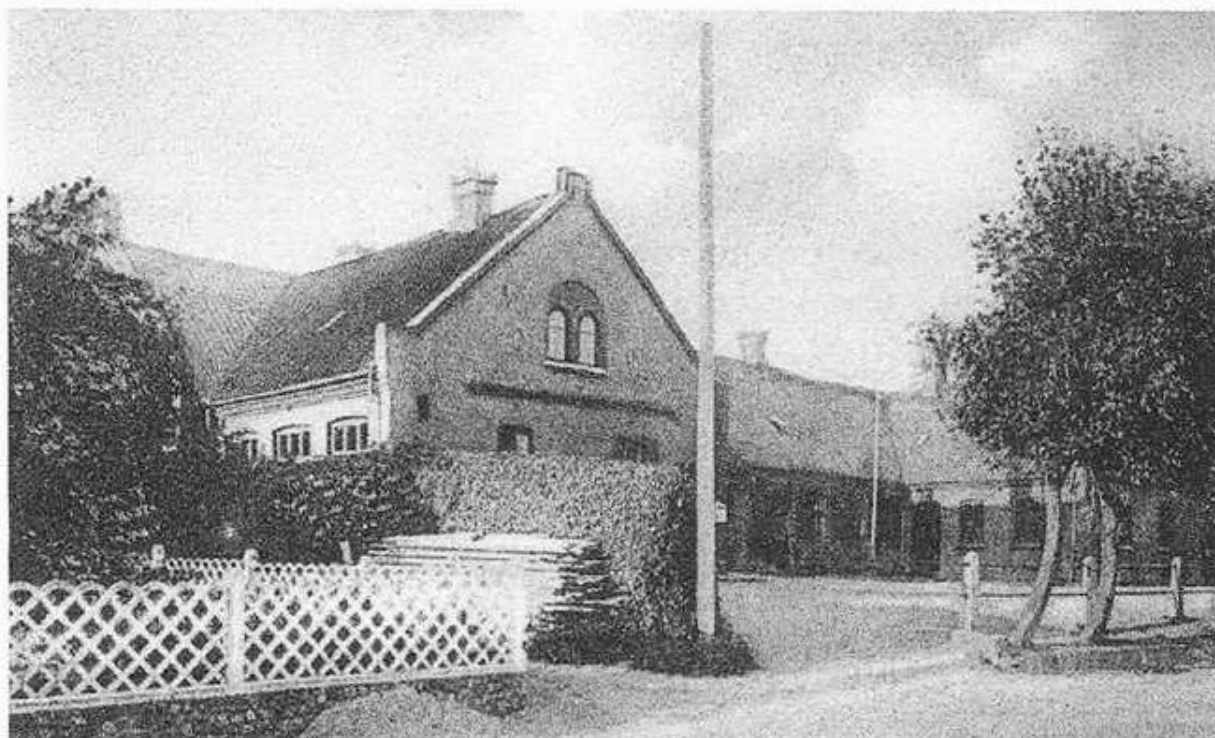
Håndværkerforeningens historie

Aktiviteter i 100 år – fra foreningens forhandlingsprotokoller

v/ Mogens Rasmussen

1897

Starten – ”Den 2. Januar 1897 afholdes et Møde af Håndværkere og Næringsdrivende i gymnastiksalen i Gylling, hvor det vedtoges at danne en Håndværkerforening for Gylling og Omegn. Til Bestyrelsen valgtes Skomager Niels Jensen, Smed Niels Nielsen, Snedker Hans Peter Jensen, Murer Hans J. Jukomsen og Væver Niels Chr. Pedersen, som konstituerede sig med Skomager Niels Jensen som Formand”.

Gylling skole omkring århundredskiftet. Her stiftedes Gylling Håndværkerforening 1897.

1898

Bal – der arrangeres bal i gymnastiksalen for både aktive (håndværkere og næringsdrivende) og passive medlemmer (f.eks. læreren og landmænd). Det besluttet, at man gerne må byde et par med til ballet, dog bemærkes, at det er gifte folk, men ugifte medlemmer må gerne byde en pige med.

Tegneskolen – Der ydes 2 kr i tilskud til tegneskolen pr. elev. Undervisningen foregår i Foredragsforeningens lokaler 1 gang ugentlig i løbet af vinteren.

Generalforsamling – afholdes 2 gange om året i Sparekassens lokale, det tidligere forsamlingshus Købmagergade 21.

Tombola – Det besluttet, at afholde tombola hvert år i løbet af vinteren.

Emblem – Der anskaffes foreningsemlen til alle medlemmer.

Sommerudflugter – Hvert år skal et udvalg arrangere sommerudflugt for foreningens medlemmer m. damer til f.eks Søvind, Hov, eller Krabenab Skoven- med musik.

Juletræ – for børn afholdes 2. januar i forbindelse med foreningens fødselsdagsfest. Denne tradition holder frem til 1979, stopper så, men genoptages i 1994.

1900

Fagblade – der indkøbes blade/tidsskrifter, som henlægges i foreninglokalet til medlemmernes benyttelse.

Maskerade eller fastelavnsfest – en ny aktivitet, som arrangeres hvert år frem til 1946.

1902

Gadelygter – Foreningen betaler for stenolie til gadelygterne på opfordring af Lygteselskabet. *Foreningen yder tilskud til driften fremover.*

Byggeri – Bestyrelsen foreslår, at foreningen bygger eget lokale til tegneskole.

Kontingent – Aktive betaler 2,00 kr og passive 1,50 kr om året, som opkræves af et lejet bud.

1903

Håndværkerbygning – Køb af byggegrund (ved skolen) af gård-ejer Niels Mogensen til at bygge tegneskole med sal og lejlighed.

1904

Formålsparagraf – “Foreningens Formål er at give Håndværkere og Næringsdrivende Lejlighed til at samles for at indhente Meninger og Ideer, at fatte Beslutninger sigtende til standens Vel, samt at arbejde hen til Oprettelse af en Håndværkerbygning med Værelse til brug for teknisk Skoleundervisning”. Vedtægtsændringen bliver vedtaget med 26 stemmer af i alt 37 stemmer.

Byggefond – Der oprettes en fond af medlemsindskud og kontingent, som også kan bruges til understøttelse af trængende medlemmer eller enker efter sådanne.

Gåse- og Andespil – Arrangeres for at skaffe penge til foreningen, gennemføres hvert år frem til 1983.

1905

Forsamlingshus – Det besluttet at betale 5 kr pr. medlem til den påtænkte forsamlingsbygning. Gylling Forsamlingshus indvies den 25. september 1905.

“Sygesikring” – eller sygedomsunderstøttelse – der udbetales maler Ebbe Christensen 20 kr på grund af benskade. *I mange år herefter udbetales økonomisk støtte til trængende medlemmer.*

Lokaler – aftale med forsamlingshusforeningen om leje af lokaler til bestyrelsesmøder, generalforsamlinger for et år, pris 15 kr. *Foreningen anvender fortsat forsamlingshuset til generalforsamlinger – bestyrelsesmøderne har siden 1950 været afholdt på skift i private hjem.*

1907

Håndværkerudstilling – der arrangeres tur for medlemmerne til håndværkerudstilling i Tørring

Elektricitet – der afholdes oplysende foredrag om elektricitet.

Grisetorv – der arrangeres griestorv med stadeplads i hotellets gård.

Forsamlingshuset i 1908, hvor tegneskolen var på 1. salen (bag de to sydvendte vinduer).

Aftenskole – der arrangeres skrivekursus for medlemmer

Teknisk Skole – det vedtages at arbejde hen mod oprettelse af en teknisk skole i Gylling

Torvedag – foreningen afholder udgifter til torvedag, som ønskes hver lørdag.

1908

Aftenskole – der afholdes skrivekursus med frk. Fischer som lærerinde. Der ydes medlemmerne 4,50 kr i tilskud til et enkelt kursus og 10 kr til dobbelt kursus.

“Dansk Håndværk og Industri” – foreningen meldes ind i fællesforeningen for håndværk og industri. “Håndværkernes Adresse Avis” bliver medlemsblad.

Teknisk Skole – bliver startet op, formanden murer R. Rasmussen er tilfreds med fremmødet. *Tegneskolen, som den også kaldes, fungerer hver vinter til 1926, derefter kommer lærlingene på skole i Odder.*

1910

Klubaftener – Foreningsmøde den første onsdag i hver måned fra 7 -24, til formålet anskaffes spillebrædt mm. Senere den 1. og 3. onsdag i hver måned.

Delegeret – Der vælges en delegeret til det årlige repræsentationsmøde i fællesforeningen. *Møderne holdes forskellige steder i landet, foreningen betaler rejse- og leveomkostninger. Der rejses på 3. klasse. Ofte er det formanden, der vælges. Ved den følgende generalforsamling aflægges rapport fra mødet/turen. Traditionen fastholdes mange år frem.*

1912

Håndværkerhøjskole – Fællesmøde i Århus om oprettelse af en håndværkerhøjskole, det besluttet at købe 2 aktier a 15 kr i Århus Håndværkerbygning.

Kontingentforhøjelse – Forslag vedtaget om at forhøje kontingentet til 3 kr plus bladet for aktive medlemmer, og 2 kr for passive.

1914

Elektricitet – Det besluttet at betale målerpenge for elektricitet som anvendes i foreningslokalet.

Post – Der rundsendes en liste i byen med et andragende om at få pakkepost omdelt 2 gange dagligt, og at få jernbanens bestyrelse til at skifte morgenposten i Ørting i stedet for Falling og Hundslund.

1916

Teknologisk Institut – der bevilges 20 kr til Teknologisk Instituts nye bygning. *Teknologisk Institut indvies 1918, hvor formanden deltager.*

Købestævne – der arrangeres udflugt til købestævnet i Fredericia, der ydes tilskud til kaffe med cognac.

Jernbane fra Hou til Gylling – der indkaldes til ekstraordinær generalforsamling, hvor det vedtages at indgå i et samarbejde med mejeriets bestyrelse om en jernbaneforbindelse til Hou. Overslag på en sådan bane lyder på 350.000 kr, udvalget bemyndiges til at søge sognerådet om midler. – *Det fornødne beløb kunne ikke rejses.*

1917

20 år – der afholdes jubilæumsfest med dilettantkomedie

Brænde – Bestyrelsen vedtager at købe 300 tørv og 1 m³ brænde til ovnen i foreningslokalet.

Dyrtidsloven – det vedtages, at dyrtidslovens § 2 bliver anvendt. Sognerådet anmodes om, at dyrtidshjælpen må blive fordelt efter § 2 her i kommunen. Sognerådet afslår og en ny generalforsamling anmoder sognerådet om at bekendtgøre afgørelsen i bladene.

1919

Vedtægter – der vedtages vedtægtsændring og kontingentforhøjelse til 5 kr.

Kommunalvalg – forslag om at foreningen skal deltage i valget til sognerådet. Der indkaldes til politisk møde med Erhvervspartiet.

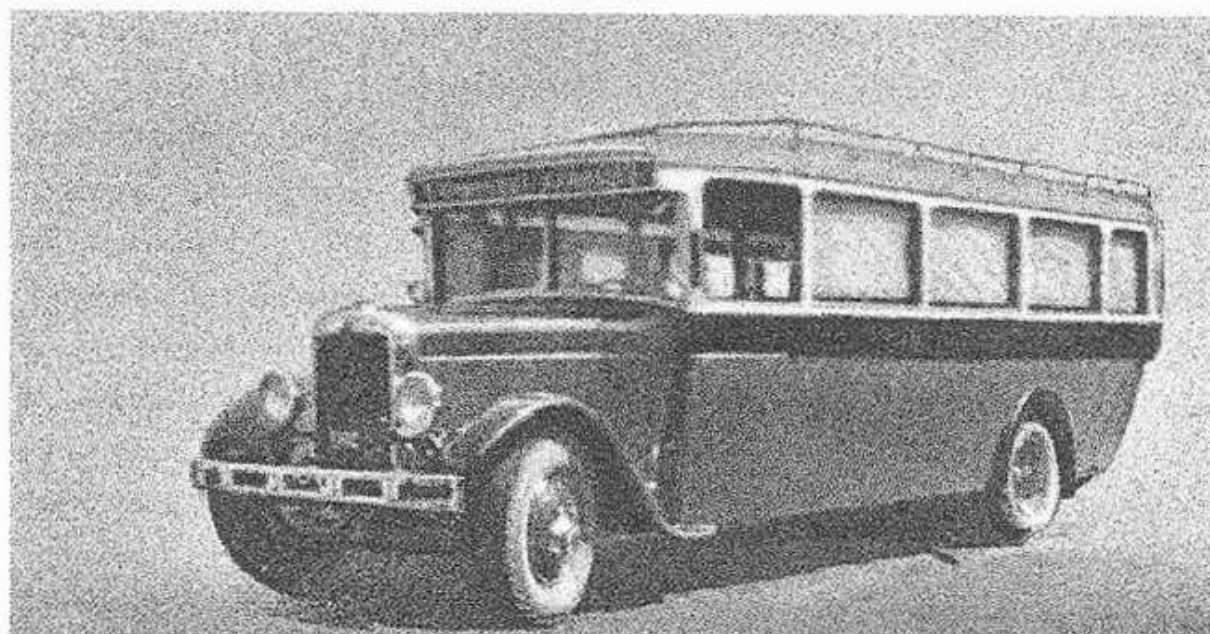
1920

Gadebelysning – Der arbejdes hen mod at få gaderne elektrisk oplyst. Sognerådet opfordres til at etablere belysningen og beboerne afholder udgifterne til lysforbruget. Der opstilles i alt 23 lygter.

1921

Emblemer – skal bæres ved foreningens arrangementer, ellers skal der betales 50 øre i bøde.

Bestyrelsen – udvides fra 5 til 7 medlemmer, og det besluttet at afholde 25 års jubilæumsfest, hvor den første bestyrelse inviteres som æresgæster.

Gylling – Odder – Århus rutebilen.

1922

Krohold – Viggo Kronholm anmoder om bestyrelsens anbefaling til fortsat at drive gæstgiveri og krohold.

Rutebiltur – Sognerådet anmodes om at give tilskud til bilrutetur Gylling – Århus, hvis det gøres nødvendig. Det anbefales sognerådet at yde understøttelse til vognmand Sørensen.

1924

Festplads – det besluttes at købe en festplads. Festplads med haveanlæg etableres sammen med den nye sportsplads langs Skolegade. Der skal føres selvstændig regnskab med udgifterne til anlægget. Indtægter fåes ved anlæg af kolonihaver til udlejning samt frivillige bidrag og støtte fra sognerådet. Købekontrakt med gdr. M.P. Rasmussen underskrives 28.februar.

Havepareceller – 6 havepareceller udliciteres til medlemmerne for 10 kr om året.

1925

Port – Der opsættes port m. låge til festpladsen. Opstillingen forsinkes og der udskrives dagbøder i alt 30 kr som fratrækkes den samlede pris på 190 kr. og der udføres skelændring af sports- og festpladsens sydlige side.

Beplantning – der udlånes 500 kr til beplantning af festpladsen. Der opsættes skilt på festpladsen som skal forbyde fritløbende høns og hunde, og formanden indkøber 10 læs grus til stierne.

1926

Mindesten – Der gives tilladelse til at Castenskjold's mindesten kan opsættes på festpladsen. Sognerådet ansøges om bidrag til vedligeholdelse af festpladsen. Næsborg lønnes til at renholde festpladsen.

1927

Festpladsen – Der opsættes trådhegn mellem hotellets have og festpladsen. Anlægget passes ifølge konditionerne fra 1.april til 1.oktober af fiskehandler Anders Jørgensen for 78 kr. Der fremlægges en liste til frivillige bidrag til festpladsens vedligehold.

1928

Grundlovsfest – Der arrangeres grundlovsfest på festpladsen, som taler vælges gårdejer og folketingsmedlem M.P. Rasmussen, Gylling om Grundloven, og lærer Hansen om Gylling i gamle dage.

1929

Teater – Der indgås aftale med teaterdirektør Aage Brynjer om opførelse i Gylling af stykket "Røde Roser", pris 100 kr.

Vejforhold – Sognerådet anmodes om at forbedre vejen ved Lerdrup, da trafikken vil forøges betydeligt, når Alrødæmningen er ført igennem.

Juletræ – Som sædvanlig afholdes juletræ, i år er prisen 25 øre for børn og 75 øre for voksne, der betales ved indgangen, hvor der udleveres bånd der skal bæres synlig. Der er bestilt 2 musiker

Festpladsen over for Gylling skole

(klaver og violin). Bestyrelsen med damer møder kl. 2 for at pyn-te træet. Juletræ afholdes fremover sammen med Husmandsfor-eningen. En tradition som fastholdes til 1979.

1931

Navneændring – Forslag om at foreningen skulle ændre navn til “Gylling Borger og Håndværkerforening” nedstemmes.

Foreningslokale – Lokalet deles med Socialistisk Forening – pri-sen er 30 kr om året. Forsamlingshuset skal så fremover betale for lys.

Sommerudflugten – I år til Brædstrup med ekstratog fra Ørting, foreningen betaler, hvad billetten koster over 2 kr pr. deltager.

Lærlinge – Økonomisk støtte til elever på teknisk skole og han-delsskolen i Odder. Støtten er et rejsetilskud, der kan søges af lærlinge, der har passet sin skoletid. Max. 10 kr pr. elev.

1932

Hønseljagt – Der opsættes opslag i haverne om forbud mod løsgående høns. Overholdes forbuddet ikke, har A. Holm tilladelse til at skyde, hvad der er af høns i haverne og anlægget. Megen kritik af, at anlægget ikke var i behørig orden.

1933

Amtsforening – Indmeldelse i Amtsforeningen under fællesrepræsentationen for Håndværk og Industri.

Dilettant – Sammen med Husmandsforeningen opsættes dilettantstykke til forårsfesten.

Bogholderi – Kursus i bogholderi. Bogholder Henriksen leder kurset for en pris af 100 kr. Foreningens medlemmer opnår tilskud på 5 kr.

1934

Anlægget – grundlovsfest i anlægget med pastor Nielsen som taler. Der opsættes vippe og sandkasse, sognerådet ansøges om tilskud.

1935

Anlægget – Der opsættes hegn mod naboen C. Bank og sportspladsen. Ligeledes opsættes hegn om kolonihaverne ud mod vejen og mod møllen. Forslag om at etablere vandhane ved kolonihaverne.

Dilettant – fastelavnsfesten bliver en komedie "Rasmines Bryllup" – dilettantforestilling sammen m Husmandsforeningen. Axel Petersen står for at samle personer til de forskellige roller.

1936

Navneændring – Hed debat om ændring af foreningens navn til Håndværker og Borgeforening forkastes atter.

Folkefest – I anlægget afholdes stor folkefest med tale af friskolelærer Th. Madsen, Odder, politihundeopvisning og fodboldkamp mellem bønder og borgere – nåle til det vindende hold.

1937

Jubilæumsfest – Smed Jensen, Mejlby holder festtalen om håndværk gennem tiden, derefter revy efterfulgt af kaffebord, pris 175 øre pr. deltager. Medstifterne inviteres såfremt disse kan findes.

Forsamlingshuset – I forbindelse med udvidelsen af forsamlingshuset vedtages det at tegne aktier til støtte for byggeriet.

1940

Finland – En opfordring fra fællesrepræsentationen af håndværkerforeninger til at yde ekstra bidrag til de nødstedte i Finland. Der arrangeres en Finlandsaften med underholdning (Højskoleforstander Aage Jensen, Hadsten og Kommunelærer Frede Bertelsen, Kongsvang) og kaffebord, overskuddet blev på 80 kroner.

Statslån – bestyrelsen anbefaler, at tømmermester Carl Aagaard er kvalificeret til lån for anskaffelse af maskiner.

Flidspræmie – Odder Tekniske Skole får 10 kr til indkøb af flidspræmier. Senere gives der også flidspræmie til Odder Handelsskole. *Der uddeles flidspræmier frem til 1953.*

Lokalthistorisk Arkiv – Søren Madsen foreslår oprettet arkiv for kommende slægter, der nedsættes et 3-mands udvalg til at arbejde videre med forslaget.

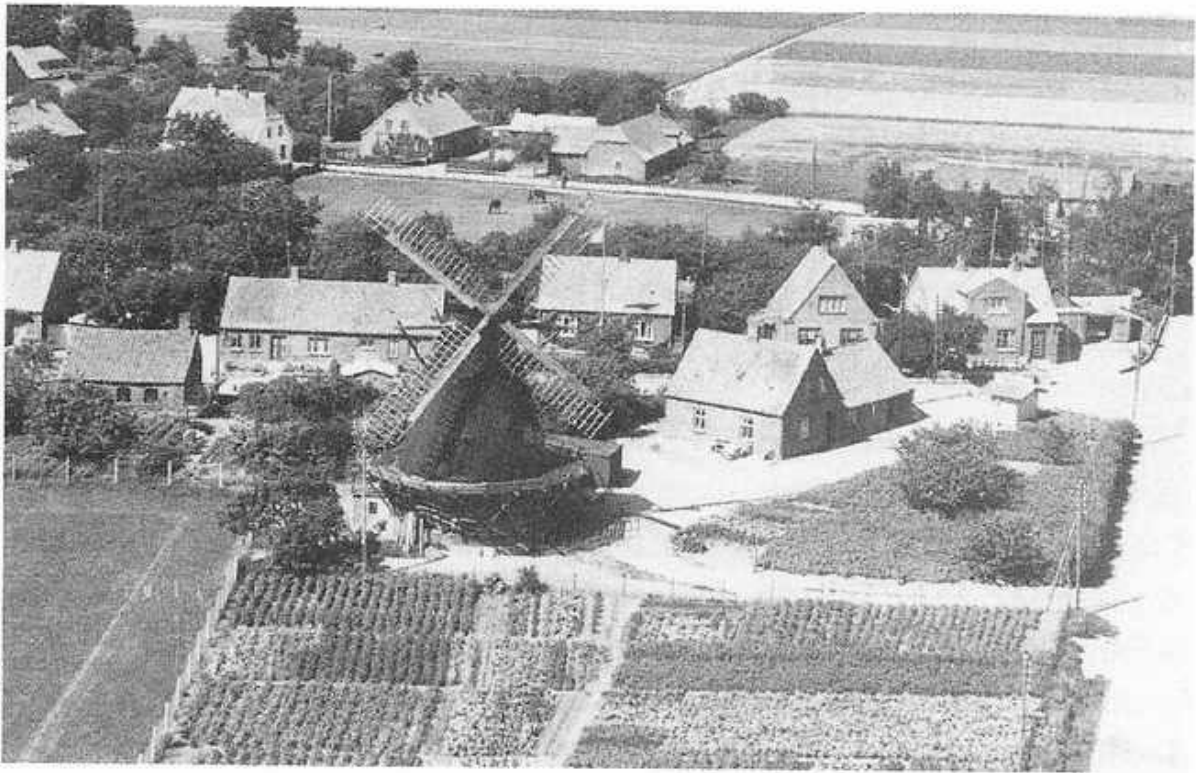
1941

Statslån til byggematerialer – Drøftelse af de lån som staten bevilger til reparationsarbejder på baggrund af prisstigninger på byggematerialer.

Badebro – Forslag om opsætning af badebro ved Gylling Strand. Der afholdes Gylling-dag til fordel for badebroen. Broen opsættes til stor glæde for mange.

1942

Idrætshal – På ekstraordinær generalforsamling forelægger lærer Madsen planerne om en idrætshal på sportspladsen.

Håndværkerforeningens kolonihaver ved Østergade.

1943

Salg af anlæg og badebro – Sognerådet ønsker at købe anlægget for at kunne opføre ny gymnastiksal til skolen. Det besluttes at sælge anlægget og badebro til sognerådet for 1500 kr. Kolonihaverne er ikke til salg, men kan evt. mageskiftes.

Forretningsjubilæum – Karetmager Søren Madsen inviterer bestyrelsen til 40 års forretningsjubilum med kaffepunch og rigtig cigar.

1944

Kolonihaverne – Lejerne bliver opsagt, haverne pløjes op og der anlægges 4 nye haver, hvor medlemmerne har første ret. Havelodderne sættes til 7 kr pr. år.

Rationering – Til juletræs festen vedtages det at servere kaffen uden sukker. Vinter festen udsættes på grund af lysrestriktioner.

1947

50-års jubilæum – Der arrangeres stor fest den 2. januar hvor håndværkerforeningerne i Ørting -Falling, Gosmer – Halling og Odder inviteres sammen med alle husstande i postdistriktet. Der serveres suppe, steg og is med rødvin – en hel flaske til 4 personer. Pris, 6 kr. pr. deltager. 3 spillemænd sørger for musikken. Festen gav et underskud på 412,25 kr.

1948

Generalforsamling – det blev besluttet fremover at sløjfe forårs-generalforsamlingen.

Flag – foreningens flag bliver solgt til kommunen for 50 kr. Lærer Madsen lover at benytte flaget på foreningens tidligere flagstang i anlægget.

Foreningsokale – Forsamlingshuset opsiger aftale om udleje af lokale. En ny aftale indgås om leje af det sydlige loftsværelse for 3 kr. pr. gang.

1950

Postgang – Bestyrelsen indkalder borgerne til møde om ændring af postgangen fra Ørting til Gylling.

1951

Forenings samarbejde – Husmandsforeningen, Socialdemokratisk Vælgerforening, Dansk Arbejdsmands Fagforening i Gylling og Håndværkerforeningen samarbejder omkring juletræsfesten. *Et samarbejde der holder mange år frem i tiden.*

1954

Mælkemanden – Foreningen afholder en stor afskedsfest for mælkemand Johan Egeberg, som igennem 24 år har bragt mælk ud til Gyllingborgerne.

1957

Jubilæum – 60 år afholdes den 19. januar. Hotellet leverer maden til 5,50 kr pr. kuvert uden drikkevarer, bordet pyntes fagmæssigt

og der er lokal underholdning med lærer Helge Thure og mejeribestyrer Hans Peter Dalby, og pæn tale af Kjeldsen fra Håndværksrådet.

Dagrenovation – Der nedsættes et udvalg til at undersøge mulighederne for dagrenovation i Gylling.

Juleudsmykning – Der opstilles juletræ på Kirkepladsen. Til formålet afsættes 25 kr som senere forhøjes til det dobbelte.

1960

Renovation – Det blev vedtaget at bruge papirsække frem for kasser. 35 havde tilmeldt sig den nye renovationsordning. Oskar Sørensen, Odder redegjorde på møde om ordningen i Odder. Tømning hver 14. dag til en pris af 10 kr pr. kvartal. Der optages et lån på 2.000 kr i Sparekassen. Arbejdet udbydes i licitation blandt beboerne i Gylling. Senere tømning hver uge, idet sække-
ne ellers gik i stykker.

Salg af kolonihaverne – Sognerådet ønskede at købe kolonihaverne til opførelse af første- lærer bolig. Prisen aftales til 7.000 kr, handlen vedtages på ekstraordinær generalforsamling på hotellet, hvor foreningen giver kaffe til alle de fremmødte.

Flygtningehjælpen – alle foreninger i Gylling går sammen om at lave en fest til fordel for flygtningehjælpen giro 607. Bankospil hvor forretningsfolk og beboer i Gylling skænker gevinster.

1961

Fjernvarme – Muligheden for oprettelse af fjernvarme i Gylling undersøges. Formanden tager kontakt med de folk der har stået for fjernvarmen i Odder. I 1964 indkaldes til borgermøde, hvor ca. 50 interesserede møder op, og der nedsættes et udvalg, hvorefter foreningen trækker sig ud.

Mødelokaler – Bestyrelsesmøde afholdes nu skiftevis rundt hos bestyrelsen, og generalforsamlingen afholdes både på hotellet, men også på Ehlerts konditori.

1965

Kommunal renovation – Gylling Kommune overtager renovationen med deraf følgende forpligtigelser.

1969

Navneændring igen – forslag og livlig diskussion om at ændre navn til Håndværker og Borgerforening nedstemt. Forslag om at genoptrykke de gamle vedtægter der nu er mere end 50 år gamle.

Kollektiv annonce – “Velkommen til Odder” er en bog, hvor alle næringsdrivende i Gylling og omegn skal omtales, når kommunerne lægges sammen. Foreningen skal se at få lavet en fælles annonce i bogen.

1970

Nye vedtægter – der ændres i de gamle vedtægter. *Bestemmelsen om at arbejde hen mod oprettelse af en håndværkerbygning udgår. I stedet præciseres det, at foreningen skal virke som talerør overfor kommunen (storkommunen). Endvidere hedder det, at der altid skal være mindst 4 håndværkere eller selvstændige næringsdrivende ud af bestyrelsens 7 medlemmer. Enhver kan nu blive medlem af foreningen, tidligere var det kun “håndværkere og næringsdrivende med selvstændig virksomhed, der ikke havde gjort sig skyldig i nogen i den offentlige mening vanærende handling”.*

Gylling og Omegns Håndværkerforening

Fritidskolen – Samtlige foreninger går sammen som garant for Gylling fritidsskole, en fortsættelse af den kommunale Gylling aftenskole.

Kommune udvalg – Der nedsættes et udvalg til at varetage henvendelser rettet mod Odder Kommune. Udvalget består af formanden Erik Krarup og sadelmager Madsen. Forslag om at bestyrelsesmedlemmer efter tur skal overvære byrådsmøderne i Odder.

75 års jubilæumsfesten. F.v. Holger Rosenberg, Ejnar Pedersen, Erik Krarup og Tove Madsen.

Flagallé – Formanden foreslog flagallé i Gylling – vejarbejder i forbindelse med kloakering er en god anledning til at få rørene til flagstængerne sat ned.

1972

75 år – Reception den 2. januar med mange gæster og gaver. Festen blev holdt den 15. januar og blev indledt med 1. minuts stilhed på gr. af kongens død. Lærer Madsen holdt festtalen på vers og der var skrevet flere sange i dagens anledning. Der var solgt 60 flasker vin før middagen begyndte.

Ørting hallen – Der ydes et bidrag på 3.000 kr til hallens opførelse. Der bliver senere arrangeret andespil til fordel for hallen.

Børnehaven – Gylling Børnehaven tildeles 500 kr til opstart.

Navneændring – der indkaldes til borgermøde om at ændre for-

80 års festen – et udsnit af festdeltagerne. F.v. ses Magnus og Esther Græsborg, Edward og Gerda Lund, Else og Anthon Houmøller, Peter Fabrin samt Jens og Henny Astrup Nielsen.

eningen til en borger- og håndværkerforening. Men endnu engang løber forslaget ud i sandet.

1974

Gylling og Omegns Borgerforening – Starter den 23. april.

Juletræs jubilæum – Foreningen arrangerer juletræ nr. 75, i den anledning indkøbes elektriske lyskæder i stedet for levende lys som hidtil. Kæderne overdrages senere Gylling Skoles Forældre- og Lærerforeningen, som de følgende år bliver medarrangør af julefesten.

1976

Lovændring – Bestemmelsen om økonomisk støtte til syge medlemmer udgår af vedtægterne.

1977

Jubilæumsfest – 80-årsfesten blev et tilløbsstykke. Trods store sne-masser nåede 130 frem til festen, hvor Jens Nørgaard var toast-master og lærer Gunnar Madsen holdt festtalen.

Forsamlingshuset – ombygning med ny scene m.m får bestyrelsen til at købe et 500 kr andelsbevis til støtte for byggeriet. Senere betales yderligere 500 kr som afdrag på lån som forsamlingshu-sets bestyrelse personligt har kautioneret for.

1978

Sverige – Der arrangeres tur med færgen Grenå-Varberg. – 54 deltagere får en herlig sejltur og god underholdning med sange-ren Nat Ruseel for billige penge (60 kr). Turen bliver gentaget året efter.

1980

Jydsk Telefon – 50 medlemmer fra foreningen besøger Jydsk Telefon ved Århus

FDF-FPF – Spejderarbejdet i Gylling får 200 kr i jubilæumsgave.

1981

N.U. Yoga Ashrama – Besøg hos Ashramaen på Gyllingnæs var en stor oplevelse, desværre mødte de 57 deltager ikke Guruen.

Telefonpenge – Der gives 200 kr til formand og kasserer til ben-zin- og telefonudgifter.

1982

85 år gammel – Atter et festlig jubilæum med Tyrolermusik og udnævnelse af æresmedlemmer.

Sild og snaps – 45 medlemmer på sommerudflugt til øen Sild. På vejen handles der ind i grænsekiosken, derefter med færgen Rømø – Sild, hvor det store kolde bord ventede.

Fælles byfest – Hestens Venner, Gylling Boldklub, FDF, Gylling Borgerforening og Håndværkerforeningen arrangerer byfest på sportspladsen. Byfesten strækker sig over 4 dage.

1983

Træplantning – Opfordring fra Jens Nørgaard om at være med til at plante et træ ved Gylling skole.

Gyllingnæs – Medindbyder til “åbent hus” på Gyllingnæs, overskuddet går til Gylling Mølle.

Samarbejde – Byfest, høstfest og revy arrangeres sammen med Borgerforeningen, men samarbejdet halter “da de som sædvanlig helst vil bestemme selv”.

Nytårsgave – Gyllinghjemmet får 2 kransekager fra foreningen, *en gammel tradition, at foreningen betænker de gamle med gaver omkring jule- og nytårstid.*

1984

Dilettant – Samarbejdet med Borgerforeningen fortsætter omkring dilettantforestilling – kæmpesucces med 200 tilskuere og overskud på 1314 kr, men en sammenlægning af foreningerne kan ikke komme på tale.

Gylling Mølle – Frank Wammen, der er blevet formand for mølleforeningen, oplyser at Håndværkerforeningen skal vælge en repræsentant til møllens bestyrelse.

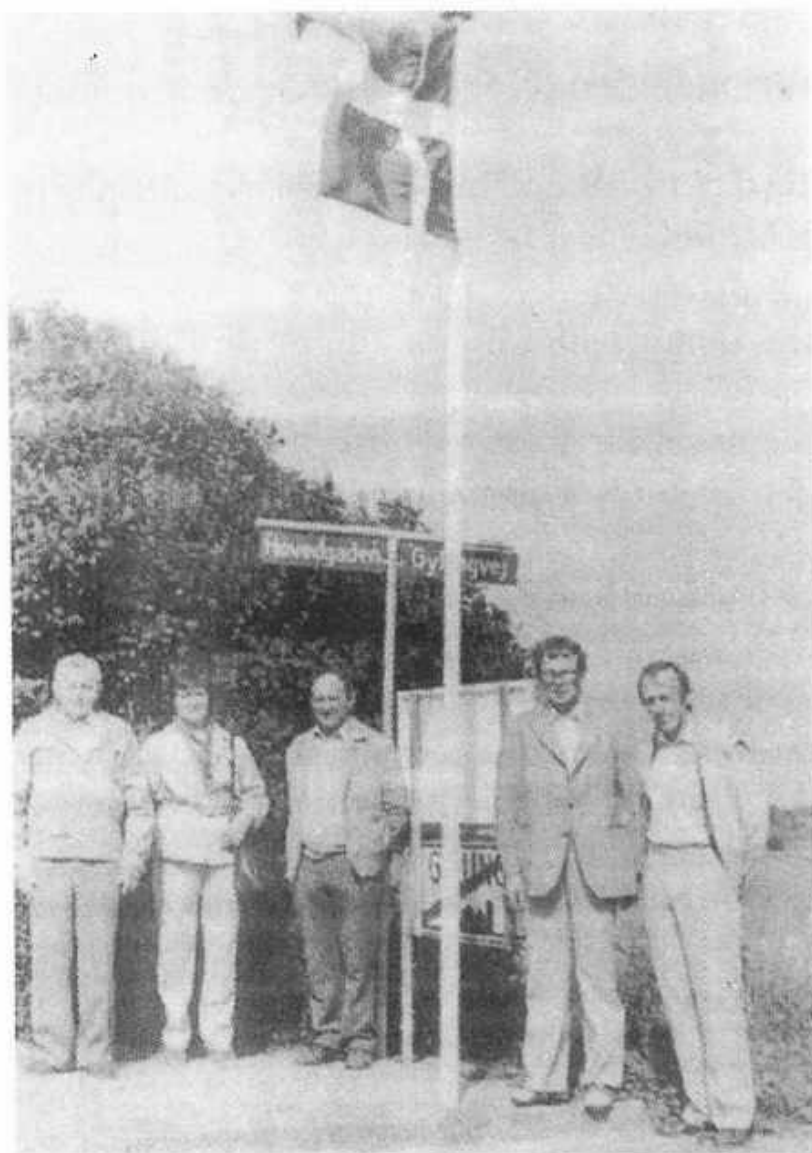
Flag – Valdemarsfonden søges om flag og kommunen om tilladelse til opsætning af stænger gennem byen. Flagstænger op og flagene til tops ved den årlige byfest.

Sct. Hansbål – Sammen med Borgerforeningen arrangeres bål med snobrødsbagning, og båltale, der afsluttes med kirkegang.

Udflugt for de ældre – Der samarbejdes med Borgerforeningen om en tur for de ældre på Gyllinghjemmet.

Fælles julepynt – juletræskæder og juletræ opsættes i midtbyen, men først holdes julemarked hvor overskuddet på 889,40 kr går til ny udsmykning.

Skolebuskørsel – De 2 foreningers formænd underskriver en fælles henvendelse til kommunen om bedre skolebus kørsel.

*Ved indvielsen af
Gyllings Flagalle i
1982. F.v. Ewald
Jensen, Birgit Ernst,
Holger Rosenberg,
Hans Ehlert og Niels
Andersen.*

1985

Appella Odder – Virksomhedsbesøg hos Tradania i Fensten forløber godt og følges senere op af et besøg hos Appella.

Rød Ålborg – Generalforsamlingen bliver et tilløbsstykke, idet der annonceres med Rød Ålborg til bortlodning blandt de fremmødte.

Andelsboliger – Forslag om at foreningen tager initiativ til oprettelse af andelsboligforening i Gylling.

Odder Renseanlæg – Fælles aftentur til renseanlæg og materielgården, hvor mændene får øl og damerne blomster.

Kortbølgesender – Skriftlige protester mod opsætning af kortbøl-

gesender på Gyllingnæs sendes til amtet. Formanden sender læserbrev til aviserne.

Fortove og lamper – Brev til kommunen om dårlige fortove og manglende belysning i Gylling, samt ophobning af cykler foran købmanden.

1986

Egnsarkiv – Opfordring om at støtte det nystartede lokalhistorisk arkiv følges op med et kontant tilskud på 500 kr.

Sammenlægning – På generalforsamlingen var der en livlig debat om at gå sammen med Borgerforeningen.” Vi vil stå meget stærkere overfor kommunen”, og “Vi vil vente til vi har haft 100 års jubilæum”, var nogle af argumenterne for og imod en sammenlægning. Der holdes planlægningsmøder med Borgerforeningen omkring sct. Hans fest, byfest, firmabesøg mm.

Affaldscontainer – Foreningen foreslog at Reno Syd indretter containerplads ved skolen.

1987

90 år gammel – 147 til stor fest med “Mors drenge” og dans til klokken 03.10. Ejnar Petersen holdt festtalen og Jens Nørgaard holdt styr på det hele som toastmaster. Foreningen lever i bedste velgående med 229 medlemmer.

Danmark-Finland – Generalforsamlingen kunne ikke konkurrere med fodboldlandskampen, kun 13 mødte op, foreningen bød på kaffe og blødt brød. Formanden takkede Hans Ehlert for 15 års bestyrelsesarbejde.

Dannebrogsflag – Der søges Valdemarsfonden om flere flag til flagalle i Skolegade, Østergade og Otto Møllersgade.

Jubilæumsplatter – Hos den lokale keramiker laves platter, desværre med et forkert årstal.

Julepynt – Hver forretning i byen har givet 250 kr til nyt pynt.

1988

Mors drenge – Stor fødselsdagsfest med god musik og megen dans.

90 års festen. Formanden Frank Wammen byder velkommen, th. foreningens tidligere formand Hans Ehlert, tv. Helga Wammen.

Benzin m.m. – Formanden og kasserer får hver 300 kr til dækning af benzin- og telefonudgifter. *Aktiviteterne stiger kraftig ikke mindst på grund af byfesterne.*

Unge bag hærværk – Tyverier og hærværk har præget byen de sidste måneder, derfor arrangeres offentligt møde på skolen, hvor politi og socialforvaltning deltager. Både unge og ældre møder op, og der er stor enighed om, at de unge mangler et værested.

1989

Studstrup varme – Planer om fjervarme i Gylling. Foreningen skal have en repræsentant i udvalget? Der vil blive afholdt orienteringsmøde med repræsentanter fra kommunen og Odder Varmeværk.

Tyveri fra kassen – Vinterfestens overskud på ca. 1400 kr blev stjålet fra kasserens kasse.

Malskærkrydset – mange uheld i krydset får bestyrelsen til at hænge liste op hos de handlende, og med mange underskrifter sendes en opfordring til Odder Kommune om at få sikret krydset.

Fritidskolen – Erik Krarup beretter, at skolen nu har fungeret i 20 år. I dag er der 260 elever – repræsentantskabet udgør 18, een fra hver forening i Gylling.

Fotorama – Enighed om at yde økonomisk støtte til biografen i Odder.

1990

Nedlæggelse – Protestmøde i forsamlingshuset mod nedlæggelse af sparekassen S.D.S. Der mødte 125 mennesker op, men de gik forgæves, idet S.D.S repræsentant ikke vil love at Gylling måtte beholde sin sparekassen. S.D.S. meddelte senere, at Gylling afdelingen var "fredet" i 3-5 år, "Så det nytter alligevel at protestere en gang imellem", udtaler formanden Frank Wammen.

Sammenlægning – Der afholdes fællesmøde med Gylling Borgerforening om sammenlægning af de to foreninger. Enighed om at tiden nu er inde.

Nabohjælp – Formand for Borgerforeningen Peter Lausted, og naboen formand for håndværkerne Frank Wammen aftaler tid for stiftende generalforsamling.

Stiftende generalforsamling – Den 23. august bliver de 2 foreninger til 1:

Gylling Håndværker- og Borgerforening

Valg til bestyrelsen – Den nye bestyrelse får Frank Wammen som formand og Peter Lausted som næstformand, desuden Preben Frederiksen, Niels Laursen, Birthe Jespersen, Kirsten Rosenberg og Marianne Årslev. Den samlede formue lyder på 24.487 kr.

Ny vedtægter – Foreningens formål er nu:

*

at styrke og bevare Gylling området som et aktivt lokalområde, med skole og fritidsaktiviteter, dagligvarebutikker, erhvervsvirksomheder, kirke, kulturliv, fritidsskole og kollektiv trafik

*

at være områdets talerør overfor kommunen og andre off. instanser

*

at arrangere og afholde oplysende og selskabelige sammenkomster, udflugter m.v. for foreningens medlemmer.

Udvalgsopgaver – Der nedsættes et ungdoms- fest-, teater – og erhvervsudvalg, hvorefter den nye bestyrelse tog fat på de mange opgaver som ventede: rengøring af Karen Jeppe´s mindesten og parkeringsforbud ved samme, placering af 16 nye flagstænger, manglende gadebelysning, samarbejde med Ørting Borgerforening, 15 pæle med oplyst juletræ i toppen, foreningslogo, halmfyret varmekværk, træplantning, ungdomshus i “Alrøhuset” og fusionsfest.

1991

Posthuset lukker – Postmesterens sørgelige meddelelse, vores protester hjalp ikke, men der bliver etableret postekspedition hos B&O-bageri.

Halmvarme droppes – foreningen medvirker til afholdelse af orienteringsmøde vedrørende halmfyret varmekværk, mødet holdes på Ørting Skole. Varmeplanen for oplandsbyerne jordes af et lille flertal i byrådet.

Byfesten stopper – Foreningen vælger ikke at deltage i årets fest på grund af manglende opbakning.

Udflugten aflyses – Den planlagte tur til Gl. Estrup aflyses på

5 "Byporte" af egetræer plantes. F.v. Frank Wammen, Kaj Ørbæk, Mogens Rasmussen, Hans J. Laursen. Peter Lausted, Else Laursen, Arne Kjeldsen, Jørgen Eriksen og Birte Jespersen.

grund af manglende tilslutning – turen bliver dog gennemført senere.

24 egetræer – Der plantes træer ved de 5 indkørsler til byen.

Diskotek – 60 unge, et fadølsanlæg, 2 kæmpehøjtalere, masser af musik og endnu flere sodavand, og et underskud på 294 kr var en fin fest som bestyrelsen gerne måtte gentage.

Afsked med Unibank – den 9. december tager bestyrelsen afsked med byens "gamle sparekasse". Afskedsgave en krans.

Afsked med Nørgaard – den 20. december tager Gylling Skole og bestyrelsen afsked med Jens Nørgaard. Afskedsgave et overflødighedshorn.

Smukt hus – Hovedgaden 1 er nyistandsat, og med til at forskønne byen, bestyrelsen holder en lille reception, hvor husets ejer modtager foreningens anerkendelse.

Landsbyforeningen – Foreningen tilsluttes Landsforeningen af Landsbysamfund.

Girokort – Medlemskontingent opkræves nu fremover via giroindbetalingskort.

1992

Vandure – Bestyrelsen opfordrer vandværkets bestyrelse til at intensivere planerne om at alle forbrugere skal have vandure.

Boligbyggeri – Stærk opfordring til kommunen om at bygge flere almennyttige boliger i Gylling.

Hanegal – Henvendelser fra naboer, der føler sig generet af tidlig hanegal i byen. Formanden kontakter parterne, og det ender med, at hanen bliver fjernet.

13m høj vandtank – Kommunen har planer om at placere en stor fjernvarmetank nord for Otto Møllergade, hvad mener foreningen? Heldigvis droppes planerne.

Sportspladsen fornyes – Opfordring til, at de lokale foreninger står sammen om indretning af sportspladsen med atletik- og kondibane, da en del arbejder skal udføres med frivillig arbejdskraft. Folkeoplysningsudvalget v. Jens Nørgaard har skaffet 250.000 kr, men budgettet lyder på 600.000 kr.

Krigen i Jugoslavien – FN-soldat fortæller i et fyldt forsamlingshus om den ulykkelige krig.

1993

Fortov i Otto Møllergade – Bestyrelsen presser på for at få kommunen til at lave et fortov fra Gyllinghjemmet og op til Østergade.

Lægevagtordning – Med baggrund i et tragisk dødsfald i Gylling indkaldes bestyrelsen til møde med kommunens andre borgerforeninger om lægevagtordningen, som nyligt er blevet omlagt.

Kommuneplan – Foreningen spørges om forslag og kommentar til kommuneplanen "Odder mod år 2005".

Borgmesterplan – I forbindelse med den årlige generalforsamling var borgmester Gerda Pedersen inviteret til at svare på spørgsmål om "Gylling mod år 2005".- 60 incl. pressen deltog i en livlige debat efterfulgt af ost og rødvin.

*Logoet for kulturugen
– også i Gylling.*

Kulturugen i Gylling

Fjernvarme igen – 3 bestyrelsesmedlemmer deltager i det første af en lang række møder omkring et nyt fjernvarmeprojekt. Projektet adskiller sig fra de øvrige ved, at der kun skal betales et meget lille tilslutningsbidrag, og der er tale om et naturgasfyret kraftvarmeværk.

Kulturuge – Foreningen tilmelder sig OddeR Kulturuge. Uge 40 fyldes med kulturarrangementer: Oplæsning og musik i “Kringlen”, “åben mølle”, 60-fest, foredrag i Fritidsskolen og udstillingen “kulturen i Gylling”, som åbnes af borgmesteren.

1994

Boliger – Henvendelse til AAB om at bygge flere boliger i Gylling, behovet er stort, venteliste vedlægges. Resultat: gode intentioner, ingen handling.

Indkøbspolitik – Henvendelse til kommunen om at ændre indkøbspolitik således at kommunale institutioner fremover handler lokalt. Resultat: ikke forstået. Går sammen med de øvrige landsbyer om en ny henvendelse til byrådet. Resultat uændret.

Beach Volley – Foreningen yder 1000 kr til anlæg af kæmpe sandkasse på Sportspladsen.

Kulturuge – Stor interesse i at deltage i Gylling-kulturen, koncert med Bjørn Afzelius på efterskolen var et tilløbsstykke.

Juletræ – Den gamle tradition med juletræ i Forsamlingshuset tages op igen sammen med Børnehuset og Forsamlingshusets støtforening. Stor interesse for juletræet med nisser og godteposer.

1995

Boliger – Odder arkitekt laver forslag til boligbyggeri forskellige steder i byen. Planerne præsenteres på generalforsamlingen hvor politikerne Bent Olsen, Kai Dalsgård, Hans Midtgård og Hauge Johansen kom i kryds ild.

4 maj – 50 års dagen for Danmarks befrielse blev højtideligholdt/fejret i fællesskab med andre foreninger i kirken, på skolen og sidst med fakkeltog til spejderpladsen, hvor dagen sluttede med bål og frihedssange.

Byport – Bestyrelsen søgte i 1994 indenrigsministeriet om tilskud til en byport, som skulle placeres på Gyllingvej ved indkørslen til byen. Den 2.05 fik bestyrelsen meddelelse om, at der var bevilliget 200.000 kr til porten. Billedhugger Steen Krarup-Jensen, Fensten vælges til at udføre porten som et kunstværk. Porten præsenteres for Gylling ved et åbent møde på efterskolen den 15.08. Porten er blevet til en kæmpe sommerfugl, som breder sin guldbelagte vinger ud over vejen. En meget flot "port", som de fleste gyllingborgere tager godt imod. Der opsættes midlertidig en stor tavle ved Gyllingvej, hvor foreninger kan opsætte skilte om aktiviteter.

Årets landsby – Foreningen deltager i en konkurrence om at bli-

ve årets landsby, og der udgives et lille hæfte, hvor mange gylling-folk fortæller om landsbyen siden kommune sammenlægningen i 1970.

Juleudsmykning – På baggrund af sidste års ødelæggelser af udsmykningen skal der i stedet opsættes lyskæder på møllevingerne.

1996

100 kr – Kontingentforhøjelse til 100 kr pr. familie vedtages på generalforsamlingen, hvor den lokale politiker Hans Midtgård fortalte om mulighederne for boligbyggeri og museums-inspektør Inger Tolstrup om mulighederne for et møllemuseum i “Mølle Signes hus”.

Konsulent – Der ansættes en konsulent til at søge fonde om penge til “sommerfugleporten”.

Årets kulturpris – Bestyrelsen indstiller Tove Jensen til at få den årlige pris som uddeles af Odder Kommune. “Spille-Tove”, som har haft stor betydning for musiklivet og folkedansen i Gylling igennem 25 år, får prisen.

100 år – Der nedsættes et udvalg af nuværende og tidligere bestyrelsesmedlemmer til at tilrettelægge foreningens 100 årige jubilæum. Der planlægges håndværkerudstilling og reception den 28.01.97 i Gylling Forsamlingshus. Jubilæet bliver også markeret med, at Danmarks Radio sender: “Flaget i top”, direkte fra Gylling den 28.01.97 fra kl. 0910 – 1100.

Dilettant – Der planlægges også dilettantkomedie senere på foråret. “Rasmines bryllup” som i 1935.

Gylling Håndværker og Borgerforening

Formænd i 100 år

- 1897 Skomager Niels Jensen
- 1898 Karetmager Rasmus Jørgensen
- 1900 Bager S.Y. Martinussen
- 1901 Murermester Carl Pedersen
- 1902 Maler Niels Ebbe Christensen
- 1904 Landmand Christian Bisgaard
- 1907 Karetmager Thomas Thomsen
- 1908 Slagter Vinther Nielsen
- 1910 Murer Rasmus Rasmussen
- 1918 Sadelmager Lars Mortensen
- 1924 Møller L. Rau Jensen
- 1925 Købmand J. C. Jensen
- 1926 Sadelmager Lars Mortensen
- 1930 Købmand Jens Møller Hansen
- 1934 Slagter Alfred Larsen
- 1936 Skræddermester Aksel Petersen
- 1954 Murermester Aksel Jensen
- 1964 Dameskrædder Tove Madsen
- 1965 Tømremester Egon Frederiksen
- 1968 Gartner Christian Rasmussen
- 1970 Elektriker Erik Krarup
- 1974 Bagermester Hans Ehlert
- 1986 Lokalkonsulent Frank Wammen
- 1992 Lærer Peter Lausted
- 1993 Bager Birthe Jespersen
- 1994 Susanne Sørensen

Foreningens æresmedlemmer i 100 år

Malermester Frederik Poulsen – 3. juni 1952 (70 år)
Blikkenslagermester M. Jensen – 5. september 1953 (75 år)
Købmand Jens Møller Hansen – 5. september 1953 (70 år)
Smedemester N.P. Hougård – 25. november 1969
Overautomobilleder N.S. Sørensen – 12. februar 1977
Gartner Christian Rasmussen – 12. februar 1977
Mekaniker Jens Simonsen – 12. februar 1977
Pens. Førstelærer Gunnar Madsen – 12. februar 1977
Dameskrædder Tove Madsen – 16. januar 1981

Hafnemmelig Anerkendelse
af godt og trofast Arbejde
gennem Aarene udnævnes herved

fhv. driftsleder Niels Sigwart Sørensen

til

Æresmedlem

af

Gylling og Omegns Håndværkerforening

under

Fællesrepræsentationen for dansk håndværk

Gylling den

P.I.D.

formand

Håndværkerforeningens diplom til æresmedlemmer.

Gårdejer Thorvald Rasmussen – 16. januar 1981
Murer Jens Astrup Nielsen – 30. januar 1987
Gartner Viggo Sørensen – 30. januar 1987
Købmand Thorvald Møller Hansen – 30. januar 1987
Fængselbetjent Karl "Kalle" Højbjerg – 30. januar 1987
Bødkermester Ejnar Nielsen – 30. januar 1987
Hotelejer Ernst Jensen – 30. januar 1987
Arbejdsmand Lars Lucassen – 30. januar 1987
Landhusmor Anna Büchert – 30. januar 1987
Bagermester Hans Ehlert – 28. januar 1997

Festtalen v/ håndværkerforeningens 90 års jubilæum d. 30. januar 1987

af Ejnar Pedersen

Tak for festen der holdes i aften. Tillykke til Gylling og omegns håndværkerforening.

Tillykke med de 90 år, som fejres i denne måned. Denne lykønskning er rettet til den bestyrelse og formand, der er i jubilæumsåret, dernæst er den rettet til alle de tidligere bestyrelser og medlemmer, der har været med til at bære håndværkerforeningen igennem i alle disse år. Uden en god håndværkerstand, handelsstand små og store forretninger imellem hinanden, hvor vi kan mødes, købe varer, bestille ved vore håndværkere, uden dette sprudlende liv, vil Gylling ikke havde været det den er. Denne kraftfulde oplandsby, som vi ser den i dag.

Tilbage i tiden har Gylling i Hads Herred altid haft en særlig klang. Det kan vi blandt andet takke en god håndværker og handelsstand for. En by uden denne samhørighed med sine hånd-

Ved 90 års jubilæumsfesten blev 8 udnævnt til æresmedlemmer. Her er halvdelen. F.v. gartner Viggo Sørensen, murerm. Jens Astrup Nielsen, bødker Ejnar Nielsen og arrestforvarer Karl (Calle) Højbjerg.

værkere og handelsstand vil aldrig kunne bestå. Det skal nævnes i dag, hvor der er en anledning til det. Tillykke.

Ved at læse i protokollerne ser man forskellen i behov til udflugter. Den første udflugt gik til Kranabskoven, og den sidste gik til Varberg.

Jeg vil gerne gå tilbage i tiden, længere end de 90 år. Vi ved, at vi mennesker er udstyret med nogle forskellige anlæg, men nogle har i kraft af deres håndværk sat sig nogle spor, der er mere synlige end andre.

De ældste spor, vi kan finde i Gylling af håndværkere, er formentlig, når vi ser bort fra flinteøkser og potteskår, runestenen, der står ved kirkens våbenhus. Den står med indskriften: "Toke Torgidsen rejste denne sten efter sin broder Rispling". Tiden ved vi ingen ting om, men vi ved, det var en håndværker – en stensemester, der har ønsket at sætte et minde om sin broder.

I 1200- 1300 og 1400 tallet findes der tydelige spor af håndværkerstanden. Tilhuggede kvadresten i kirken, også med ubestem-

Stifter og leder af lokalhistorisk arkiv i Gylling, Ejnar Pedersen, holder festtalen ved 90 års jubilæet.

melige årstal. En kirkeklokke, der har været i brug siden omkring 1350, der bærer indskriften: "Cæsilia lod mig støbe". Fra 1500 – 1600 tallet findes der mange håndværksarbejder i kirken: Pulpitur, altertavle og døbefont. Træskærer som man dengang kaldte en snedker.

Fra 1700 tallet har vi et synligt minde, når vi ser Kalvsømade dæmningen, som fæstebønderne dengang sikkert har lavet for at beskytte sig mod oversvømmelse fra havet.

Hvad har ikke en god håndværker fået ud af alle de store egetræer, der stod i Gyllingnæs skovene, og som man begyndte at fælde i 1801, (for at give en fornemmelse af disse store skove kan nævnes, at i 1801 var der kun 10 tdr. ager til Gyllingnæs, resten var skov).

Karetmagere, hjulmagere, smede, vævere og forretningsdrivende var nogle af de håndværkere, der vandt frem i den tid, der kom.

I 1897 blev Gylling og omegns håndværkerforening startet. Det var i en tid, hvor der overalt havde været en stærk fornyelse i gang. Nogle år før var der startet en aftenskole for unge karle. Andelsmejeriet var godt i gang, (det var før Østergård). Forsamlingshuset var flyttet fra en gård i Malskær til lærer Frandsens friskole i Købmagergade nr. 18.

Lærer Jeppe havde fået Sparekassen godt i gang. Karen Jeppe var 21 år og rejste til København.

Castenskjold havde været ejer af Gyllingnæs i 10 år.

Lærer Hansen var flyttet fra den gamle skole nede ved åen og godt i gang på skolen, som vi har noget af endnu.

Der kunne nævnes mange andre begivenheder fra den tid. Dette her er kun for at sammenligne med den tid, hvor håndværkerforeningen startede.

Der kunne nævnes mange gøremål, hvor Gylling håndværkerforening har medvirket på en god måde til gavn for standen selv, men til lige så stor gavn for opland og sogn.

Ved starten i 1897 var der 1260 indbyggere i sognet, i dag er dette tal på ca. 1000 indbyggere.

Disse mange forskellige ting som håndværkerforeningen har været med til, er skrevet så godt ned i Gyllingbogen af Tage Fogh og Erik Krarup, at man uvilkårligt kommer til at nynne strofen af Johs. V. Jensen, "Hver spån, du finder i Danmarks jord, er sjæl af dem, der har bygget riget".

Jeg vil slutte mit lille indlæg med et ønske om, at vores by og opland altid vil være præget af en god håndværker- og handelsstand, som den har været i de 90 år, hvor håndværkerforeningen har virket til gavn for vores by, til gavn for vort opland, til gavn for alle.

En samarbejdspartner

v/ Jens Nørgaard

Som det fremgår af Mogens Rasmussens uddrag fra forhandlingsprotokollerne har Håndværkerforeningen aldrig været sig selv nok, men i mange arrangementer været en samarbejdspartner med forskellige foreninger og institutioner.

Igennem mine 40 år i Gylling har jeg mødt denne vilje til at løfte i flok på en række områder.

Jeg erindrer juletræsfesterne – 5. juledag. Da var der en forventning til skolen igennem mange år om, at vi sørgede for at lede dansen omkring juletræet, læse julehistorie og lege sanglege. Som tak var der altid købt en godtepose at tage med hjem til familien.

Toastmasteren ved Håndværkerforeningens jubilæer i 1972, 1977, 1982 og 1987 Jens Nørgaard tv. får serveret en historie af Holger Rosenberg ved jubilæumsfesten i 1987.

Den store flygtningeindsamling i 1960 havde Håndværkerforeningen i samarbejde med alle andre foreninger og skolen lavet et større arrangement. På skolen havde vi lavet "meget alternative fagplaner" for en spændende aftenundervisning på forskellige hold – og som man skulle give lidt for at deltage i. Det **var** ikke Gylling, men ved foreningernes bankospil aftenen efter, da var "alle af hus", og der blev et godt overskud alligevel.

I 1970 – i månederne før 1. april og kommunesammenlægningen – var alle de foreninger, der havde aftenskole under Gylling kommunale aftenskole, meget fortvivlet over, at den kommunale aftenskole ikke kunne fortsætte.

Med Håndværkerforeningen som fødselshjælper fik vi etableret Gylling Fritidsskole. Jeg erindrer det samarbejde, vi der havde, som meget konstruktivt og forpligtende. Håndværkerforeningens formand, Erik Krarup, var også formand for Fritidsskolens repræsentantskab og bestyrelse i mange år.

Fra én, der i 40 år har fulgt jer "tæt", der har samarbejdet med skiftende formænd og bestyrelser, der har deltaget i jeres mange flotte fester og arrangementer, skal der lyde et **HJERTELT TIL LYKKE!**

Lykke og held med løsning af kommende opgaver.

Håndværkets- og næringslivets udvikling

En epoke af håndværket fra 1960 – 1996

v/Eivind Nielsen

Landhåndværkets væsentligste arbejdsområde gennem tiderne har i sagens natur været byggeri til landbruget.

Omkring 1960 blev landbruget tilskyndet til at mekanisere og rationalisere. Nye opbevaringsmetoder, transportanlæg m.m. trængte igennem og dette stillede helt nye krav til landbrugets bygninger. Eksisterende bygninger måtte ændres, nye bygninger blev bygget til, og høje siloer rejste sig i landskabet.

I løbet af nogle få år i 1970'erne blev byggeaktiviteten i landbruget tredoblet, som følge af medlemsskabet af EF.

I dag udgør landbrugsbyggeriet en trediedel af det samlede danske erhvervsbyggeri.

Der var dog også andet byggeri i begyndelsen af tresserne, såsom i den gamle Gylling kommune, hvor bygninger som nyt kæmnerkontor, udvidelse og tilbygninger af Gylling kommuneskole, blev udført af lokale håndværkere.

Fra 1961 – 1986 – altså en periode på 25 år, er der bygget 900.000 nye boliger i Danmark.

Det var noget af et vendepunkt for landhåndværkere, idet mange familier valgte at få bygget et typehus, som var fabrikeret på fabrik og dermed hurtigt kunne leveres og opstilles på byggegrunden.

I øvrigt blev der ikke blot bygget mange parcelhuse, deres størrelse blev også stadig forøget.

I 1960 var den gennemsnitlige størrelse på parcelhuse 90 m². Blot 10 år senere var den vokset til 130 m². Først ved oliekrisen

Gyllings tidligere biograf nu en del af Gyllings tømrer og bygningsnedkeri.

og de dårlige konjunkturer i midten af 70'erne begyndte interessen at vende sig mod mindre enheder, og mod det tæt-lave byggeri.

Håndværket har traditionelt adskilt sig fra de fleste andre professioner ved selv at være ansvarlig for såvel tilgangen af unge som deres uddannelse. Det hænger sammen med, at det er et grundliggende træk, at uddannelsen bedst foregår i virksomheden. Ligesom man lærer at gå ved at gå, bliver man en dygtig håndværker ved at udføre håndværk.

Når en mester tager en ung i lære, er det ofte ud fra en forpligtelse til at yde en indsats for at give fagets viden videre til næste

Gylling tømrer- og bygningsnedkeri set fra øst.

generation, – ganske som man selv har oplevet det i sin egen læretid. For mit vedkommende er det gennem årene blevet til uddannelse af 19 unge tømrere.

For blot en generation siden var den forretningsmæssige side af en håndværksvirksomhed først og fremmest en sag mellem håndværkeren og hans kunder, og på den anden side håndværkeren og hans ansatte og leverandører. Dette blev ofte benævnt som “cigarkasseøkonomi”. Selv om der hele tiden har været personbeskatning, begyndte der en ny epoke da omsætningsafgiften – den såkaldte oms blev indført i 1962 som var en engrosafgift, der blev afkrævet virksomheder med fremstilling af enkeltdele til videresalg.

Friheden for byggevirksomheder var dog kortvarig.

Fem år senere blev oms erstattet af moms – merværdiafgiften, som omfattede alle, og siden da er momsens stille men sikkert vokset til 25%. Og ikke nok med det, fra 1970 blev indførelsen af kildeskatten også overdraget mester at tilbageholde og indbetale.

Siden er mange afgifter og bidrag kommet til.

Egentlig kræver det en særskilt uddannelse at føre en virksomheds regnskaber og overskue de skattemæssige konsekvenser. Store virksomheder har da også forlængst ansat specialister til disse funktioner.

Det er de mindre virksomheder afskåret fra, og det kan derfor heller ikke overraske, at en stadig større del af arbejdstiden anvendes til administrative opgaver.

I perioder, hvor byggeriet har været for nedadgående, har det for mit eget vedkommende været reovering, vedligeholdelse og reparationer.

For eksempel har reovering og istandsættelse af flere kirker, her og i nabolandsbyer, været store udfordringer.

På trods af mange nye fremkomne materialer, også mange gode, er der i dag ikke ret mange, der kan måle sig med de gode mur og teglsten og selvfølgelig træ, så det må være garanti nok for håndværkeren i fremtiden.

Fra masteakrobat til computervagt

v/Niels Færck

I anledning af Gylling Håndværker og Borgerforenings jubilæum, vil jeg gerne give en beskrivelse af udviklingen inden for elektrikerfaget.

I 1844 kunne man præsentere det første anlæg med elektrisk lys. Det foregik på Place de la Concorde i Paris.

I Danmark fik man vist det første elektriske lys i 1857. Det foregik på Christiansborg Slots ridebane. Her i Hads Herred fik man først lys omkring 1916 – 1925.

Mit første kendskab til elektrikerfaget går tilbage til 1950, hvor

jeg kom i lære i Odder. Vi var mester, en elingeniør, 4 svende og 2 lærlinge i firmaet. Til svendene skulle vi sige "De", og vi var på efternavn.

Arbejdet bestod oftest i at vedligeholde, men engang imellem også af at lave nyt.

I Odder by var der jævnstrøm, og det skulle laves om til vekselstrøm i disse år. Ude på landet og i landsbyerne havde de vekselstrøm. Inden for byområdet transporterede vi varerne på en trækvogn, når vi skulle ud på landet, måtte vi bruge cyklen. Der skulle en stærk cykel til, når den blev læsset til med stålrør, blykabler, ledninger hængende på styret og alle smådelene i en kasse bag på.

Arbejdstiden var længere end i dag, 6 dage om ugen. I vinterhalvåret, oktober – april, skulle vi gå på teknisk skole. Det foregik om aftenen fra kl. 17 til 20, dog ikke om lørdagen.

I 1953 var jeg ude at installere lys i alle medarbejderhusene på Gyllingnæs, og i hestestalden blev der indrettet elevværelser. Det tog omkring en uge med hvert hus. Vi havde ikke elværktøj som i dag. Hvis kunden havde mulighed for det, kunne de købe en radio. Flueskabet blev ofte udskiftet med et køleskab, og samtidig forsvandt mange, flotte petroleumslamper. En ældre dame på Gyllingnæs var bange for, at jeg havde placeret lampen i køkkenet for tæt ved vinduet, den kunne jo blæse ud, når hun åbnede vinduet.

Der var ikke mange hjælpemidler. På gårdene havde de som regel 2 motorer, én til tærskværk og kværn, og én til malkemaskinen. I stille perioder tog vi så ud til landmændene for at smøre og rense motorer.

Husmoderen fik først et komfur omkring 55 – 60, og når der skulle vaskes tøj, var det med en transportabel FERM vaskemaskine på andelsbasis. Den kørte så på skift, også den skulle elektrikerne holde kørende. Sammen med elkomfurerne, begyndte man også at få oliefyr. Det nye gav god beskæftigelse. I hver landsby var der et andelsfrysehus, som vi skulle tilse – hjemmefrysere kom først senere.

Fra 57 til 59 var jeg en tur i Vestjylland, hvor vi også lavede luft-

*Elektriker Niels Færch
som mastakrobat i
Vestjylland.*

ledningsarbejdet. Mange derude havde stadig petroleum til både lys og motor. Når vi skulle installere strøm til en ejendom eller gård, begyndte vi med at grave huller til master – derefter trak vi tråde til husgavl, og når vi var færdige kunne de så få vandværk, malkemaskine, lys m.m.

Vi blev gerne budt til fest om aftenen, når vi var helt færdige. Det var en hel begivenhed for dem at få elektricitet. I Vestjylland fik jeg også den første firmabil, en Ford A31, med åbent lad.

På ladet havde jeg alle smådelene, på siden af bilen havde jeg

Niels Færch th. sammen med en lærling og den berømte varevogn, Ford A31.

masterne. Det bevirkede, at jeg skulle kravle gennem vinduet for at komme ind og ud af bilen.

Når der var hård vinter, kunne trådene falde ned, og master kunne knække, så gjaldt det om at få dem op igen, så landmanden kunne få malket. Ofte måtte vi af sted om natten, og med lys fra pandelampe og lommelygte fik vi det bragt i orden igen.

Fra 60 til 70 blev der bygget mange huse, også her var elektrikerne jo med. Samtidig begyndte industri og landbrug også at udvide. Det var bl.a. møbelfabrikken "Gern" i Hov – "Apella most" i Odder og Andelsslagteriet bl.a. Alle steder lavede vi styringer til maskiner i stor stil. Desværre er jo næsten alle disse virksomheder lukket i dag.

Senere blev vi medlem af fællesmarkedet, og det gav mange udvidelser på gårdene.

Her i 1996 laver vi mest industri og landbrugsbyggeri. Næsten al automatik bliver nu styret via en computer. Landmanden har en PC'er på sit kontor, hvor stort set alle data fra stald og lade kommer ind. Der kommer signaler fra ventilation, luftfugtighed,

for lav og for høj temperatur Fodermængde bliver beregnet på computeren. Hvis der sker en fejl, går der en alarm i gang, og elektrikerens bliver tilkaldt til at udbedre fejlen.

Inden for metal og træindustrien foregår det næsten på samme måde. Enhver større maskine inden for industrien, har i dag indbygget sin egen computer, så det er smedens eller snedkerens opgave at kode den, så alle opgaver bliver kørt rigtigt.

Også inden for skolevæsnet har man computer, og automatik til blandt andet at låse dørene med om aftenen. Vi passer og vedligeholder også styringerne på Odder banen, fra Odder station til Viby. Det er vejdirektoratet, der står for dette anlæg. Alle signaler fra blinklys, klokker, baneanlæg og overkørselsanlæg, bliver kørt ind på en PC'er og en skærm på Odder station. Vi har i firmaet døgnvagt på dette komplicerede anlæg.

Om fremtiden inden for elfaget, kan jeg kun sige til unge som har lyst: Bare gå i gang.

Jeg tror, at alt i fremtiden vil blive elektronisk styret, vore boliger vil blive overvåget af tyverialarm, brandalarm, klimastyring, temperaturstyring m.m. Vi vil nok alle komme til at gå rundt med en kode i lommen, hvormed vi kan styre alle disse ting.

Hjertelig tillykke med jubilæet.

Landsbysmeden før og nu

v/Holger Rosenberg

Der er sket store forandringer for den almindelige landsbysmed igennem årene.

I mange småbyer var det gårdejerne, der ejede smedjen, og smeden blev ansat af dem.

Min far Anton Rosenberg var bysmed i Fensten, hvor han skul-

le betale for husly, hvorimod de så selv skulle holde smedjen i orden.

Den gamle smedje var stråtækt, essen, hvor man opvarmede jernet til forarbejdning, blev trukket af en blæsebælg i hånden.

Der var små penge i smedearbejdet og arbejdet var meget hårdt.

Anton R. var landsbysmed i årene 1922 – 1945. Da byggede han selv en smedje og blev selvstændig. Det var lange og tunge arbejdsdage. Jeg overtog forretningen i 1955, min far blev ved med at arbejde hos mig.

Dengang var der megen arbejde med landbrugsredskaber.. Harvetænder skulle forarbejdes, der skulle laves tænder til spids-harver, sædedækker og svenskeharver. Redskaberne skulle være færdige til landmændene skulle bruge dem til forårsarbejdet i marken, men mange landmænd kom ikke med redskaberne, før de skulle bruge dem. Man begyndte allerede om efteråret med harvetænderne for at kunne følge med.

Dengang var der også mange heste, der skulle sko. Det var dengang de store jyske heste og Belgierne. Det var nogle store og tunge ben at holde, og min far lavede dengang selv skoene til de store heste. Dengang kørte der også mælkekuske til Gylling mejeri med hestevogne, og de heste sled godt på skoene på landevejen.

Efterhånden fik gårdene traktor og dermed deres markredskaber i de større maskinforretninger. Det blev efterhånden den gamle landsbysmeds død. Dengang var der 10 smedeforretninger i oplandet, nu i 1996 er der to tilbage.

Der måtte findes på noget andet arbejde. Folk skulle nu have centralvarme indlagt, men det arbejde blev også snart mættet.

Nu er der stadig hesteskoning, men det er lettere heste og ponyer. Mange unge, der i dag lærer smedefaget, får ikke lært at sko heste. De ved ikke, hvad det vil sige at stå i dagevis og sko de tunge og nogle gange uregerlige heste.

I dag skal unge, der vil være eksamineret beslagsmed, på landbohøjskolen for at lære det.

Timebetalingen for 1 smedevend er i 1996 ca. 230 kr + moms pr time – i alt 280,75 kr.

En genstridig hest var en prøvelse. Det danske sprog har næppe været mere "farverigt", end når 2-3 svedende mænd baksede med en ustyrlig hest.

I 1923 var lønnen for mester 2 kr/time, en svend 1,50 kr/time og for en lærling 0,25 kr/time.

Skoning af heste, som kunne være et meget hårdt job blev i 1923 betalt således:

4 ny sko til en jysk hest/belgier	6,00 kr.
4 - - - en russisk hest	5,00 kr.
4 - - - en islandsk hest	4,00 kr.

I dag - 1996 - koster 4 ny sko til en meget lettere hest 400 - 500 kr.

Landsbymaleren 1925 – 1955

v/ Eskild L. Eskildsen, Århus

I 1925 erhvervede min far malerforretningen – Købmagergade 27 – i Gylling af maler Søren Christensen, som var søn af Chr. Christensen, Lykkegaard. Maler Søren Christensen havde haft malerforretningen i en længere årrække.

Kundeunderlaget var hovedsagelig alle i den nærmeste omegn: Gårdmænd, håndværkere, ejendomsbesiddere, kommunale opgaver og hvem, der ellers havde midler til at købe malerarbejde for.

Man kan godt sige, at min far drev en én-mandsforretning. Undtagelsen var den periode, hvor han fik malerarbejdet på den nye hovedbygning på Gyllingnæs, der blev bygget efter den store brand. Da havde han 3 svende i arbejde. Ellers var det kun i sjældne og kortere perioder, at han havde en svend til at hjælpe sig. Jeg var selv i lære hos min far i 1930 – 32.

Malerarbejdet dengang var mangeartede: Licitationsstilbud, akkordarbejde eller arbejde på regning og omfattede alt indenfor bygnings-, møbel-, skilte og vognarbejde. Enkelte biler m.v. blev også malet. Men indvendigt arbejde var den største del af en malers arbejde.

Også den gang kunne og forsøgte en maler at sætte sit eget, individuelle præg på et stykke arbejde. Der blev lagt megen vægt på håndværksmæssigt, godt og forsvarligt arbejde.

Maling af træværk og møbler kunne også bestå i, at man lavede imitation af forskellige træsorters årer såsom egetræ – teaktræ – fyrretræ – birk og mahogni. Det forventedes, at det kunne alle datidens malere udføre, og Eskildsen, Gylling, kunne også.

Til at udføre alle disse forskellige opgaver skulle der bruges mange forskellige materialer. Et par gange om året kom der til malermesteren agenter fra firmaer, som var leveringsdygtige i alt, hvad en maler på landet havde brug for. Man beså vareprøver, afprøvede malerværktøj, pensler m.v., inden man afgav bestilling på en ordre til senere levering.

Det var aldeles nødvendigt for maleren at have et velassorteret lager af materialer for at kunne udgøre de stærkt varierende opgaver.

Malermaterialer kunne være tørfarver d.v.s. farver i pulverform, flere slags okkerfarver, umbraer, terrade sienna naturel og brændt, italienskrød, forskellige gule, røde, grønne og blå farver, alt efter om de skulle bruges til blanding i kalk, olie eller i limfarve. Til indvendig eller udvendige arbejder. Hvide pigmenter – enten tørre, i pulverform eller olierevne af forskellig art, som så blev leveret i spande. Dertil kom en ikke ubetydelig mængde linoliefernis og terpentintil at blande og tilberede de forskellige malinger af. Man må huske på, at på den tid tilberedte maleren selv hovedparten af al den maling, han brugte eller solgte.

Desuden blev der brugt en del færdiglakker: Emaljelakken. Det var mest den hvide emaljelak, men også andre farver blev brugt. Desuden havde man lak og matlak. Alle disse lakker var olielakker, men senere kom så de syntetiske lakker – baseret på kunstharpiks.

Det var faktisk et ret stort og righoldigt sortiment, som det var afgørende nødvendig for maleren at have, hvis man skulle være i stand til at løse de nødvendige opgaver tilfredsstillende for kunderne.

Maleren var også leveringsdygtig i tapeter, rullegardiner og gulvbelægning – mest det kendte "Stragula".

Hvad maleren brugte af materialer og grej, stiger, brædder og bukke, tapeter og maling transportererede han rundt på en cykel. Man kunne have et utroligt stort læs med, men det var meget slidomt.

I slutningen af 40'erne fik min far – som så mange andre håndværkere – en bil at køre i. Det var en god og meget tiltrængt hjælp, og det betød så også at hans kundekreds kunne forøges, da afstanden ikke betød så meget længere.

Efter min fars død – som 65 årig – i 1955 ophørte forretningen.

Fra gårdsyverske til dameskrædder

v/Tove Madsen

Som barn ville jeg gerne have været lærerinde. Jeg bad lærer Hansen i Gylling skole om at tale med min far, men han mente nok ikke, at karetmageren i Søby havde råd til at lade mig læse, så jeg kom ud at tjene som 14-årig hos Peter Lassen, Skovholt.

Jeg var der i to år, men især det første år led jeg sådan af hjemvé, at min hovedpude var våd hver morgen af tårer.

Så kom jeg i huset hos købmand Møller Hansen. De havde to kommisser, der havde svært ved at komme op om morgenen. Tit måtte jeg ind og ekspedere i købmandsforretningen, medens de fik deres morgenmad. Det var jeg meget glad for, men det gjorde mig endnu mere ked af det huslige arbejde, som at gøre rent, pudse vinduer og alt det andet, der hører et stort hus til. Jeg var der i et år, og så var jeg et år på en gård i Gosmer.

Det var jeg heller ikke særlig glad for, men så kom jeg til fru Løvschal ved Hovedgård. Der skulle jeg også være i huset til 10 kr. om måneden.

Fruen havde en systue, og det viste sig, at jeg havde anlæg for at sy, så vi traf den aftale, at jeg skulle være i huset om dagen og sy om aftenen. På den måde fik jeg en gratis uddannelse. Det kostede nemlig 10 kr. om måneden at lære at sy.

Uddannelsen tog 3 år. Om søndagen, når jeg var i Søby på besøg, skulle mor altid have syet et eller andet. Det rygtedes, så snart havde jeg flere privatkunder i Søby om søndagen.

Da jeg var udlært som 21 årig, flyttede jeg hjem og begyndte at gå ud og sy på gårdene. De første år fik jeg 2,50 kr. + fuld kost pr. dag.

Dagen begyndte ved 8 tiden, og skulle jeg cykle langt, blev det jo lange dage.

Et enkelt sted blev dagen særlig lang, idet fru den dag udsatte aftensmaden til kl. 19 eller 19.30 – og fik på den måde ca. 11/2-

times gratis syning. Det var også synd for gårdens karle og piger, thi de måtte jo også vente. Sådan var vilkårene dengang. Det gik ikke i dag.

Efterhånden sneg prisen på syning sig op på 6,00 kr. pr. dag + fuld kost, og det fandt flere var for dyrt og faldt fra som kunder.

Samtidig havde jeg fået tuberkulose og måtte opholde mig på sygehuset i 11 måneder. Da jeg kom hjem, måtte jeg kun lave meget lidt, men skulle gå lange ture – mindst et par timer om dagen – og jeg begyndte så småt at sy derhjemme. Det var under krigen, så min systue startede først for alvor efter krigen.

Min første elev hed Lis og var fra Søby. Hun var født dygtig. Min næste elev var også fra Søby og hedder Inger. Hun er nu bosat i Hov og kom til min 85 års fødselsdag forleden.

Jeg husker ikke, hvor mange elever, jeg har uddannet gennem årene. Normalt havde jeg 2 ad gangen. En helt ny og en, der var halvvejs i uddannelsen. For at få lov til at være lærested og have elever, måtte jeg på flere kurser – bl.a. i mønstertegning m.v.

Senere begyndte jeg at undervise i kjolesyning på aftenskolehold. De første år var det foreningerne, der stod for kurserne. Jeg var faglærer hos Dansk Kvindesamfunds Gylling kreds. Senere blev det så den kommunale aftenskole i Gylling. Desuden underviste jeg også i mange år i kjolesyning på aftenskolehold i Hov og Odder.

Holdene var fagligt set ikke så forskellige, men i deres holdninger til mig var de meget forskellige. I Gylling følte jeg, at damerne betragtede mig som "kun karetmagerens datter", medens damerne i Hov var meget, meget søde. Der var jeg "Dameskrædderen" fra Søby!

Fra 1950 til 1990 var jeg i bestyrelsen for Gylling Håndværkerforening – kun afbrudt af kortere perioder.

Det arbejde var jeg meget, meget glad for. Der var mange gode oplevelser og samvær i de årlige fester, udflugter og andre arrangementer.

Derfor var det også en særlig glæde for mig, at jeg blev udnævnt til æresmedlem i 1981.

Selv om mit barndomsønske – at blive lærerinde – ikke blev opfyldt, så fik jeg via mit fag lov til at undervise mange, mange mennesker – og det har jeg været glad for.

Hjertelig tillykke med jubilæet!

Gylling slagterforretning 1922 – 1994

v/Per D. Larsen

Familien Larsen drev slagtervirksomhed i Gylling gennem 3 generationer.

Anna og Alfred Larsen havde i 4 år drevet slagterforretning fra et lille hus på Åkjærvej, Falling mark.

Vokseværk i virksomheden gjorde, at de i 1922 købte Hovedgaden 23 i Gylling. Her indrettede de slagtehus og butik i underetagen. På det tidspunkt var der 5 slagtere i Gylling. Fra 1962 var der kun én tilbage.

Alfred Larsen kørte landture i hestevogn – senere i bil. Oplandsbyerne Lerdrup, Amstrup, Ålstrup, Falling, Fensten, Højby, Søby og Gyllingskov blev besøgt 2 gange om ugen.

Disse landture blev kørt helt frem til 1992. Herefter blev de kørt som pakketure til forretningsophøret i 1994. Jeg mener, at det må være en rekord inden for slagterivirksomheder.

Alfred Larsen drev også kreatur- og grisehandel.

I 1955 overtog Ydun og Rasmus Larsen slagterforretningen. De byggede nyt slagtehus, kogerum og rygerum i baggården. Det gamle slagtehus blev indrettet til pølsemageri og skærerum. Der blev også gravet ud til en saltkælder.

Rasmus Larsen lavede mange spegepølser og andet pålæg. Alt i forretningen var hjemmelavet.

Han slagtede mange grise, som gik retur til landmandens husholdning. Ligeledes blev hans kreatur- og grisehandel udvidet meget i takt med, at landbruget solgte ud af husdyrene og mange landbrug ophørte i disse år med at have husdyr.

Igennem årenes løb er mange unge mennesker blevet udlært som slagter her i Gylling.

Rasmus Larsen udlærte ca. 20 lærlinge, og i mange år boede de på lærestedet. Det var en skøn tid for min søster og jeg, at der altid var liv og unge mennesker – ja døgnet rundt. Det er jo ikke så almindeligt i vor tid. Tidens unge mangler sådanne lærepladser, vil jeg vove at påstå.

Handelen udviklede sig meget i Yduns og Rasmus Larsens tid. Supermarkeder opstod for at blive en væsentlig del af handelslivet. Dinér transportable var en anden nyskabelse. F.eks. havde Gylling Hotel verdensry – i hvert fald i Århus amt. Vi var med til -i Ernst Jensens tid som krovært- at levere gode råvarer hertil. Senere kom madudbringning fra plejecentrene.

Vi leverede råvarer til Ørtinghjemmet og Ålykkecentrets køkkener, indtil vi lukkede i 1994.

Undertegnede overtog forretningen i 1973. Rasmus Larsen fortsatte med kreatur- og grisehandel samt hjalp med at køre landture, indtil sygdom satte en stopper for hans virke. I 50 år kørte han disse landture. Han har set flere generationer vokse op og mødt mange hyggelige mennesker. Ydun Larsen fortsatte med at ekspedere i forretningen helt frem til 1992.

Den fortsatte udvikling i faget medførte, at vi i 1985 udvidede med kølehus.

Større krav fra miljø- og sundhedsmyndighederne til rensning af spildevandet og slagtestald til dyrene, inden de skulle slagtes, måtte vi etablere, ligesom vi ændrede butikken med nyindretning af lokalet og en ny facade. Alt dette kunne siges at være en naturlig udvikling, men man begynder at ane en butiksdød i mindre bysamfund. Årsagen var først og fremmest stigende krav fra myndighedernes side, men også ændrede indkøbsvaner var årsagen.

Supermarkedseffekten havde sin andel. Forretninger som

KVICKLY, LØVBJERG, FØTEX, NETTO, OBS og BILKA har mange mindre forretningers død på samvittigheden.

Mange slagtere så, at de var nødt til at sadle om. Vi gjorde det ved at udvide vort salg til institutioner, slagte dyr for andre slagtere samt øgede slagting af dyr til private.

Da vi var flest ansatte, var vi 2 lærlinge, 1 svend, 1 pige efter skoletid samt min kone Jytte, Ydun, Rasmus og jeg.

Myndigheder stillede øgede krav, EU stillede særlige krav til en virksomhed, som vores, så vi besluttede at lukke butikken den 15. oktober 1994 – en svær beslutning at tage.

Jeg arbejder i dag som specialarbejder på maskinfabrikken ÅLYKKE, og Jytte arbejder som dagplejemor for Odder kommune i vort nye hjem på Gunnar Madsensgade. En helt anden verden end i slagterbranchen.

Slagterivirksomheden – Hovedgaden 23 – solgte vi til Gylling Efterskole i 1995, så fremtiden for huset ser lyst ud med masser af unge mennesker, der vil have deres “midlertidige” hjem der.

Til slut lidt statistik:

I 1965 slagtede vi: 280 grise, 6 heste, 35 spædekælve, 2 lam, 9 fedekælve og 57 køer.

I 1993 slagtede vi: 1.385 grise, 52 heste, 201 får og lam, 17 fedekælve og 205 køer.

Murer i Gylling

v/ Christian Sand

Murerlærling

Jeg kom i lære i 1953 hos murermester Jens Astrup Nielsen i Fiskergade. Dengang havde man ikke nogen materialeplads. Stillads og baljer blev med vognmand fragtet rundt til byggepladserne.

Teknisk Skole

Jeg var i lære i 4 år. Gik på teknisk skole i Odder. Jeg var 28 år, da jeg begyndte på skolen. Jeg gik der i 6 uger ad gangen, men i løbet af 4 uger var jeg stoffet igennem, så blev jeg sat til at løse nogle gamle eksamensopgaver. Engang satte vores faglærer Ejvind Petersen mig til at regne nogle tilbud ud, som murermester Axel Sørensen og entreprenør Søren Ågaard havde givet på 3 huse på Parkvejen i Odder. Jeg tror, jeg ramte plet, men jeg fik aldrig at vide, hvad de havde fået for arbejdet.

Svendeprøve

Til svendeprøven, som foregik i en af tørreladerne på Christianslund teglværk, skulle jeg opføre et murhjørne med pillaster. Jeg fik ros for arbejdet.

Murersvend

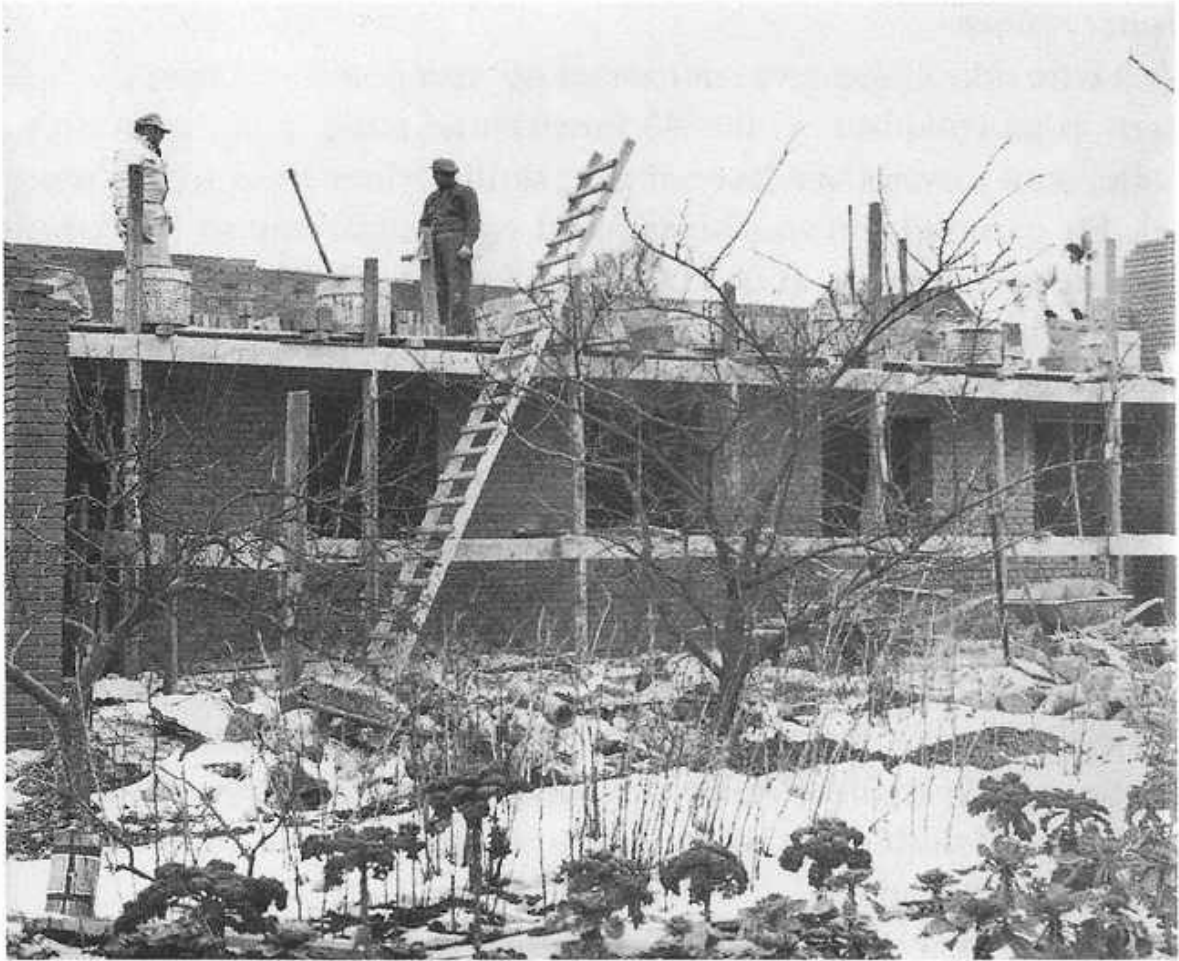
I Gylling arbejdede jeg som svend for murermester Aksel Jensen, Søbyvej 5. Det var også her Jens Nielsen var svend, da han kom til Gylling. De to arbejdede i øvrigt meget sammen. Jeg husker, at vi byggede tilbygning til Gylling Skole og til Efterskolen og senere opførte vi Kæmnerkontoret, hvor Børnehuset nu holder til. Men ellers var det mest staldbyggeri for bønderne.

Vi kalkede en del, vi havde f.eks. de to mejerier. Vi pudsede også lofter, det var et stort arbejde, først skulle vi sømme rør på forskallingen, så kalken kunne hænge fast. Så skulle de kastes ud, så pudses og til sidst fin-pudses, og så kunne det alligevel finde på at revne!

Vi måtte altid stoppe til jul på grund af frosten, og vi begyndte ikke igen før til marts.

Byggepladsen

I starten skulle vi selv lave mørtel. Det var hårdt at være murerarbejdsmand – han skulle harpe sand, så snart han havde et ledigt øjeblik. På byggepladsen blev der lavet en stor grav, hvor kalkstenene kom i. De kogte op, når de kom i vand. Kalken kom der-

Gylling Kæmnerkontor 1959 (nu Børnehus). F.v. murer Harry Jensen, Ørting, Ewald Stouby, Gylling og Chr. Sand, Gylling.

efter over i et stort kar, hvor det blev tilsat sand, efterhånden som det skulle bruges.

Senere fik vi færdig kalk fra Hede Nielsens ilt-fabrik i Horsens, det var fyldt med karbid.

Betonen blandede vi også selv, vi brugte en "håndblander" d.v.s. en stor tromle med håndsving, som 2 mand drejede rundt, når der kom sand, cement og vand i. Senere fik vi så en maskine med benzinmotor, det var i øvrigt Aksel, der først fik en her i Gylling.

Til stillads brugt vi 4x4 rejsebomme, stilladsbrædder blev søm-met på stikbommene. Senere fik vi så rørstillads.

Hårdt arbejde

Vi havde ikke hejseværk, så mørtel og mursten blev båret på ryggen op på stilladset. Vi bar 35 mursten ad gangen, og en murerbalje, som i øvrigt var lavet af træ, skulle fyldes med to læs mørtel. En gammel murerarbejdsmand og opmålermand fra Århus fortalte mig engang, at de i fagforeningen havde skaffet 2 stk. hejseværk, men murerarbejdsmændene ville ikke bruge dem, da de var bange for så at miste arbejde.

Teglværksarbejder

I 1948 byggede vi vores eget hus her på hjørnet af Søbyvej og Østergade. Aksel Jensen og Jens Nielsen var murere, jeg var arbejdsmand. Vi kunne ikke få mursten, så jeg måtte ud til Hovedgård Teglværk. Her måtte jeg arbejde på teglværket for at tjene til stenene. Jeg skulle sætte de våde sten til tørring på hylterne, og jeg skulle tilmure ovnporten i ringovnen, inden stenene skulle brændes. Jeg fik gule sten, da der kun var blåler. Stenene har holdt godt.

Jeg har også været med til at mure ovnen i Odder på Christianslund Teglværk, Vi var 2 murere. Vi murede 1/4 ovn hver vinter i 2 år – så var det med at huske, hvordan de mange kanaler skulle forbindes.

Fagforening

Jeg var en overgang kontorbestyrer for arbejds mændenes fagforening, DAF Gylling. Vi havde kontortid fra 900 – 930 hver dag, der var ca. 50 medlemmer, og dem, der ikke havde arbejde, skulle møde til kontrol hver dag. Kontoret var nede i kælderen, hvor Anne-Grethe passede papirerne, når jeg var på arbejde.

Kolonihave

I 1950 havde vi en af Håndværkerforeningens kolonihaver i Østergade, vi havde den i et par år og havde meget glæde heraf.

Odder

Ca. 1960 kom jeg til murerfirmaet Bdr. Sørensen i Odder. Jeg fik

11 kr i timen, og det var noget over den normale timeløn. Her var jeg med til at opføre barnevognefabrikken, Parkvejens Skole samt en del byggerier i Århus kommune. Jeg blev senere formand i firmaet.

Landmejerierne igennem 100 år

v/Frank Wammen

Fra tidligere tid d.v.s før 1880 var det almindeligt, at de større bøndergårde selv anvendte mælken til smør og ostefremstilling. En proces som var meget tidskrævende for det enkelte landbrug, og samtidig blev kvaliteten af produkterne måske også lidt uensartet fra gang til gang, og der begyndte så småt en interesse for at samle mælken fra flere af de mindre gårde og producere smør og ost på en gård, hvor der var større og bedre produktionsvilkår. Samtidig begyndte bønderne at interessere sig for den helt nye ide om andelsbevægelsen, som havde bredt sig fra England til Danmark. Ideen gik ud på, at indgå i et fællesskab og samle produktionen på et centralt sted for derved at opnå en mere ensartet produktion og derved også et større udbytte til landmanden.

I 1882 startede Danmarks første andelsmejeri i Hjedding i Ribe amt. Det var selvfølgelig en meget spæd begyndelse, men ideen var slået godt igennem, og i løbet af de næste par år bredte andelsmejerierne sig ud over hele landet. Tidligere, imens produktionen foregik på gårdene, var det fortrinsvis kvinderne, som deltog i mejeriarbejdet (mejersker); men efter andelsmejeriernes start blev det mere almindeligt at anvende mandlig arbejdskraft. Dette var i øvrigt også en nødvendighed, idet den mejeridrift, som holdt sit indtog dengang, var et utroligt hårdt arbejde og absolut ikke et job for kvinder.

Det er klart, at der gik nogle år, inden alle egne af landet hav-

de sit eget mejeri, men allerede i 1935 var der dog ca.1300 andelsmejerier og samtidig ca. 200 privatmejerier. Disse tal var nok også det højeste, man kom op på, inden udviklingen begyndte at gå den anden vej.

Gylling mejeri påbegyndte driften i 1884 med en begrænset leverandørkreds og selvfølgelig også med nogle meget enkle maskiner og hjælpemidler, men udviklingen i Gylling, som i det øvrige land, gik stille og roligt fremad, og inden længe kunne man begynde at investere så man var klar til de nye udfordringer, som uvægerligt ville komme.

Gylling mejeri havde ca. 200 leverandører da man var på højdepunktet lige inden anden verdenskrig. Da der blev indvejet ca.6,0 mill. kg. mælk om året, var mejeriet i klasse med de større mejerier.

Mejeribruget blev et erhverv, hvor man gerne ville konkurrere. Dette opdagede man omgående, når en ung mejerielev havde påbegyndt sin uddannelse. Men fandt hurtigt ud af, at man ikke kom videre indenfor mejerifaget uden de fornødne papirer i form af udtalelser og anbefalinger. Når man så senere evt. skulle søge en stilling som mejeribestyrer, så skulle der sendes en håndskrevet ansøgning til hvert eneste bestyrelsesmedlem. Ansøgningen skulle suppleres med trykte anbefalinger fra tidligere arbejdsgivere, hele ansøgerens livsforløb skulle med og manglede der udtalelser for en periode så kunne man godt glemme at søge videre indenfor mejerifaget. I øvrigt skulle alle anbefalinger helst samles og trykkes i en pæn og nydelig kvalitet, og endelig skulle der være et foto af ansøgeren på forsiden af materialet. Konkurrencemomentet kom også til udtryk gennem mange forskellige smør og osteudstillinger såvel indenfor amtskredsene som på landsbasis. Gylling andelsmejeri var et af de mejerier, som klarede sig særdeles godt ved disse forskellige konkurrencer, og mejeriet har vundet uendelig mange pokaler og medaljer i årenes løb, (det kan man få uddybet nærmere ved et besøg på lokalarkivet). Gylling mejeri var, som de fleste øvrige mejerier, en af sognets største arbejdspladser. En solid virksomhed med en fast arbejdsstyrke, som er godt for enhver egn.

Gyllings sidste mejeribestyrer og næstsidste sognerådsfmd. H.P. Dalby.

Jo, andelsbevægelsen havde bestået sin prøve, og der blev opført nye mejerier og investeret i de bestående, så det så meget lyst og lykkeligt ud for alle parter. To krige sled unægtelig på mejerianlægene, så da den sidste verdenskrig var til ende, kom der rigtigt gang i moderniseringen af vore andelsmejerier, og mange mejerier, som før krigen kun havde produceret smør, begyndte nu også at fremstille ost. Dette var selvfølgelig en fordel, idet leverandørerne nu ikke behøvede at tage skummetmælk retur, fordi mejeriet kunne anvende hele den modtagne mælkemængde, og leverandørerne kunne så bruge valle til svinefoder, hvilket var en del billigere end skummetmælk. Som de fleste ved, så gik dansk mejeribrug sin sejrsgang her i landet, men også ude i den store verden blev vore mejeriprodukter kendt som noget af det bedste som kunne opdrives på markedet, jo, jo vi havde stor succes ude omkring.

Men træerne vokser som bekendt ikke ind i himlen. Allerede midt i halvtredserne så man de første tegn på, at mange land-

mænd ikke ville beholde en kvægbesætning for enhver pris. Nogle forhold som var med til at starte denne udvikling var nok, at nogle landmænd var kommet op i årene og gerne ville have en lidt lettere dagligdag. En anden grund var den almindelige afvandring fra landbruget sammen med den begyndende mekanisering af landbrugets maskinpark. Alt dette medførte, at flere og flere landmænd solgte køerne og købte jord eller maskiner for pengene. Denne tendens tog mere og mere fart i begyndelsen af tresserne og flere og flere andelsmejerier søgte samarbejde med nabomejeriet eller flere nabomejerier, ja de første mejeriselskaber rørte allerede på sig ude i kulissen. Mejeriselskaberne Kløvermælk og mejeriselskabet Danmark (MD food) blev dannet i disse år, men var dog ikke nogen særlig konkurrent på dette tidspunkt, men efterhånden tog udviklingen helt magten fra de så stolte andelsmejerier. Leverandørerne solgte besætningerne, og mejerierne blev efterhånden så små, at de ikke kunne klare sig overfor de store selskaber; hvilket efterhånden har bevirket, at der kun findes et par enkelte selvstændige andelsmejerier i Danmark, resten ca. 50.stk. er alle ejet af MD food eller Kløvermælk. Endelig er der nogle få privatmejerier tilbage (herunder Tholstrups mejerier).

Gylling mejeri var selvfølgelig underlagt de samme tendenser og så sig derfor tvunget til at indgå i et samarbejde med mejerierne i Boulstrup og Odder og d. 1. oktober 1968 var denne samdrift en kendsgerning. Boulstrup mejeri standsede driften omgående, Gylling skulle herefter varetage hele osteproduktionen for de tre mejerier, og Åholm i Odder skulle så varetage konsummælksproduktionen samt ledelsen af det lille mejeriselskab. Men alle de gode tanker og ideer kom aldrig rigtig i gang. Gylling kom aldrig til at producere mere ost. Det skulle derimod ske inde i Odder. Det var jo der ledelsen sad og styrede skuden. På dette tidspunkt var vi ca. 5-6 medarbejdere tilbage i Gylling og vi fandt de nye forhold ganske utilfredsstillende. Vi begyndte omgående at søge nyt arbejde. Det var jo heldigvis i en tid hvor beskæftigelsen var i stigning, så det lykkedes for de fleste af os at få et andet job. Denne flugt var måske medvirkende til, at Gylling blev luk-

ket d.21.06.71 og mælken overført til Odder. Af personalet fulgte H.P.Dalby og Svend Sørensen med til Odder. Det skulle senere vise sig, at Åholm slet ikke var store nok til at kæmpe mod giganterne, hvilket medførte, at Åholm lukkede i slutningen af halvfjerdserne, og mælken blev overført til mejeriselskabet Kløvermælk.

Der kunne skrives mange flere sider om dansk mejeribrug og danske mejeristers fortræffeligheder, men alt skal have en ende for ikke at virke trættende på evt. læsere. Selv kan jeg slet ikke lide den afslutning, der indtil nu er en kendsgerning p.t., men udviklingen er nok ikke tilendebragt endnu ?. Når man som jeg er opvokset på et mejeri og har arbejdet 25 år af mit liv indenfor mejerifaget, så er det meget trist og vemodigt at se det ene mejeri efter det andet lukker for derefter at indgå som en mikroskopisk del af et gigantselskab. Sammen med mejerierne er der helt sikkert forsvundet en art kultur i landsbyen og i mange landsbyer må man tilmed se på, at de flotte mejeribygninger står ubenyttede og forvitrede af tidens tand. Et syn som gør ondt helt ind til hjerterødderne / ak ja, en epoke som bestod i ca. 100 år er forbi og vender aldrig tilbage. Det må vi så leve med. Men udtrykket MD FOOD DANMARKS INTERNATIONALE MEJERI, det værner jeg mig altså aldrig til.

Da mejeristen blev rival til degnen

fra Frank Wammens scrapbog

Så sent som i 1930 måtte en mejerist bede om lov til at gifte sig, hvis han ville beholde jobbet.

Sidst i forrige århundrede var der to standspersoner i lokalsamfundene, præsten og degnen, men efterhånden som andelsmeje-

rierne dukke op som paddehatte landet over begyndte mejeribestyreren, ofte kaldet mejeristen, også at gøre sig gældende, for han kunne både skrive og regne – samt lave både smør og ost – endda ofte til de helt store guldmedaljer.

I efteråret 1987 var det 100 år siden, Dansk Mejeristforening – siden Foreningen af Mejeriledere og Funktionærer – blev stiftet, og i bogen “Fra svundne dage” skriver Poul Jeppesen om mejeribestyreren: “Tilsyneladende kommer mejeribestyreren ret godt ud af det med bønderne. Kommer man til bøndernes fødselsdagsgilde eller lignende, træffer man i reglen stedets mejeribestyrer, der gør indtryk af at være hjemme i huset. Og man træffer ham gerne, thi han bringer ungdom og festlighed med sig, og giver således et vakkert bidrag til underholdningen. Han er lige ved i så henseende at rivalisere med læreren”.

Jovist, på et tidspunkt var mejeribestyreren ved at blive en rival til i hvertfald degnen, for mejeribestyreren var måske med sin landlige/landbrugsmæssige baggrund måske nok så folkelig en figur for de bonde-styrede lokalsamfund, der var helt afhængige af landbruget.

Jubilæumsbog

Mejeristforeningen, som den ofte kaldes, har i 1987 udgivet en jubilæumsbog, som er skrevet af universitetslektor i landbohistorie, Claus Bjørn, København. I samme anledning udkommer Mælkeritidende som et særligt jubilæumsskrift med vægtige historiske bidrag fra bl.a. tidligere mejeridirektør C.P. Nielsen. Centralmejeriet i Århus og Mejeriselskabet Danmark, samt af Mejerikontorets tidligere informationschef Holger Ellert. Sidstnævnte har frem for nogen været med til at markedsføre den rød-hvide ko Karoline med stor succes. Det er derfor ikke så sært, at Holger Ellert er ked af at konstatere, at den populære ko skal afløses af “mærkevarer”. “At de kan nænne det”, lyder hans opgivende kommentar...

Claus Bjørn skriver i jubilæumsbogen, at “Mejeristens” medarbejdere oprindeligt betegnedes undermejerister. Deres arbejde var hårdt og dårligt betalt.

Det var ikke just en fremtidsstilling og slet ikke, hvis undermejeristen havde tanker om at gifte sig. Almindeligvis tillod mejeriernes ejere, bønderne, kun, at der var en gift medarbejder på mejeriet og det var selvfølgelig mejeristen/bestyreren selv.

Giftermål sag på dagsordenen

Så sent som i 1930 var der et eksempel fra Vestjylland, hvor en førstemejerist på et mellemstort mejeri gik i giftetanker helt og aldeles i strid med mejeriets vedtægter. Både bestyrer og formand havde stor forståelse for den unge mands giftelystne tanker, men sagen måtte nødvendigvis forelægges på den årlige generalforsamling. Her blev den vigtige sag sat til afstemning – og til hans held viste det sig, at der var flertal for at lade ham gifte sig.

Smed i Gylling

v/ Christian Sand

Købmagergade

Min far, Jens Sand, var smed. Han og min mor Martha boede i Købmagergade 8. Vi var 3 drenge og 2 piger. Min ene bror blev også smed.

Far arbejdede på Gyllingnæs, senere kom han til smed Elbæk i Falling, hvor han blev udlært. Smedjen i Falling lå på pladsen neden for kirken. Som svend arbejdede far hos de lokale smede, når der var brug for hans hjælp.

Skolegade

Senere hjalp han smeden i Skolegade, Jens Christensen. Han havde altid en svend til at hjælpe sig.

I 1940 overtog min far smedjen og boligen i Skolegade. Smed-

jen lå over for boligen. Der var have til, og plads til vogne og redskaber. Det var der, hvor kommunens garager nu ligger.

Han lavede hestesko, vognhjul, tænder til bøndernes harver og den slags. Næsten al smedearbejde foregik her. Det var sjældent, at far var ude hos bønderne. Når hestene skulle sko, var de bundet uden for smedjen eller inde i beslagskuret, alt efter vejret. Hvis ikke de kunne stå roligt, fik de "bremse" på. Det var et reb, som blev vredet rundt om mulen. Når først det var vredet stramt til, stod hesten stille.

Jeg husker kun, at der var en elektrisk blæser i smedjen, men på loftet var en gammel esse med blæsebælg. Odder museum fik senere essen og al værktøjet. Smedeværktøjet har jo ikke ændret sig i 1000 år.

Kreaturvægt

Med til smedjen var også en kreaturvægt. Det var gårdejer Hans Hansen og slagter Larsen, med flere, der ejede vægten. Min far fik halvdelen af vejepengene. Vægten var faktisk et hus med bås. Kreaturer gik ind og blev vejet, før de skulle slagtes.

5 smede i sognet

I Gylling var foruden min far også smed Haugaard på Købmagergade, men der var også smed i Gylling Skov, i Fensten og i Søby, Den sidste var en bysmedje, da den var ejet af bønderne.

Tiderne skifter

Da traktorer blev mere almindelig, ændrede smedearbejdet sig. Der var færre heste, der skulle sko, og man kunne købe færdigsyet tænder til harven.

"Sædedækkeren", den gamle harve forsvandt, da traktoren kom – den kunne kun bruges, når den var hestetrukket.

Min far begyndte så at lave centralvarme og fik hjælp af N. Büchert, for der skulle være 2 til arbejdet. De lavede mange centralvarme-installationer med kokskegler her i Gylling.

El-vaskemaskine

Så fik min far en elektrisk vaskemaskine, som blev udlejet til folk. Dengang havde man storvask ca. 1 gang om måneden. Maskinen blev fyldt med varmt vand, så blev tøjet lagt ned og et skovlblad kørte frem og tilbage. Fastspændt var en vridemaskine med valser, der pressede vandet ud af det våde tøj.

Vaskemaskinen blev kørt ud til folk på en trækvogn. N. Büchert havde en folkevogn, som de også brugte, når de skulle lave centralvarme.

Sygekassen

Min far havde arvet opgaven som sygekassekasserer efter Jens Christensen og denne ekstra opgave passede han i mange år.

Min mor døde i 1957, men min far beholdt smedjen, så længe han levede. De sidste år var han lungesyg, han røg meget, og i 1975 døde han.

I 1976 købte kommunen smedjen til nedrivning.

Fra damefrisør til familiefrisør

v/Helga Wammen

Jeg skal i det følgende forsøge at fortælle lidt om frisøruddannelsen, som den foregik før i tiden. Jeg vil forsøge at holde mig så tæt på historien som muligt, og jeg tror, det rammer bedst, hvis jeg beskriver min egen uddannelse som den foregik i Hadsten i halvtredserne.

Jeg begyndte mit læreforhold d.1.april 1952 hos Annalise Rasmussens frisørsalon i Hadsten. Vi var 3 personer på salonen, nem-

lig mester selv, 1 assistent, som i øvrigt var mesters søster, og så lille mig som var elev.

Der var meget at gøre på salonen, samtidig med at jeg skulle lære frisørfaget så skulle jeg også gøre rent på salonen. Jeg skulle vaske og stryge kapper, og i øvrigt deltage i alle forefaldende rengøringsopgaver. Normalt var salonen åben fra kl. 8,00 til kl. 17,30, dog var lukketiden kl. 20,00 om fredagen og kl. 14,00 om lørdagen. Foruden det daglige arbejde, så skulle jeg følge undervisningen på teknisk skole i Århus en dag om ugen i vinterhalvåret.

I min læretid sad man ikke og pillede negle, hvis der ikke var kunder i butikken. Nej vi var altid i gang med forskellige opgaver. Der var altid et spejl, som skulle tørres af, eller noget værktøj som trængte til en omgang eller en kakkelovn, som skulle pudses eller fodres med kul /koks. Om vinteren måtte vi ikke gå hjem før ilden i kakkelovnen var gået ud. Asken skulle tages ud, risten renses og der skulle nyt brændsel på så der var klargjort til optænding den næste morgen. Det kunne godt være lidt hårdt og et meget trættende arbejde, men trods det var jeg meget glad for min læreplads, og jeg har aldrig fortrudt, at jeg gik i lære som frisør.

Mit læreforhold var under den gamle mesterlære (ingen havde hørt om efg/hg dengang). Min læretid løb over 4 år og i den periode skulle jeg lære hårvask, fønbølgning, permanent, klippe-teknik, vandondulation samt. de forskellige væskers kemiske sammensætning, og endelig så skulle der laves en paryk helt fra bunden af (man sætter et hår i ad gangen) og det er jo soleklart, at det var et utroligt langsommeligt projekt. Alle opgaver, som jeg har nævnt, foregik både hos lærepladsen og på skolen. Dog foregik undervisningen i bogføring kun på skolen. Læretiden afsluttedes med en svendeprøve som foregik på skolen. Prøven løb over en hel dag og alle lærlinge havde nerverne udenpå tøjet hele dagen igennem. Klarede man prøven, fik man udleveret sit svendebrev, og man havde derefter ret til at kalde sig assistent.

Jeg fortsatte som assistent i min tidligere læreplads indtil efteråret 1956, da jeg blev gift og flyttede til Malling. Jeg fik arbejde

hos salon Centrum i Odder hvor jeg havde nogle rigtig gode år. Nu skete der en mindre revolution indenfor frisørfaget, den gamle permanent med varme bliver ikke brugt mere nu er det in med koldpermanent, og det gammeldags krøllejern bliver sendt på museum, og efterhånden sker der en drejning, så det er klipningen, der lægges mere og mere vægt på.

Jeg arbejdede hos salon Centrum til 1965, nogle tider på heltid og andre på deltid alt efter travlheden på salonen. Da jeg ventede barn nr. 2, og da vi samtidig havde planlagt at bygge nyt hus, valgte jeg at blive hjemmegående. Det viste sig at være et godt valg. Jeg havde 2 mindre børn, og da byggeriet gik i gang, fik jeg mere at se til, idet jeg kunne hjælpe med meget forskelligt under og efter byggeriets færdiggørelse i 1968.

Men efter hus og have var etableret så blev tiden alligevel lidt for lang for mig, og jeg savnede mit fag og den kontakt, jeg tidligere havde med kunderne. Efter en del snak frem og tilbage valgte jeg at starte min egen salon hjemme i kælderen i det nye hus. Det skete selvfølgelig i det små med brugte maskiner og andet brugt inventar (etableringsudgifterne var ca. 3000 kr.). Forretningen startede stille og roligt med nogle få kunder, men efterhånden steg kundekredsen og jeg kunne investere i nyt materiel, så jeg efterhånden havde en salon, som kunne måle sig med gennemsnittet.

Der er selvfølgelig sket en hel del indenfor faget i de 26 år jeg var selvstændig. Nye og bedre maskiner kom frem, og nye kemiske produkter afløste de tidligere anvendte, og sidst men ikke mindst så ændrede kundernes ønsker sig. De nye frisurer vandt frem på markedet. Selvom min salon absolut ikke var med på den moderne klippestil, som mange af de førende saloner i byen, så var der alligevel et vist behov for at følge med, hvis kundernes ønsker skulle tilgodeses. Den kundekreds, som jeg samlede i min forretning, tilhørte den ganske almindelige husmor fra ca. 25 – 30 års alderen samt en hel del børneklipninger. Det var en god og solid kundekreds, som jeg var utrolig glad for at betjene.

Udviklingen har også præget frisørfaget. Huslejerne og frisørpriserne er steget helt pænt igennem mange år, de unge kunder

er blevet mere kræsne og søger ind til de store saloner i byen. De lidt ældre kunder, som er mere prisbevidste, og hvor det ikke er afgørende, om man kan få lavet den sidste nye modefrisure, de søgte mere og mere ud på de mindre saloner i landområderne. Alt dette kom selvfølgelig min lille forretning til gode. I nogle år friserede jeg de ældre inde på Gyllinghjemmet, men måtte afbryde det igen efter ca. 5 år for at overkomme de kunder, som jeg havde herhjemme.

Efterhånden som de ældre herrefrisører ophørte grundet alder og der ikke kom nye frisører til, så blev der også et stort behov for at betjene deres tidligere kunder, Mange valgte at gå til den nærmeste damefrisør for at blive betjent der. Dette medførte, at jeg og sikkert mange andre af mine kollegaer fik en meget stor tilgang af mandlige kunder. Det var lidt af en fornyelse i dagligdagen, som på sin vis var meget sjovt at opleve. Samtidig var det jo lette og hurtige kunder, som kun tog et minimum af tid i forhold til en kvindelig kunde. Jeg tror også, at den ændrede kundesammensætning var en fornyelse i alle forhold, og vi må nok konstatere, at frisørfaget herude på landet har ændret sig derhen, at de tidligere adskilte herre- og damesaloner nu er blevet blandede forretninger, som betjener alle kunder.

Da jeg begyndte at få besvær med at klare arbejdet hver dag hele ugen igennem, valgte jeg at ophøre med forretningen. Det var ganske vist efter mange, besværlige overvejelser, at jeg tog dette skridt, og det var meget vemodigt at sige farvel efter 26 gode år. Heldigvis ville Minna Schmidt gerne fortsætte, hvor jeg slap. Det er jeg meget glad for hun ville.

Min sidste dag som frisør var en dag med mange blandede følelser og tanker om et utroligt godt og rigt liv på den arbejdsplads, som jeg selv sammen med mine kunder havde bygget op igennem årene. Jeg var en smule nervøs for at komme igennem denne sidste dag, men mine kunder tog en helt eminent afsked med mig. Jeg fik mange blomster og gaver med tak og rosende ord med på vejen. Det varmede rigtig godt, og jeg kunne se tilbage på en skøn tid, som jeg vil gemme i min erindringsbog.

PS. Da jeg begyndte min egen forretning, var det som nr. 4 frisørsalon her i sognet, de 3 øvrige frisører var fru Simonsen, Hovedgaden, fru Pedersen, Hovedgaden, Else Marie Sørensen, Gylling Skolegade, og så endelig mig selv, som den sidste her på Søbyvej. Nu er alle lukkede. Den eneste aktive frisør i sognet er Minna Schmidt på Splidholmvej, ja tiden og udviklingen ændrer meget mellem år og dag.

Gylling Bageri og Conditori 1954 – 1996

v/Hans Ehlert

For 42 år siden kom jeg til Gylling – en tilflytter. Jeg er født i Tronsmark ved Bindslev. Mine forældre havde en gård, og vi var 8 søskende.

Jeg gik i Tronsmark skole, hvor der kun var én lærer og 2 klasser. "Store" og "Bette" klasse. Efter konfirmationen i 1944 kom jeg ud af skolen og arbejdede hjemme på gården i et års tid. Jeg ville gerne i gartnerlære, men det lykkedes ikke. I stedet kom jeg i lære i december 1945 hos bagemester Hermann Axelsen i Frederikshavn.

Senere fik jeg arbejde som bagersvend hos Holger Jensen, Beder.

I en alder af 23 år kom jeg til bagemester Thorvald Sørensen, Gylling, den 20. januar 1954 og begyndte som bagersvend. Min ugeløn var dengang 56,- kr samt kost og logi.

På denne tid kostede et 1800 grams rugbrød 1,10 kr. I dag koster et 1600 grams almindelig mørkt rugbrød 14,95 kr (normal pris). Dengang kendte vi ikke den nu meget misbrugte glose: "Tilbud".

Jeg var lige udskrevet fra sygehuset, så min bror kørte mig til

Gylling i et forrygende snevejr. Vi ankom i god behold til Gylling Bageri og Conditori, hvor familien Sørensen bød os velkommen.

Jeg fik anvist mit værelse i bagbygningen. Det var meget koldt og med is på ruden, så jeg fik midlertidig lov til at købe og bruge en clovn for senere at få opsat en kakkelovn.

Mit første indtryk af Gylling var, at det var en god landsby med mange venlige borgere. Jeg følte mig velkommen – en følelse jeg har haft lige siden.

I byen var der dengang 2 købmænd, en brugsforening, en slagter og et slagteriudsalg, 2 bagerier, 2 tøjbutikker, sæbehuset m.fl. Desuden 3 pengeinstitutter, Gylling Bryggeri, flere vognmænd og mange håndværkere.

Såvidt jeg husker, var der 44 forretninger og forskellige erhvervsdrivende. Et antal der i dag er stærkt reduceret. Vi havde også egen telefoncentral med Inger Højbjerg som centralbestyrer, og hvor vi fik en god personlig betjening.

Efter 2 år som svend overtog jeg forretningen d. 28. maj 1956 efter Thorvald Sørensen. Ejendommens pris med inventar og bil var 98.000 kr med en udbetaling på 50.000 kr. Varelageret blev vurderet til 3.500 kr.

Der var meget at se til den gang. Jeg var ung med gode kræfter, med en stærk vilje og troen på, at forehavendet ville lykkedes.

Sammen med en svend arbejdede jeg i bageriet om natten, og 5 dage om ugen kørte jeg desuden varetur rundt i omegnen af Gylling. Min længste rute gik til Alrø. Hver søndag morgen kørte jeg også ud med rundstykker. I den første tid havde jeg en husbestyrerinde og en ung pige som hjælp i butikken.

I september 1957 blev jeg gift med Johanne Nielsen fra "Hedebo" i Gyllingskov. Uden at være butiksudlært overtog Johanne ret hurtigt alt arbejde i butikken og har siden på fortræffelig vis passet den.

De forløbne 40 år har været fyldt med rigeligt arbejde og med mange gode oplevelser. Nogle af mine bedste oplevelser havde Johanne og jeg, når børnehaveklasselederen kom med sin børnehaveklasse, og vi skulle bage sammen. Det var festligt og også dejligt at se deres glæde, når de drog af sted med hvert sit kræmmer-

Gylling Bageri & Conditori i Købmagergade.

hus med egne kager. Andre sjove oplevelser knytter sig til stegning af juleænder og julestege, men det har jeg fortalt om til Odder Avis.

Et hjertesuk har jeg dog lyst til at tilføje, og det er, at jeg finder det sørgeligt, at vor lille, hyggelige landsby fra at være en aktiv og driftig by med mange sunde erhverv i dag har ændret sig til en "soveby", idet mange af byens indbyggere dagligt drager på arbejde i de omliggende større byer.

For mit eget vedkommende må jeg erkende, at svigtende helbred tvang mig til i 1988 at ophøre med selv at bage.

I stedet driver vi nu forretningen som brødudsalg med conditori og en enkelt varetur.

Håndværkerforeningen har været mit faste foreningsmæssige ståsted gennem alle årene. Det har været en givende og spændende forening at deltage aktivt i. Jeg har været i bestyrelsen i mange år og var formand fra 1974 til 1986. Der er mange gode minder om store fester og arrangementer, men også mange tiltag, som fik stor betydning for Gyllingegnen. Jeg husker bl.a., at vi i min formandsperiode var begyndt en opsparing til 100 års jubilæet. En slags jubilæunsfond. Derfor var jeg også imod, at foreningen i 1990 blev slået sammen med Borgerforeningen til en ny forening: Gylling Håndværker- og Borgerforening.

Til bageren efter julestegen

v/Anette Schiøler (fra Odder ugeavis)

Engang afløste ænder vanillekranse i ovnen hos Hans Ehlert i Gylling juleaften.

Indtil for ti år siden, var det en af bagermester Hans Ehlerts faste gøremål at sørge for, at juleaftens – middagen blev vellykket i adskillige hjem på Gylling – egnen.

I den lille forretning på Købmagergade afløste ænder, flæsksteg og gæs nemlig brunkagerne og vanillekransene i den store stenovn juleaftensdag.

Skikken med at få stegt sin steg hos bageren døde ud omkring midten af 70 érne, da elovnen blev standardudstyr i ethvert hjem, men helt indtil midten af 80 érne havde Hans Ehlert kunder til sin ovn selveste juleaften.

Før i tiden kom kunderne også til bagermesteren i Købmagergade med deres egen dej til vanillekranse, pebernødder, bruncker, som de kunne få bagt for 50 øre pr. plade.

Om formedelst ti kroner for én og 15 for to kunne de altså også få julestegen i bagerens store stenovn.

Fra Lillejuleaftensdag indtil Juleaftensdag klokken 10 tog han imod kødvarerne, som kunderne leverede i egen bradepande.

24 stege på rad.

Vi var færdige med bagningen til middag Juleaftensdag og gik så i gang med stegningen klokken 13, fortæller Hans Ehlert.

Men landmændenes gæs var jo gerne store og fede, så de kunne ikke gå ind i stenovnen. Dem måtte jeg som regel steg i kanalovnen, der er hvælvet.

Nogle gange måtte jeg endda lægge dem på siden for at få dem ind i ovnen, mindes han med et skævt grin.

Op til 24 bradepander med ænder og flæskestege kunne Hans Ehlert få plads til i rad og række i sin store stenovn, og gennemsnitligt røg omkring 30 julestege ind omkring bageren hvert år.

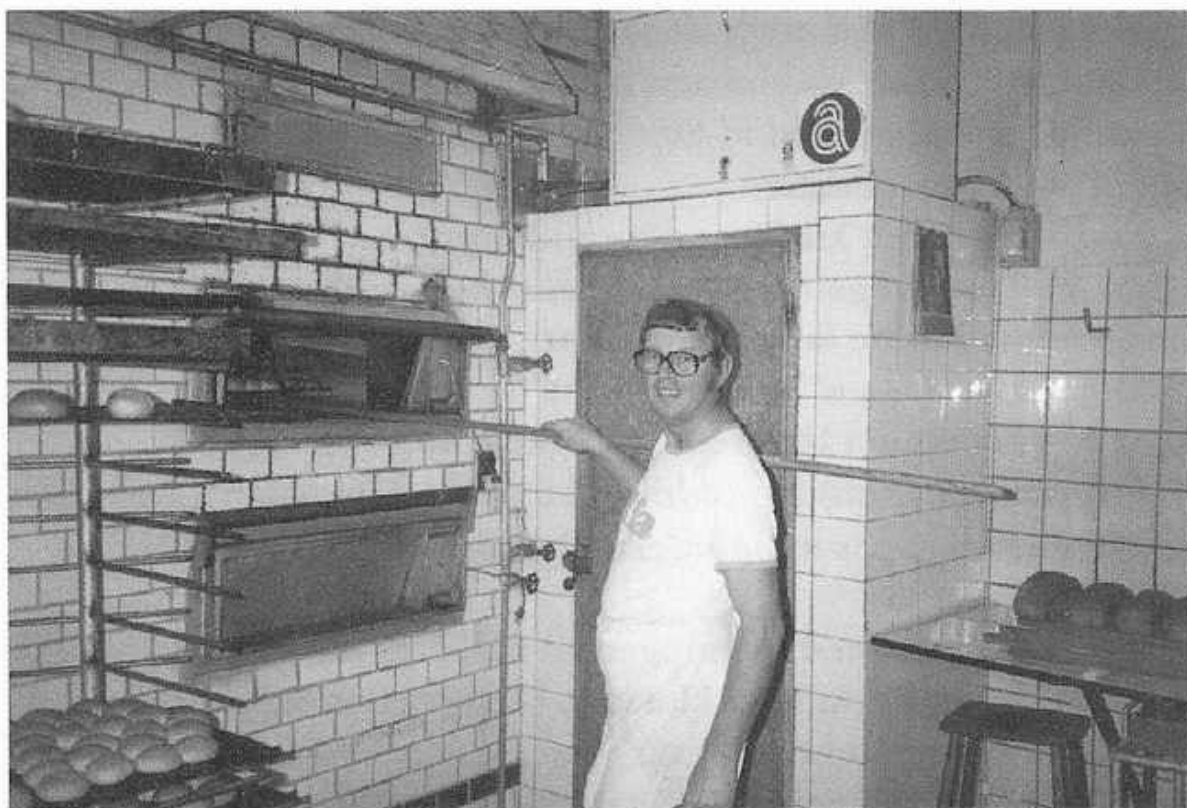
Fra kirke ind efter steg.

På vej hjem fra julegudstjenesten lagde kunderne så ruten forbi forretningen, hvor bageren møjsommeligt havde sørget for, at kødet blev stænket med sky under stegningen, så skindet eller sværen blev knasende sprødt.

I store gryder opbevarede han skyen – andenskyen for sig og den fra flæskestegene for sig, naturligvis – så kunderne kunne få “en passende portion” med sig til at lave sovs af derhjemme, mens stegen blev varmet inden serveringen.

Og nej, der er aldrig sket forbytninger:

Folk satte deres navn eller et nummer på deres bradepande, så de var sikre på at få deres egen steg med sig hjem, forklarer Hans Ehlert.

Bagemester Hans Ehlert ved ovnen.

Og kun én gang, for godt og vel 20 år siden, har han måttet gå den tunge gang til Brugsen for at købe to ænder til erstatning for nogle, der var blevet lidt vel stegt, for nu ikke at sige svedne.

Det var endda til lærer Madsen, fortæller Hans Ehlert med henvisning til byens navnkundige førstelærer, Gunnar Madsen.

Bageren måtte derfor svare at "Ahhh – det er lig knap", da Gunnar Madsen kom ind og spurgte, om hans ænder var færdige.

Førstelæreren tilføjede, at nu skulle han jo endelig have de rigtige ænder med sig.

Det får du ikke, konstaterede Hans Ehlert.

Men du kan godt få de svedne med hjem, tilføjede han – hvilket lærer Madsen da også gjorde, hvortil han bemærkede, at de nu da ikke var så svedne, at det gjorde noget.

Andestegningens abc.

En anden gang, mindes Hans Ehlert, måtte han belære en ung, nygift kone om andestegningens grundprincipper.

Har du kommet svesker og sådan i, spurgte han, da den unge kvinde indleverede sin and.

Det benægtende svar såede en mistanke hos den stegekyndige bager:

Men du har vel taget indmaden ud?

Men nej, det havde hun heller ikke.

Med svesker og æbler i stedet for indmad – og for en betaling på ti kroner – sørgede Hans Ehlert så for, at den unge hustru alligevel kunne servere en vellykket juleand.

En luns til eget brug.

Fra sin lærermester i Frederikshavn kendte Hans Ehlert godt knebet med at skære en luns kød af fra bunden af flæskestegen – til eget brug, forstås.

Men det har han nu aldrig brugt at gøre, bedyrer han i dag, hvor tiden godt nok er løbet fra at sende juleanden til bageren, men hvor man faktisk stadig – men nu dog for 100 kroner – kan få den stegt hos bageren i Købmagergade.

Gylling bødkeri og stavfabrik 1911 – 1988

v/Erling H. Nielsen

Bødkeriet – Købmagergade 16 – startede 1911, da min bedstefar Niels S. Nielsen købte ejendommen af franskvaskerske Petrine Hansen for 3800,- kr. Inden han overtog Købmagergade 16, var han først på valsen i Sverige – Luleå 1901 -1902. Derefter var han bødker i Gylling, hvor han havde adresse forskellige steder i byen.

Alt arbejde foregik ved håndkraft. Staver til dritler og kar blev hugget og høvlet til. I 1924 anskaffede han maskiner, men det var ikke kun til værkstedet, han købte maskiner. Som én af de første i Gylling fik han centralvarme, bil og senere TV.'

Erling H. Nielsen springer fra stabel til stabel – 5 m høje – i 1964.

I 1943 overdrog han bødkeriet til min far – Ejnar Nielsen – for 8.300 kr. Min far havde arbejdet hos bedstefar – kun afbrudt af soldatertiden hos marinen i København og et år som bødker i Pandrup. Min far kom aldrig i lære. I 1951 blev min onkel, Arne Bøgh, ansat og blev her i 17 år.

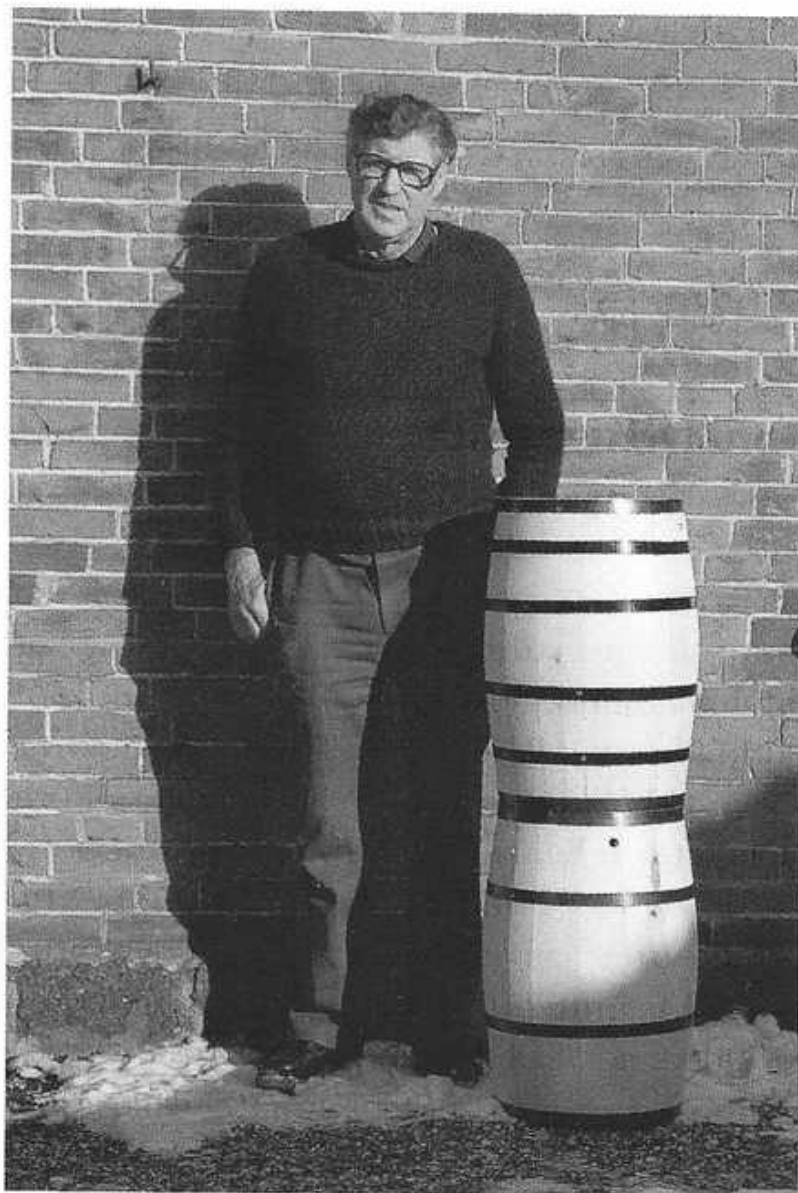
Bødkeriet var lidt af en blandet landhandel. Her blev lavet kar, baljer, ajletønder, udført reparationer, solgt brænde, røget kød i røgeriet og bearbejdet honning fra egne bigårde.

Det min far og Arne brugte mest tid på var at lave stave, bunde og låg til smørdritler. Stavene blev lavet efter årets gang. Vinteren var starttidspunktet.

Kævlerne blev hentet på Gyllingnæs og Rathlousdal – i 1963: 172 rmt. bøgetræ. Vognmændene fra Gylling: Vognmand Madsen (Egon og Georg) senere Verner Frank Jensen kørte træet hjem til værkstedet.

På den årstid er træet vådt og dermed blødt, så min far savede

*Ejnar Nielsen med et
par fastelavnstønder.*

det straks op til staver. Arne stavlede – nogle gange assisteret af sin kone Vira – stavene i 5 meter høje stakke, så de kunne tørre.

Først på sommeren blev stablerne væltet og mange folk: far – mor – Vira – Arne – Børge Kristensen, Jakob fra Østergade og en del børn samlede og kørte stavene ind i skuret.

I løbet af sommeren og efteråret blev stavene så forarbejdet til drittelstave, bunde og låg i forskellige specialmaskiner.

Efter at have haft hver stav i hænderne 13 gange, kunne man nu samle stave, låg og bund til en drittel. Al materialetransport foregik med trillebøre.

De stave, som ikke blev brugt i egen produktion, blev solgt til de danske Stavfabrikker eller til lokale bødkere.

Der blev ikke snakket bæredygtig produktion dengang, men intet gik til spilde. Fraskær fra kævlerne blev brugt i eget fyr eller solgt til byens borgere.

Spånerne blev hentet af bønderne og brugt som strøelse, og savsmuldet blev brugt i røgeriet. Senere, da røgeriet var nedlagt, blev det bl.a. solgt til slagter Larsen.

I 1968, da mejerierne holdt op med at bruge smørdritler – baller, kar og ejletønder blev lavet af plastik, fik far og Arne arbejde i Århus, hvor de lavede slagteritønder.

Senere fik han ansættelse hos B.M.F. i Boulstrup og senere igen var han kommunalt ansat havemand. Efter arbejdstid passede han bierne, lavede fastelavnstønder og skar træ op til disse. Det fortsatte han med, da han som 60 årig gik på efterløn, indtil sin død i 1988.

De specielle maskiner, der blev brugt til stav, bund og låg fabrikationen kan i dag ses på Hjerl Hede Museet.

B & O's bageri, nærbutik, postbutik, håndkøbsudsalg og Café

v/ Birte Jespersen

Efter at have set på mange forskellige bagerier i 1983 faldt vi for Gylling og dette bageri. Det er vort første sted som selvstændige. Vi startede her den 1. oktober 1983.

Jeg var udlært maler, da vi kom hertil, men i godt 13 år har jeg nu "stået i lære" som bager, så selv om jeg ikke har papir på det, kan jeg vist godt sige, at jeg både kender faget og har lært det.

Da vi startede her, var vi meget tilfredse, hvis vi havde en omsætning på ca. 12.000 kr om ugen eller ca. 600.000 kr på årsbasis. Uden at have ret meget mere til eget forbrug i dag, så er vor omsætning nu på godt 5,5 mill. kr om året.

Omsætningen i postbutikken bliver ikke registreret i vores omsætning. Håndkøbsudsalget og lottoforhandlingen, som vi overtog, da Jens Møller Hansen ophørte som købmand, er jo en stor del af vor omsætningsforøgelse og dertil kommer jo også omsætningen i Café KRINGLEN.

Da det selvstændige posthus i Gylling skulle spares væk, blev et hjørne i butikken indrettet til postbutik. Det er nu ikke nogen guldgrube, idet aflønningen er lille, vi skal have voksent, meget pålideligt personale til at dække åbningstiderne, så der skal ikke være ret mange negative manko i papirerne og kassen, før fortjeningen ryger.

Når jeg ser tilbage på udviklingen gennem de 13 år, Oluf og jeg har været selvstændige, kan jeg godt indrømme, at meget har forandret sig. De frosne rundstykker i supermarkederne har i mange hjem erstattet nybagte rundstykker søndag morgen, men også forbrugsvanerne har ændret sig meget. De nye og kommende generationer er mere til cola og fast food – også som morgenmad – end tidligere generationer. De springer ikke ud af sengen søndag morgen for at gå til bageren, næh, de foretrækker en cola og en pose franske kartofler i stedet for.

Også de mange ny hjælpemidler, som moderne mennesker har i deres køkken, påvirker forbrugsvanerne. Bliver de frosne rundstykker fra supermarkedsdisken tøet op i en microovn og dernæst ristet lidt – ja, så er alt brød da spiseligt, men jeg ved da godt, hvad jeg selv foretrækker.

Da vi åbnede Café Kringlen for nogle år siden, var den faktisk dødsdømt på forhånd. Alle mente, at det var galimatias, det vi der "satte i søen". Vi er blevet glædeligt og positivt overrasket. Men jeg må da indrømme, at vi har betalt nogle slemme lærepenge. Det blev noget dyrere at indrette lokalet, end vi havde kalkuleret med. Eksempelvis skulle vi indbetale til kommunen 13.000 kr for 1 parkeringsplads – et sted i Odder – fordi vi lavede en mindre

B & O's bageri, postekspedition, håndkøbsudsalg, Cafe Kringlen. Medarbejdere i 1996. Bagerst fra venstre: Claus Ole Nielsen, Hayati Özkan, Michael Brandt Jensen, Steffen Jespersen, Søren Bøgh, Frede Borg-Jensen, Oluf Jespersen, Marianne Boel Kristensen, Grete Brendstrup, Ulla Knudsen, Mette Toftegaard Pedersen. Forreste række fra venstre: Gunner Frederiksen, Birte Jespersen, Vagn Rasmussen, Nikolaj Krump Hedegaard, Johanne Krump Hedegaard, Melannie Nökel og Sine Søsted Elley.

beboelse til et erhvervslokale. Men også i den daglige drift måtte vi "betale lærepenge". Ingen af os var jo uddannet i den branche.

Mange har spurgt os, om ikke vi er for bundet i vore mange job med at administrere 5 forretninger og et håndværkerfag. Det må vi nok indrømme. Det sker, at jeg møder Oluf på vej ned i bageriet en fredag eller lørdag nat, når jeg er på vej op for at sove. Men vi har og føler en vis spænding og udfordring i vor hverdag, selv om den er meget anderledes end de fleste menneskers. Vi

må holde ferie hver for sig, alene eller med nogle af børnene. Det giver størst tryghed og frihed at vide, den anden har hele ansvaret for butikken derhjemme, og dermed kan man få stresset af og hentet ny energi.

I dag beskæftiger vi 15 personer – deraf flere voksne end tidligere, idet vi har reduceret antallet af skolepiger, til fordel for voksne med faste arbejdsskemaer a.h.t. Kringlen og Postbutikken. Eksempelvis har vi kun 1 pige på om søndagen, efter at Brugsen er begyndt at holde søndagsåbent. Førhen havde vi mindst 2. Vi har også kunnet mærke det på omsætningen, men dog ikke på brødsalget, det er uændret, så derfor tror jeg, at det kun er en overgang, at vi har mistet lidt.

På længere sigt tror jeg, at vi også får fordele af Brugsens søndagsåbning, idet der kommer utroligt mange mennesker udefra til Gylling i kraft af det. Det er blevet attraktivt at køre omkring Gylling om søndagen.

Skal jeg til slut sammenfatte vore muligheder for at blive “gamle” i alle vore gøremål, så må jeg nok indrømme, at det kan nok blive svært at sælge det, selv om det er en virkelig god og sund forretning, thi ingen unge svende har noget stort ønske om at blive selvstændige. Det er meget bundet. Arbejdstiderne er skæve. Det er næsten umuligt at skaffe lærlinge – ikke kun til bagerfaget, men generelt til mange håndværksfag. Man er endda begyndt af annoncere efter lærlinge i Norge og Sverige.

Det megen papirarbejde, der følger med at være selvstændig, er også afskrækkende på mange unge, dygtige svende – så det er også en af grundene til, at vi tror, det kan blive svært at skaffe afløser en gang.

Radiosmeden – byggemarkedet

af Jørgen Færgemann

Vi kom til Gylling den 27. februar 1965. Jeg kan ikke huske, om vi havde købt huset en månedstid før, men vi blev gift den dag, vi flyttede ind i huset på Gylling Østergade. Jeg havde i et års tid været repræsentant for Hydroteknik i Dyrngby, og det fortsatte jeg med til december 1968.

Den 1. januar 1969 begyndte jeg som selvstændig. Vi begyndte med at lave invalideknallerter for Willy Johansen, der lavede Derbyknallerten. Vi lavede stellet til de nye knallerter. Hvor mange kan jeg ikke huske, men vi lavede da mange. Det var begyndelsen. Senere begyndte jeg at lave forskellige konstruktioner i hydraulik. Det blev til mange tusinder cylindre, og det blev så begyndelsen til Gylling Maskinfabrik.

I 1978 blev Gylling Maskinfabrik omdannet til et anpartsselskab, hvor jeg havde halvdelen af anparterne. Jeg havde ikke ansvar for ledelsen eller økonomien, men min opgave var at have indseendet med produktionen, at den gik som den skulle, og at kvaliteten var i orden.

Efter ca. 4 år solgte jeg anparterne og kunne nu koncentrere mig om andre opgaver, jeg så småt var startet på i 1972 -73.

I den periode var jeg startet som radioamatør, og i 1975, da walkie-talkie kom frem og blev et meget populært produkt, blev jeg meget optaget af den branche og begyndte radioforretning i 1976 i det tidligere Tatol på hjørnet af Købmagergade og Skolegade.

Vi var der i ca. 11/2 år, men da ejeren af ejendommen kunne se, at forretningen gik rigtig godt, skulle huslejen pludselig stige helt urimeligt. Det fik mig til at indrette radioforretning i smed Haugaards gamle smedje på Købmagergade. Den havde vi købt i 1973 og i løbet af 1977 fik vi den gjort klar til radioforretning. Det var naturligt, at radioer i en smedje blev til firmanavnet: Radiosmeden. I løbet af 1978 fik vi også udbygninger til smedjen renoveret, og der havde vi så forretning og værksted til 1988.

I det tidligere TATOL på hjørnet af Skolegade/Købmagergade startede Radiosmeden. Senere er hjørneejendommen erhvervet af Oluf og Birte Jespersen, der i hjørnet har etableret Cafe Kringlen.

Da købmand Jens Møller Hansen ønskede at stoppe i 1988, købte vi hele ejendommen på hjørnet af Købmagergade og Lerdrupvej og flyttede så det hele hertil. Th. Møller Hansen, der havde startet "Det Lille Byggemarked" i nogle lokaler i bagbygningen fortsatte dette i yderligere 5 år, inden han ønskede at stoppe.

I Møller Hansens tidligere købmandsforretning findes nu Radiosmeden og Gylling Byggemarked.

“Det Lille Byggemarked” havde skabt et behov i Gylling, så der var mange opfordringer til os om at genskabe et sådant. Derfor er vor forretning en meget blandet landhandel af byggemarkedsartikler, radio – TV og kommunikationsartikler. Man bliver ikke millionær af det, men Stine og jeg kan have et rimeligt udkomme, fordi vi selv kan passe butikken og sidder for en rimelig husleje. Vi har i de tidligere lagerlokaler m.v. indrettet 5 lejligheder, der stort set kan klare bygningernes vedligeholdelse m.v.

Det er klart, at en ny ejer vil få en anderledes dyr husleje, og det kan da også give forskellige overvejelser for os, om vi om nogle år kan sælge alt det, vi her har fået etableret.

Det er vigtigt for kunder, der kommer i Byggemarkedet, at de kan få en kvalificeret vejledning. Derfor er en håndværksmæssig

baggrund værdifuldt. Det er også værdifuldt for en evt. køber engang, at det er et menneske, der *vil* være selvstændig.

En, der vil betale prisen for at være fri for pisker over nakken og som også vil betale prisen for at være selvstændig: Det store ulønnede papirarbejde, som pålægges os af det offentlige, og som stjæler umådelig mange timer fra den tid, som man kan bruge på hobby eller familieliv. Det er en høj pris mange selvstændige må betale.

En håndværkerhustru fortæller

v/Henny Nielsen

I 1942 flyttede Jens Astrup Nielsen og jeg til Gylling. Vi var forholdsvis nygifte. Jens var udlært murer, men havde svært ved at finde et fast job som murersvend i Århus, og jeg havde kun nogle småjobs. Da han hørte, at murer Aksel Jensen i Gylling søgte en svend, cyklede han fra Århus til Gylling, fik jobbet og overnattede hos sin mor i Ørting, inden han næste dag cyklede tilbage til Århus.

Vi købte Sundahlhuset – Købmagergade 19 -, og 16 dage efter vor indflytning fødte jeg vort første barn. Vi blev taget utroligt godt imod. Naboer og genboer var meget, meget søde og hjælpsomme. Som tilflyttere følte vi os hurtigt hjemme i Gylling, og det har vi gjort siden.

Komfuret i Sundahlhuset røg så meget, at jeg måtte stå med våde vaskeklude og tørre øjne, når jeg lavede mad. Min mand var utrolig god til det at sætte kakkelovne og komfurer op, så efter

nogle dage havde han skaffet de rigtige sten og fik det ordnet. Men alligevel var det en stor omvæltning at komme fra bygas til et gammelt komfur i et ældre hus.

Senere boede vi nogle år i Skolegade 9, inden vi købte Fiskergade 2A og senere også nr. 2B og lagde de to huse sammen.

Da Jens etablerede sig som murermester, måtte jeg jo passe telefonen, give besked til kunder og også tage imod utilfredse kunders opringninger. Der skete jo ofte det, at en kunde havde bestilt mureren til at gøre et bestemt stykke arbejde, men når han så kom, var der ofte noget følgearbejde eller andet arbejde, man gerne lige ville have lavet, nu mureren alligevel var i gården. Derved blev han forsinket i forhold til et løfte til en anden kunde, og så havde jeg vedkommende i telefonen. De forlangte også, at jeg skulle skælde ham ud, men det fik de at vide, at det gjorde jeg ikke, men jeg skulle nok fortælle, at de havde ringet.

Som håndværkerhustru måtte jeg også lære at føre regnskab og skrive regninger ud. Det var helt fint, men det værste, jeg vidste, var at skulle ud med regningerne. Ofte skulle man have solgt en ko, et par grise eller andet for at kunne betale. Nogle gange måtte jeg komme samme sted flere gange for at få pengene, og det havde jeg det meget dårligt med. Vi havde jo også vore leverandører, som skulle have penge. Men takket være en kassekredit gik det trods alt.

I en del år uddannede vi også lærlinge. Den første var Christian Sand, senere Niels Stouby, vor egen søn Henning, og et par stykker mere. På et tidspunkt blev der for meget papirarbejde. Nye regler, nye sikkerhedsbestemmelser, nye lærlingeaftaler osv. osv. Det gav Jens så mange spekulationer, at han dagligt havde hovedpine over det.

Da sagde jeg stop, og forlangte, at han stoppede som mester, og kun tog det arbejde, han selv kunne overkomme eller havde lyst til, og så kunne jeg tage et fast job uden for hjemmet. Det gjorde han og hovedpinen forsvandt også. Man glemmer ofte, den kolossale belastning, det er for mindre håndværksmestre at klare alt det papirarbejde, som stat og kommune pålægger dem.

*Også ved håndværker-
nes fester må håndvær-
kerhustruen give et nap
med ved oprydningen.
Her er Henny Nielsen i
gang.*

Selv om min mand var svend hos Askel Jensen, før han blev selvstændig, har det glædet mig mange gange at se, hvorledes de kunne samarbejde som selvstændige mestre, når større opgaver skulle løses. F.eks. om- og tilbygning til Gylling skole, bygning af kæmnerkontoret – nu Børnehuset – og andre opgaver.

Min mand blev udnævnt til æresmedlem af Gylling Håndværkerforening ved 90 års jubilæet i 1987. Det var han meget, meget glad for, så jeg sørgede for, at han fik diplommet indrammet og ophængt i vor stue.

Jeg har nu boet i Gylling i 54 år og har været utroligt glad for det. Desværre er jeg blevet alene, men Jens og jeg har så mange gode minder om fællesskab og venskab, at her ville vi ikke fra. Vi har været meget glad for vore børns skole, og de har været meget glad for skolen.

Vi har vor skønne kirke og dygtige sognepræst, og vi har vort dejlige Gyllinghjem, hvor ældre får kærlig og omsorgsfuld pleje. Jeg vil gerne blive gammel i Gylling

Når jeg ser Børnehuset drage af sted med deres store grupper af små børn eller handler i vor udmærkede Dagli' Brugs – ja, så tror jeg virkelig på, at der ligger en god fremtid forude – også for Gylling.

Hjertelig til lykke med jubilæet!

En skrædder forlod sit bord

v/ Gunner Frederiksen

I 1924 blev jeg født på Madikrog i Gylling. Vi var 14 søskende. Som 14 årig kom jeg ud af skolen i 1938 og havde plads på en gård om sommeren, inden jeg kom i lære hos skræddermester Kjærsgaard i Skolegade. Han havde også en barbersalon foruden en herreekviperingsforretning og skrædderi.

Der var 2 svende på værkstedet, og de generede mig meget i begyndelsen. Jeg blev "moppet", hvad mange lærlinge blev dengang. Vi havde slips på som daglig påklædning, og en dag klippede de mit slips af lige under knuden, og en anden dag klippede de alle knapper af min jakke, der hang på en bøjle. Det blev for meget for min far, så han henvendte sig til skrædder Kjærsgaard, men han forklarede, at det kunne han ikke gøre noget ved. Det blev blot værre, hvis han greb ind, og det var da også kun en kort overgang, men slemt så længe, det stod på.

Det første år fik jeg 4,- kr om ugen på egen kost, det 2. og 3. år fik jeg 7,- kr og det sidste år 10,- kr om ugen.

Læretiden var normalt 4 år, men det kneb så meget med at skaffe gode stoffer under krigen, at jeg først kunne aflægge min

svendeprøve i 1944. Jeg fik svendebrev med ros og arbejdede som svend hos Kjærsgaard til jeg blev indkaldt som soldat i juni 1947 – dog afbrudt af et 3 mdr. fagskoleophold i tilskæring på Hadsten Håndværkerhøjskole. Min soldatertid var i Fredericia, Vejle og Ålborg.

Efter soldatertiden var jeg skræddersvend på Sjælland, i Brædstrup og senest i Århus, inden jeg igen kom tilbage til Gylling som svend hos skræddermester Axel Petersen i ca. et halvt år i 1950. Min gamle mester døde pludselig i juni 1950 og Kjærsgaards søn, der var sognepræst, kom og bad mig hjælpe faderens lærling med at sy to sæt tøj, der var påbegyndt, men ikke gjort færdigt. Det gjorde jeg og stoppede derfor hos Axel Petersen.

I Købmagergade 17 lejede jeg mig ind og startede som selvstændig og havde allerede 12 kunder i løbet af de første måneder. Boet efter Kjærsgaard tilbød mig at købe huset – Gylling Skolegade 8 – for 31.000,- kr. De ville ganske vist have 10.000,- kr ekstra for afståelse af forretning med kunder, men da jeg havde etableret mig som selvstændig i Købmagergade og ikke kunne bruge barbersalonen, så frafaldt de kravet til sidst.

Foruden at være skrædder havde jeg også herrekonfektionsforretning, men vi var for mange på den tid, der skulle kappes om de samme herrer: Skrædder Petersen, Jørgensens manufaktur, Brugsen, Sørensen og Sandmann, så det blev sværere og sværere at klare dagen og vejen. På samme måde gik det også med skrædderfaget. Vi kunne ikke konkurrere med de nye konfektionsfabrikker, så det sidste sæt tøj, jeg syede i 1964, var til Arne Jensen i Gylling Østergade.

I 1964 begyndte jeg at køre Taxi for Ernst Jensen, Gylling Hotel, og senere kørte jeg også mad ud for Gylling Hotel. Det var en stor forretning på den tid. Vor kundekreds var inden for en radius på 40 km fra Gylling, så jeg har set meget af Østjylland i den periode.

Som pensionist kører jeg stadig varer ud for Gylling Brugs og B & O's Bageri, men det er et ulønnet, frivilligt job, som jeg kan lide.

En sjællænder sætter farver på

v/ Kaj Brodersen

Gurli og jeg er begge født på Sjælland, og jeg er udlært på Sjælland.

Med et svendebrev i hånden og helt unge havde vi lyst til at opleve Jylland. Vi slog os ned på Solbjergengen, og jeg fik arbejde hos en mester i Skanderborg. Senere arbejdede jeg i Hørning og fortsatte hos en mester i Århus. Vi flyttede senere til Lerdrup og boede der i nogle år, medens jeg fortsatte hos en malermester i Århus som malersvend.

Efterhånden voksede behovet og interessen for at blive selvstændig. Jeg er selv fra et håndværkerhjem, så det er måske noget af forklaringen.

I 1980 købte vi så en faldefærdig ejendom på Kalvsømadevej, som vi har restaureret og ombygget samtidig med, at jeg etablerede mig som malermester. Min første kunde, som selvstændig mester, var Flemming Gammelgaard i Odder. Han skulle have malet udvendigt. Det var først i april, så det var en kold start.

Gurli har også uddannet sig som maler, derforuden har vi 4 svende. I alt er vi et firma på 6 personer.

Vor største kunde er Beder-Malling Boligforening. Her maler vi lejlighederne ved fraflytning, og det kan være op til 100 lejligheder på årsbasis. Det har nok overrasket mig meget, at min største kundekreds er uden for Odder kommune. Vi har rigtig mange kunder i Århusområdet og på trods af, at jeg kun har averteret lokalt, så sker det ofte, når jeg får en ny kunde i Odder, at det er på anbefaling fra én af mine Århus-kunder.

Det er som om, man skal være født i Odder for at få en chance her.

Lokalt maler vi alt på Gylling skole og i Børnehuset. Desuden fik vi lov til at sætte vort præg på Gylling Præstegård, da den blev restaureret for nogle år siden, ligesom vi også maler nybyggeriet på Ashramaen.

Jeg bryder mig ellers ikke om at give tilbud på nybyggeri.

Entrepriserne er trykket så meget, at det er umuligt at lave kvalitetsarbejde, og så gider jeg ikke være med. Derfor tager jeg heller ikke lærlinge ind. Vi er så afhængig af, at vore kunder er tilfredse og har tillid til os, at det vil jeg ikke have ødelagt af en ubetænksom eller uheldig lærling.

Kravene til os selvstændige bliver større og større. Sikkerhedsbestemmelserne til stiger, stilladser m.v. bliver mere og mere omfattende. Krav til skurvogn er også ændret. Hidtil har vi været godt tilfreds med en campingvogn. Nu har vi ofret over 100.000 kr på en ny skurvogn, som også er et krav i dag. Dertil kommer indsigt i alle sikkerhedsbestemmelser omkring materialevalg, nye afgifter, moms, skat etc. Der kommer hele tiden nye krav og nye bestemmelser, som vi skal sætte os ind i. Hvert år betaler jeg 20.000 kr til min mesterforening for løbende at være orienteret om alt dette. Dernæst må jeg bruge mange ekstra timer på kontoret til gennemlæsning af materialet samt lave regnskab og skrive regninger ud.

Det er nok håndværkerfagets største problem. Vi kan sagtens få svende, der gerne vil arbejde i faget, men de viger tilbage m.h.t. at blive selvstændige. De vil bruge fritiden til andet end kontor- og papirarbejde. Desværre.

Gylling Brugsforening

v/ Mogens Stærk

Gylling Brugsforening er en af landsbyens vigtigste livsnerver til omverdenen. Den sikrer, at Gylling med opland er forsynet med alle almindelige dagligvarer i sit eget nærområde.

Imidlertid har mange landsbysamfund af Gyllings størrelse mistet sin sidste dagligvarebutik. Det ligger naturligvis Brugsens

Nær-Brugsen, der er blevet til Dagli'Brugsen, er klemmt på hjørnet af Hovedgaden og Gylling skolegade

bestyrelse meget på sinde, at dette ikke skal overgå Gylling. Brugsen har da også med sin årsomsætning på godt 10 mill. kr en meget sund økonomi. Med dagens og fremtidens skærpende konkurrence er det imidlertid helt afgørende i tide at sikre, at butiksapparatet lever op også til morgendagens krav.

Lykkes det ikke således at fremtidssikre landsbyens dagligvareforsyning, vil det ikke mindst gå ud over byens og egnens ældre og over de indbyggere, som ikke har egen bil.

Det er ligeledes erfaringen, at når en landsbys sidste købmand eller Brugs lukker, resulterer dette i faldende ejendomspriser som et udtryk for, at det pågældende landsbysamfund ikke længere er et attraktivt tilflytningssted for mange mennesker. Dette resulterer i sidste ende ligeledes i, at også landsbyens skole og alderdomshjem må lukke, idet et faldende indbyggertal ikke længere sikrer den nødvendige tilgang af elever til skolen eller beboere til alderdomshjemmet.

En første forudsætning for en fremtidssikring af Brugsens drift

er en snarlig udvidelse af butikkens salgsareal. Pladsen er i dag meget trang, og der er ikke plads i butikken til at præsentere de varer, som kunderne berettiget kan forvente at finde i en velforsynet dagligvarebutik.

Brugsens problemer med manglende plads til varerne i butikken forværres yderligere af de dårlige parkeringsforhold foran butikken og de vanskelige tilkørselsforhold for de store lastbiler, som forsyner butikken med varer. Ligeledes lider Brugsen under, at der ikke er plads til etablering af et nyt tankanlæg med de benzintyper, der i dag efterspørges. Mange borgere er således nødt til at køre ud af byen alene for at tanke benzin og vil ved samme lejlighed ofte foretage indkøb af dagligvarer andetsteds.

De store investeringer, der netop nu foretages i den fremtidige varmforsyning i Gylling og omegn er udtryk for såvel samfundets som den enkelte borgers ønske om at sikre området gode boligforhold i fremtiden og dermed forhindre en fortsat affolkning af lokalsamfundet.

Gylling brugsforening har 412 medlemmer i Gylling og nærmeste omegn. Med den aktuelle fordeling på "husstandsmedlemsskab" og personligt medlemsskab svarer dette medlemstal – med en gennemsnitlig husstandsstørrelse i Odder kommune på 2,5 – til ca. 825 medlemmer.

Det ligge såvel Brugsens medlemmer som byens borgere i øvrigt meget på sinde, at der sikres gode fremtidige indkøbsmuligheder i Gylling således, at vi undgår de meget uheldige følger af en nedgang i indbyggertallet.

Brugsens bestyrelse og uddeler arbejder derfor målrettet med at planlægge opførelsen af et nyt butiks- og tankanlæg på en velbeliggende grund ved landsbyens vigtigste ind- og udfaldsvej.

Gylling Brugsforening er en selvstændig, medlemsejet brugsforening, som i 1998 kan fejre sit 125 års jubilæum. Det ligger os meget på sinde, at dette sker i nye lokaler, som også langt ind i det næste årtusinde kan sikre lokalområdet forsyning med gode dagligvarer.

Fra Brugsforening til DAGLI' BRUGS

v/ Jørgen Oksfeldt

I 1978 besluttede generalforsamlingen, at Gylling Brugsforening skulle udvides med 120 m² fra 130 m² til 250 m² butiksareal. Det skete ved, at man inddrog bagbutikken og uddelerboligen.

Udvidelsen kostede 463.000 kr, hvoraf man selv havde 250.000 kr i likvide midler og lånte resten i FDB. Den udvidede, nye butik blev præsenteret den 29. maj 1979 af bestyrelsen, der bestod af Yrsa Eskerod, Sigfred Kirkegaard, Magnus Græsborg, Anni Mikelsen og Mogens Stærk (fmd.)

Den endelige ombygning af baglokalerne og 1. salen blev præsenteret den 21.-22. december 1979.

Ved generalforsamlingen i 1980 kunne formanden, Mogens Stærk oplyse, at omsætningen var steget betydeligt. I 1977 – 78 var der en fremgang på 1%, men i 1978 – 79 var fremgangen på 9% til en omsætning på 4,4 mill. kr.

Gylling Brugsforening markerede sig herudover på 2 andre felter. Bestyrelsen vedtog at sige nej tak til FDB – foretagendet DANMÆLK. Man fandt, at det var mest naturligt at forhandle mælk fra det lokale mejeri ÅHOLM, Odder, idet mange af kunderne var mælkeleverandør til ÅHOLM.

I forbindelse med den store udvidelse af butikken i 1979 ønskede FDB, at Brugsforeningen skulle udvide sit varesortiment til også at omfatte fersk kød. Her sagde bestyrelsen også nej. Vi havde en udmærket slagter i Gylling, og det betragter vi som et gode, der gerne skulle bevares, udtalte formanden ved generalforsamlingen.

Annoncen på side 105 er nok karakteristisk for holdningen i Gylling. De handlende vil konkurrere på kvalitet og pris, men ikke stjæle kunder fra hinanden. Som Mogens Stærk sagde ved en generalforsamling i 80'erne: Det er vore medlemmer, der bør købe 90% i brugsen og ikke kun 50%. Det er kunderne, der tager til Odder eller Horsens, vi skal have fat i – ikke 10 kunder fra slagteren og 20 fra købmanden.

Brugsen

Bevar dit lokal-samfund levende...
-køb dine dagligvarer hos dine lokale handlende

Gylling er bedre forsynet end de fleste andre byer af samme størrelse. Vi har både en slagter, to bagere, en købmand og en brugs.

Ved at købe vore dagligvarer lokalt er vi med til at bevare denne gode dækning.

Brugsen Gylling

En annonce.

På trods af denne holdning – også hos mig personligt – valgte Jens Møller Hansen at ophøre som købmand. Brugsen købte varelageret og inventaret og på trods af, at vi ikke kom til at overtage håndkøbsudsalget og lottoforhandlingen erfarede vi, at vor omsætning steg med 40% det følgende år.

I efteråret 1982 kunne vi blandt medlemmerne spore en vis nervøsitet p.g.a. en oplysning i dagspressen om lukning af Fladså Brugsforening, som ville koste medlemmerne et krav på 2.000 kr til 3.000 kr for at dække oparbejdet gæld. Bestyrelsen udsendte en redegørelse, der blandt andet viste, at Brugsforeningen havde en sund økonomi og havde bl.a. et nettooverskud på årets tre første kvartaler på 50.000 kr.

Ovennævnte medførte, at man på den følgende generalforsamling besluttede, at Brugsen forlod "solidarisk ansvar" og gik over til "begrænset ansvar". Det vil sige, at det enkelte medlem af Brugsen ikke kan pålægges andele af Brugsens gæld.

I 1987 var vi sammen med OK-Benzin sponsor for Gylling Boldklub, idet GB fik 5 øre for hver liter solgt benzin i 1987.

Den 2. marts 1992 startede en ny landskæde af dagligvareforretninger – DAGLI' BRUGSEN. Den består af 260 brugser, der suverænt går ind for at sørge for alle daglige fornødenheder til en pris-, kvalitets- og forbrugerbevidst familie. En af de nye DAGLI' BRUGSER er Gylling Brugsforening.

Dagli Brugsens personale i 1996. Fra venstre: Torben Jeppesen, Maria Jørgensen, Peter Astrup, Irene Frederiksen, Louise Pedersen, Dorthe Pedersen og Jørgen Oksfeldt.

Med denne tilslutning fulgte også en udvidet åbningstid.

I forbindelse med åbningsugen var der lavet udstilling i butikken af tegninger fra børnene i Gylling Børnehus og Børnehaveklassen på Gylling skole.

Brugsen har foruden sponsorering af Gylling Boldklub også solgt julevin i 1993 til fordel for mølleværket på Gylling Mølle. Vinetiketten, der forestillede den restaurerede Gylling Mølle, var tegnet af lærer Arne Jakobsen, Gylling skole. Vinsalget gav Gylling Mølle et tilskud på 5.000 kr.

Siden 1993 har DAGLI' BRUGSEN også sponsoreret årets julegave til Børnehuset i form af pædagogisk legetøj.

Da Per D. Larsen lukkede sin slagterforretning i efteråret 1994, har DAGLI' BRUGSEN indledt et samarbejde med Hou slagteren -Ernst Jensen -, så vi fortsat kan levere friskslagt kødvarer m.v.

Vort største problem er manglende plads. Med en årlig omsætning på knap 10 mill. kr og et overskud i 1995 — før skat — på 226.000 kr, og de helt utålelige arbejds-, kunde- og vareplaceringsforhold, som vi efterhånden har, så må der en ændring til. Parkeringsforholdene og aflæsningsforholdene er også elendige og ulovlige. Så også det forhold må indgå i overvejelserne. Der må ikke længere parkeres tættere på et vejkryds end 10 meter. Det overtrædes hver dag ved DAGLI' BRUGSEN i Gylling.

I juli måned 1996 tog DAGLI' BRUGSEN et nyt skridt. Vi holder søndagsåbent, hvilket har givet os en omsætningsfremgang på ca. 10%, og det vil resultere i en omsætning i 1996 på ca. 11 mill. kr.

Bestyrelsen arbejder på en flytning af DAGLI' BRUGSEN — se Mogens Stærks indlæg herom.

Bestyrelsen i 1996 består af: Anni Mikkelsen, Finn Jensen, Poul Jensen, Erling Lahn og Mogens Stærk (fmd.)

Til lykke med jubilæet!

Den ideelle placering af DAGLI' BRUGSEN

v/ Mogens Stærk

Den optimale lokalisering af et nyt butiks- og benzinanlæg i Gylling er efter Bestyrelsens vurdering ved udfaldsvejen mod Ørting. Den alt overvejende del af trafikken til og fra Gylling er placeret her.

Det skal ligge lige for at køre ind omkring Brugsen for at indkøbe dagligvarer eller tanke benzin, når man nu alligevel passerer lige forbi på vej til eller fra arbejde, til eller fra andet ærinde i Odder, etc.

Samtidig er det vigtigt, at Brugsen kommer til at ligge på den

“rigtige” side af Gyllingvejen, nemlig øst for vejen, idet grunden her dels ligger tættest på byen, dels muliggør en direkte stiforbindelse til de nye og kommende beskyttede boliger, til Gyllinghjemmet og til hele Karen Jeppesgade- kvarteret.

Odder Kommune er selv meget interesseret i en sådan stiforbindelse, som fremgår af kommunens planmateriale for udbygning af området på Otto Møllersgade med nye ældreboliger og almennyttige boliger.

For at gøre de nuværende og kommende beboere i ældreboligerne mere selvhjulpne ønsker kommunen at etablere en stiforbindelse fra området til den nye Brugs.

En sådan stiforbindelse vil betyde, at ældreboligernes beboere trygt vil kunne færdes mellem deres bolig og Brugsen – såvel til fods som i kørestol.

En forudsætning herfor er imidlertid som anført en placering af den kommende Brugs på østsiden af Gyllingvejen.

En placering på den anden side af Gyllingvejen vil dels øge afstanden med flere hundrede meter og frem for alt betyde, at den befærdede landevej skal krydses. Dette vil udelukke mange ældre, dårligt gående og kørestolsbrugere fra at kunne købe ind på egen hånd. Muligheden herfor er et stort ønske hos mange ældre, idet det er forbundet med glæden og tilfredsheden ved så vidt muligt at kunne klare sig selv.

Det, som Brugsen er interesseret i, er et jordstykke på ca. 60 meter i dybden (afstanden fra landevejen) og ca. 80 meter i længden. Samtidig er vi naturligvis villige til at afgrænse jordstykket sådan, at den tilbageværende del af marken får en udformning, som er bedst mulig for det fremtidige markarbejde.

Jordstykkets placering er mod nord sammenfaldende med byens afgrænsning i øvrigt og vil således repræsentere en naturlig afrunding af bebyggelsen mod det åbne land.

En fremtidig placering af Brugsen som beskrevet vil være et led i en naturlig landsbyudvikling, som denne altid er foregået ved, at man – med skyldig hensyntagen til såvel privates som samfundets interesser – har inddraget landbrugsjord til byformål.

Bjarmodan – en ny virksomhed

v/Bjarne Ilsøe Jensen

For ca. 5 år siden startede jeg min virksomhed Bjarmodan, med speciale i industrigulve. I dag udfører vi industrigulve over hele landet – både reparationer og udlægning af nye gulve til mange forskellige formål. Tillige udfører vi en del murerarbejde dog mest i lokalområdet.

Vi udfører gulve med maling, epoxy, polyurethan, acrylbelægninger samt flydemørtler.

Vores kundekreds er bred, lige fra levningsmiddelindustrien, den grafiske branche, bilforhandler over industrihaller, tekstilfabrikker til svømmehaller.

Vi udfører mange gulve i speciel kunststoffbelægninger. Det giver mulighed for individuelle gulve selv antistatisk – i alle ønskede farver og mønstre. F.eks. kan en kunde bestille deres fir-malogo i gulvets farvemønster. Grundmaterialet i den slags gulvbelægninger er epoxy-, acryl- eller polyurethan iblandet indfarvet kvartssand, der giver meget rene og klare farver og et yderst slidstærkt gulv. Gulvets struktur er afhængig af kornstørrelserne i kvartssandet. Tillige kan gulvet skridsikres efter behov. De er fugefrie og lette at rengøre og yderst slidstærkt.

Vi beskæftiger os også med flydemørtler eller selvafrettende cementbaserede gulve. De selvafrettende gulve er beregnet til tynd afretning eller slidlag direkte på beton. Fordelen ved disse industrigulve er en enkel og hurtig udlægning, hvor udlægning- en foregår med en pumpe. Der er en kort hærdetid og dermed hurtig ibrugtagning.

Som årene er gået, har vi haft en stor efterspørgsel på murerarbejde, så vi er også begyndt at tage os af den del. Murerfaget ligger mig dog også tæt på sinde, da jeg i sin tid blev udlært som murer og var beskæftiget med dette i en del år, indtil jeg kom til et firma, der udelukkende beskæftigede sig med industrigulve. Det fik stor betydning for mit videre arbejde / interesse. Jeg kan dog stadig godt lide at arbejde med mureropgaver.

Der vil dog nok om nogle få år være stor mangel på murere, fordi der i dag bliver udlært alt for få i forhold til den efterspørgsel, der er i dag.

I dag beskæftiger vi 2 murere, 1 murerarbejdsmand og 5 på gulvsiden, samt en halv dags kontordame.

Kims Garage X, endnu en ny virksomhed

v/ Thomas Lund

Den 1. oktober 1994 flyttede Kim Fogt og Marianne Øbro Larsen ind i det gamle mejeri i Gylling. Efter at have haft sin virksomhed i henholdsvis Borum og Århus, blev det for småt med plads og Gylling Mejeris 750m² plus fuld kælder og lejlighed passede i størrelse, til de mangeartede aktiviteter.

Kim Fogt er udlært smed og har sprængningscertifikat. Kim og Marianne beskæftiger i perioder op til 5 medarbejdere, men er meget afhængig af antallet og størrelsen af de ordre, der måtte komme ind.

Kims Garage X's opgaver er meget forskellige. De spænder fra udstillingsmontrer til fyrværkeri i 60.000 kr's klassen. Man løser opgaverne løbende og tit skal der tænkes i meget utraditionelle baner. Den del mestrer Kim, mens Marianne står for ledelsen.

En af firmaets mere specielle opgaver har været, at hjælpe en kunstner med at lave bløde buler i store plader af rustfrit stål. På begge sider af pladen fastgjordes sprængstof i forudbestemte mønstre, og ved eksplosionen fremkom de ønskede buler. Pladerne kan ses som et samlet kunstværk i Kalundborg.

Af andre opgaver, hvor fantasien har været nødvendig, kan nævnes en fjernstyret kaffekande på ca. 1 meters højde, som blev brugt af popgruppen TV2, en "Storm P" cykel som skulle bruges

til en udstilling om energi, og et musikalsk springvand bestilt af pumpekoncernen Grundfos.

Firmaets ordre består hovedsagelig af mindre, meget specielle opgaver, men Kims Garage X har dog i mindre udstrækning en løbende produktion af bl.a. beslag til større projektører. En af de faste kunder er firmaet "Danavox" hvor man fremstiller og videreudvikler montrere.

Endvidere fremstilles kulisser til f.eks. Den Jyske Opera, effekter til Rock shows og café inventar.

Fyrværkeri er en anden ting, som Kims Garage X er kendt for. Her har firmaet stået for bl.a. festfyrværkeriet ved åbningen af Århus Festuge og ved en jubilæumsfest for Grundfos. Omkring 10 – 15 gange om året rykker Kim og Marianne ud for at åbne eller afslutte en fest.

I 1997 går turen til Grønland for, med sit fyrværkeri, at indvie det nye kulturhus i Nuuk.

Mellem jul og nytår sælges nytårsfyrværkeri fra det gamle mejeri, og nytårsaften er det ikke ualmindeligt at se himlen over Kims Garage X blive oplyst af farvestrålende luftbomber og raketter.

Håndværkere i Gylling kommune ved århundredeskiftet frem til ca. år 1920

v/ Th. Møller Hansen

Murere:

Rasmus Rasmussen
Jørgen Jokumsen, Lerdrup
Andreas Pedersen
R. Johan Andersen

Tømrer/Snedkere:	H. Peter Jensen – snedker Poul Jens Sørensen Jesper Sørensen Kresten Pedersen
Karetmagere:	Thomas Thomsen Rasmus Fisker Søren Madsen, Søby
Smede:	Niels Nielsen, Jens Christensen With, N.P. Haugaard
Malere:	Søren Christensen, J. Chr. Eskildsen Niels Ebbe Christensen Frederik Poulsen
Sadelmager:	Lars Mortensen
Blikkenslager:	Holger Jensen
Bryggeri:	Henrik Lindby
Urmagere:	Johan Pedersen I.P. Sørensen
Gartnere:	M. Simonsen – gartner Mine Chr. Rasmussen
Vognmænd:	A.P. Mikkelsen (hestevogn til Horsens og Odder) Johs. Madsen (lastbil) N.S. Sørensen (rutebil)

Erhverv i Gylling gennem 100 år

v/Thv. Møller Hansen

Købmagergade

nr. 1	Bageri	Bygget af M. Jørgensen, Skolegade 2 N.A. Olsen Viggo Olsen B&O's bageri
- 2	Tømmerværksted	Jens P. Jensen (snedker Jens Peter). Solgt til Th. Vestergaard
	Kolonialforretning	Laus Nielsen Bdr. Nielsen Jens Møller Hansen Thv. Møller Hansen Jens Møller Hansen

Laurs Nielsen, Købmagergade 2 – senere Møller Hansen.

(Købmagergade)

	Radioforretning /byggemarked	Færgemann
- 3	Hotel	først afholdshotel, senere bevilling, v/Viggo Kronholm
- 4	Træskomager	Jørgen Madsen og musiker (Kontrabas – violin o.a.)
- 5	Forsamlingshus	Sparekasse Bank Sognerådslokale. På 1. sal håndværkerforeningens undervisningslokale
- 6	Skoforretning	Christensen
- 7	Malermester	Niels E. Holst Christensen – Musiker (Violin – messinghorn) kaldt Niels Ebbe
- 8	Ringer Farver	Søren Mikkelsen Søren Mikkelsen
- 9	Bageri	bygget af Martinussen Læsøe Th. Sørensen Ehlert
- 10	Autoværksted	A.P. Holm
- 13	Skrædderforretning Manufaktur	Hans Hanson (skrædder Hans) Vivy
- 14	Barber	Rosenberg
- 15	Legetøjsforretning	Holst

- 16	Bødkerværksted	Niels S. Nielsen Ejnar Nielsen
- 17	Guldsmed – Urmager	J.P. Sørensen biograf
- 19	Galanteri	Sundal (Knapper, Garn o.l.)
- 21	Legetøjsforretning	
- 24	Købmand	P. Pedersen J.P. Jensen Tage Fogh
- 25	Manufaktur- forretning	Søstrene Vestergaard
- 26	Smed	With Haugaard
- 27	Gartner	(gartner Mine)
- 29	Malerværksted	Eskildsen
- 35	Vognmand	Sode J. Severinsen Kaj Severinsen
- 38	Murer Urmager	
- 39	Snedkerværksted Elektriker	Poul Poulsen (snedker Poul) Krarup
Fiskergade		
nr. 3	Fiskehandler	(torsk Anders)
- 5	Skrædder	J.C. Christensen

Brugsen på hjørnet af Skolegade og Hovedgaden.

Hovedgaden

nr. 1	Sadelmagerværksted	L. Mortensen Kaj Madsen
– 2	Købmand Brugs	Hjortshøj (starter forretningen) (1901)
– 3	Telefoncentral Smed	With
– 4	Slagterforretning Sadelmager og møbelforretning	Gotfred Jensen Kaj Madsen
– 5	Skomagerforretning	Holck
– 6	Skrædder	Jens Petersen Aksel Pedersen
– 7	Damefrisør Savskæreri og værksted	Fru Aksel Pedersen Chr. Nielsen

- 8	Lægebolig	Køningsfelt J. Didriksen A. Schmedes
- 15	Postkontor	Ester Fischer Inge Dam
- 23	Slagter	Alfred Larsen Rasmus Larsen Per D. Larsen
- 25	Malerværksted	Fr. Poulsen Søren Poulsen
- 29	Friskole	Ankerstrøm
- 31	Autoværksted	Jens Simonsen Gerts auto
- 35	Amtets jordemoderbolig	

Otto Møllersgade

nr. 4	Tømrer – snedker	Jens Sørensen
- 6	Alderdomshjem – sygehjem	

Skolegade

nr. 1	Cykelforretning Tobak og Træskohandel	Carl Larsen
- 2	Manufaktur- forretning Ærmebladsfabrik Sæbehus (Tatol)	M. Jørgensen Harald J. Aase Ørbæk
- 3	Blikkenslager	Dalsgaard Holger Jensen Regnar Jensen

(Skolegade)

– 4	Slagteriudsalg	Lundgaard Thomsen
– 6	Skomager	skomager Karl
– 8	Skrædder Herretøjforretning Frisør	S.S. Kjærsgaard Gunner Frederiksen Else Marie Sørensen
– 9	Karetmagerværksted	Th. Thomsen (karetmager Thomas)
– 11	Murermester	Murer Andreas
– 13	Gylling Skole	
– 15	Tømrerværksted	Kresten Pedersen Kommunekontor

Østergade

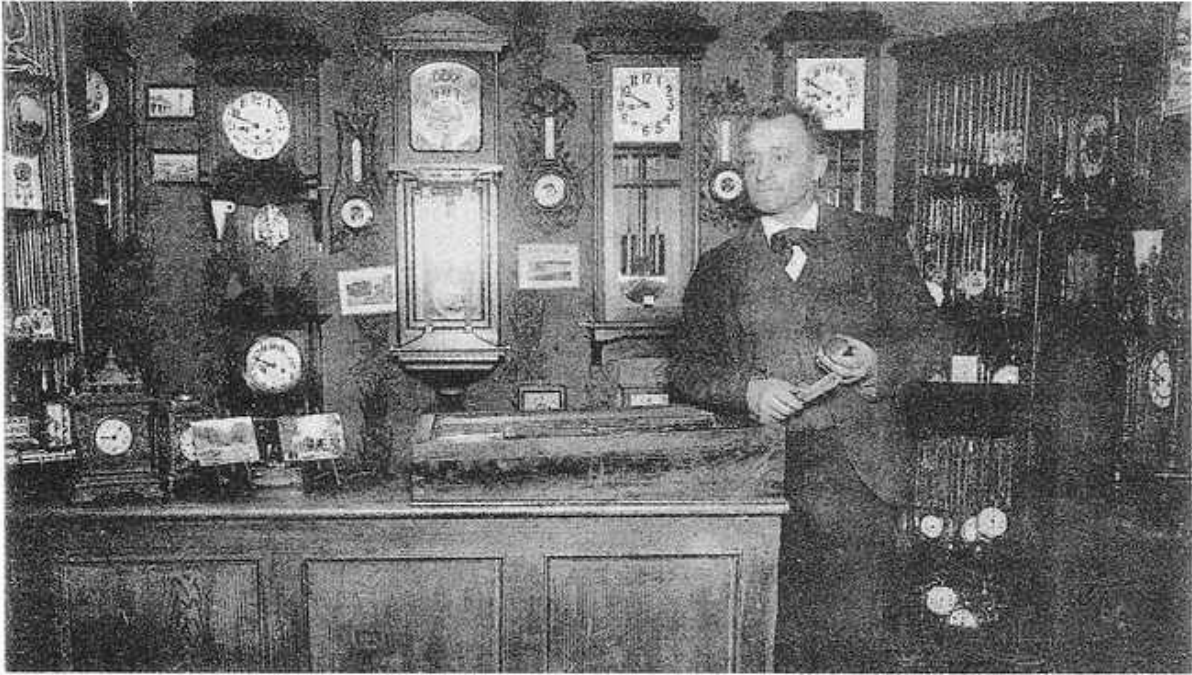
nr. 4A	Vognmand	Johs. Madsen
– 4G	Møllen	Jens Møller
– 4E	Smedie	Jens Christensen Jens Sand
– 4F	Træskomager	Orlowitch (polak)

Krogsgade

nr. 1	Systue	Marie Ruus

Lerdrupvej

nr. 2	Urmager	Johan Pedersen

Johan Pedersens urmagerbutik på Lerdrupvej (Gyllings første skole). I dag er der en sten i kirkegårdsmuren, der viser hvor huset lå.

Fallingvej

nr. 2	Bryggeri	Henrik Lindby Kurt Lindby

Fiskergade

nr. 2	Murer	Jens Astrup Nielsen
- 3	Karetmager	Rasmus Fisker

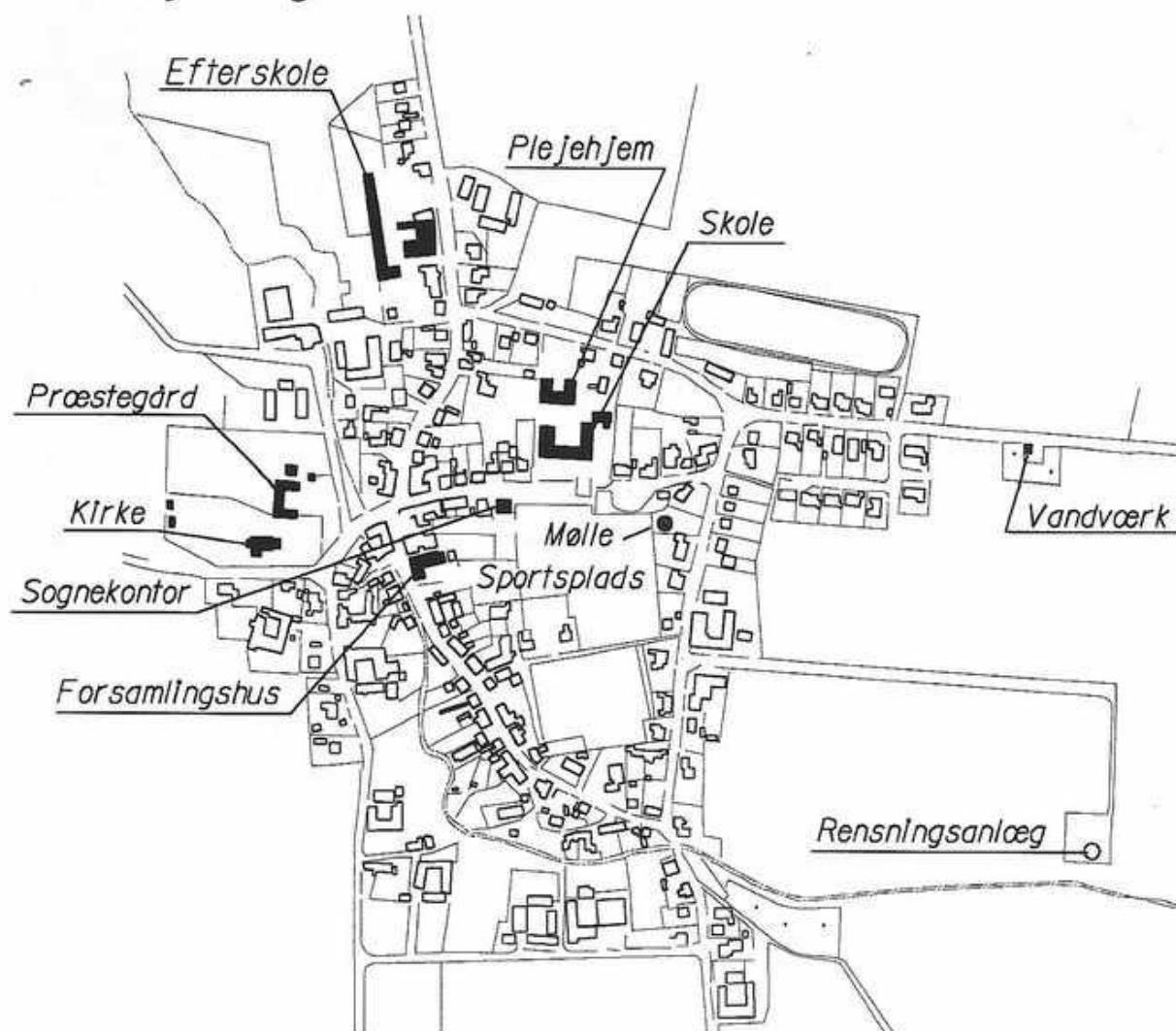
Samsøgade

nr. 1	Snedkeri	Jesper Sørensen

Sct. Annagade

nr. 6	Gartneri nu fodboldbane	Chr. Rasmussen

Gylling 1970

Befolkning: Lokalområde 1227
 Gylling by 510

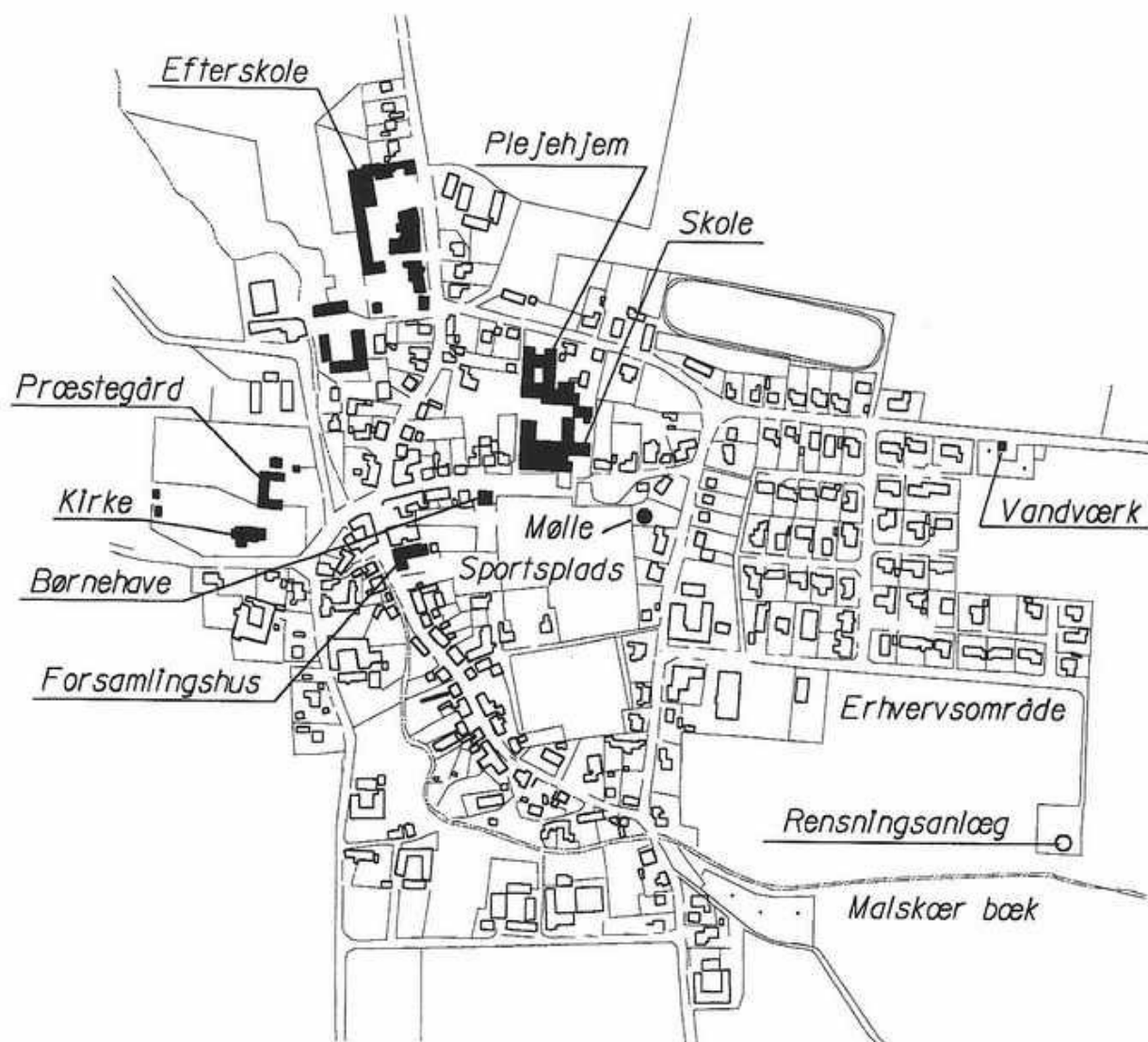
Boliger: Lokalområde 420

Butikker: Slagter
 2 Købmænd
 2 Bagerier
 Brugs
 Kiosk
 2 Manufakturhandlere
 Tatol

Erhverv: 3 Tømrere
 2 Murere

2 Smede
 Maler
 El-installatør
 2 Skræddere
 Gartneri
 Bødker
 2 Vognmænd + Taxa
 Maskinstation
 Mekaniker
 Skomager
 2 Damefrisører
 3 Banker / Sparekasse
 Ærmebladsfabrik
 Grovvarer
 Renseri

Gylling 1995

Befolkning:	Lokalområde	1452	Erhverv:	2 Tømrere
	Gylling by	577		Maler
				Murer
Boliger:	Lokalområde	520		El-installatør
				Autoværksted
Butikker:	Bageri / Café			Vognmand
	Brugs		3 Maskinværksteder	
	Brødudsalg			Damefrisør
	Radioforretning			
	/ Byggemarked			

Priser og købskraft for 100 år siden og i dag

v/ *Thomas Lund*

		Priser i kroner		Priser i minutter	
		1897	1997	1897	1997
Kød	kg	0,66	60,00	105	30
Flæsk	kg	0,82	40,00	130	20
Æg	kg	0,05	1,25	8	0,6
Ost	kg	0,81	55,00	127	28
Smør	kg	1,81	45,00	286	23
Sukker	kg	0,33	10,00	52	5
Kaffe	kg	2,80	50,00	442	25
Pilsner	1/2 l	0,10	3,50	16	1,8
Snaps	1 l	0,55 (1906)	130,00	69	65 (1906)

Tabellen til venstre viser den faktiske pris. Tabellen til højre viser hvor mange minutter, man skulle arbejde for at kunne købe en bestemt vare. F.eks. skulle man i 1897 arbejde i 1 time 45 minutter for at kunne købe 1 kg. kød; idag skal man blot arbejde 1/2 time.

Håndværker- og Borgerforeningen i jubilæumsåret

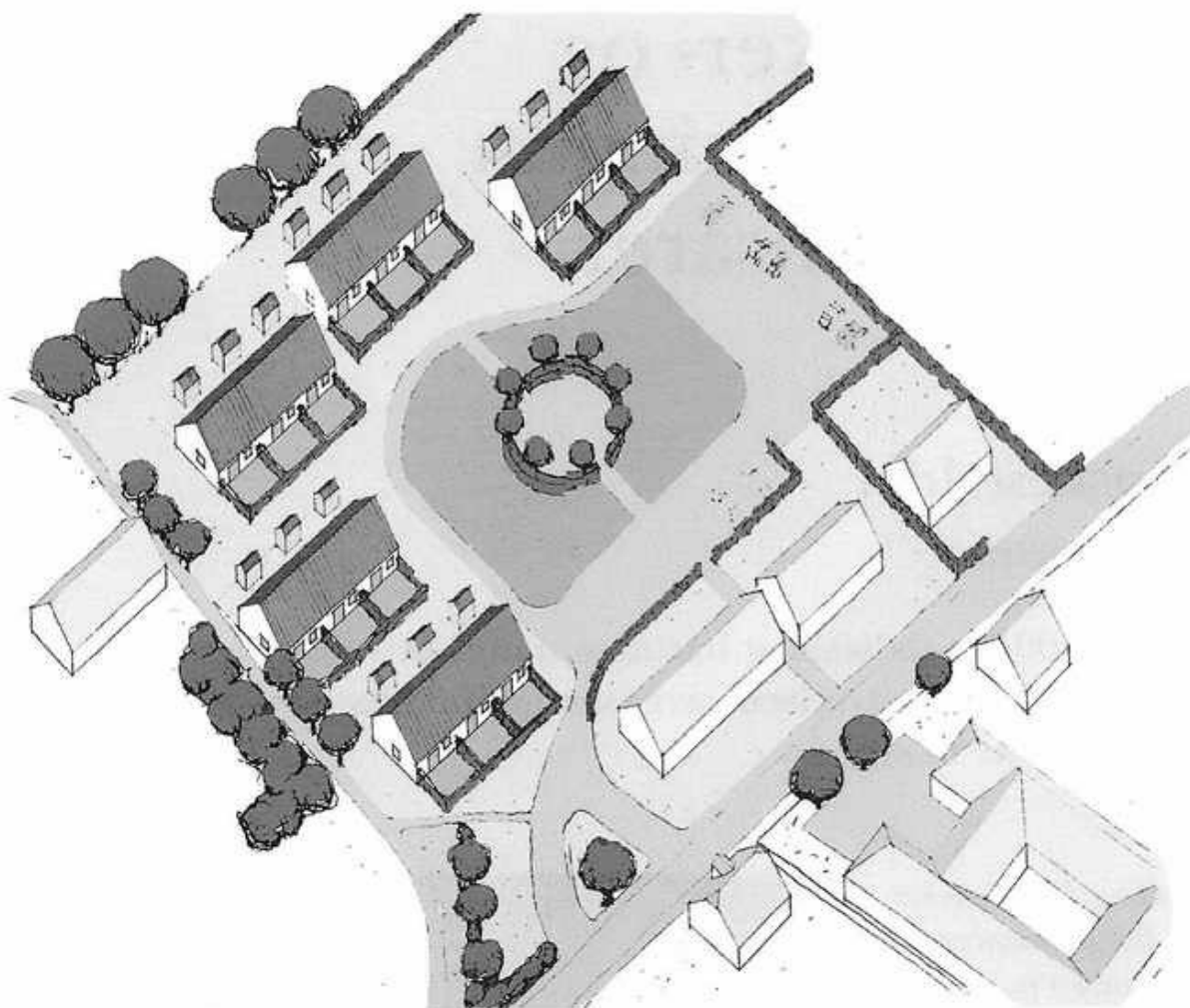
Ønskeseddel

v/bestyrelsen

På en 100 års fødselsdag har man naturligvis lov til at ønske sig gaver. Vi har i bestyrelsen været samlet for at lave en ønskeseddel for de næste mange år.

Gylling Håndværker- og Borgerforenings bestyrelse i jubilæumsåret. Bagerst fra venstre Frede Borg Jensen, Marianne Østergaard, Susanne Sørensen og Inge Jensen. Forrest fra venstre Mogens Rasmussen, Kurt Juel Nielsen og Thomas Lund.

Forslag fra arkitekt Arne Jespersen, Odder, til en bebyggelse på 15 boliger på arealet i Otto Møllersgade (overfor Gyllinghjemmet). Til venstre i forslaget er indtegnet en sti til den fremtidige Brugs nord for byen

Generelt er det vort ønske, at Gylling og omegn fortsat må være et godt sted at bo og leve, for både unge og gamle.

Vi har taget denne ønskesnak nu, fordi lejligheden er oplagt, men også fordi vi føler, at landsbyerne har det svært på grund af den tiltagende centralisering (Odder, København, Bruxell), som betyder, at den enkelte får mindre og mindre indflydelse på egen hverdag.

For at en landsby er et godt sted at bo, er der en lang række ting, der skal være opfyldt, men naturligvis er det forskelligt, hvordan man prioriterer disse ting.

Vores ønsker er ikke prioriteret, men en opremsning af en række store og små ønsker, som vi tror kan være med til at gøre Gylling til et rart sted at bo for fremtiden. Enkelte ønsker har vi selv direkte indflydelse på, men langt de fleste kan vi kun henvise og opfordre de respektive myndigheder, råd og bestyrelser til, at opfylde.

Flere boliger!! Et stort ønske, som vi har haft i mange år!! Vi ønsker lejeboliger til unge familier og til ældre. Arbejdernes Andels Boligforening i Odder er indstillet på at bygge, men byrådet ikke endnu. Vi får nye byggegrunde øst for Karen Jeppesgade i 1997, men grundpriser på over 250.000 kr giver ikke håb om flere boliger. Er det ikke muligt at nedsætte priserne, fremfor at have byggegrunde liggende 10 -15 år (forrentning)? Vi foreslår, at kommunen etablerer mulighed for landbrugsparceller nord for Søbyvej, overfor Karen Jeppesgade.

Det haster med flere boliger. Mange ældre gyllingborgere er nødt til at fraflytte området, da der ikke er tilstrækkelig med små boliger. Folk som hele livet har boet her!

Ny Brugs!! Vores gamle Brugs er vokset ud af de bestående rammer og ønsker at placere sig ved indkørslen til byen, hvor der er gode adgangsforhold for aflæsning af varer, og hvor der kan laves gode stiforbindelser til størstedelen af byen. Vi støtter denne placering og håber det må blive muligt at købe jorden der. En god og velfungerende butik med kolonial- og slagtervarer er en betingelse for en velfungerende by.

Handel lokalt!! – Vi har idag en meget fin service på butiksområdet. En service som langt overgår de fleste landsbyer. Vi kan købe brød, mælk, TV, radio, isenkram, arbejdstøj mm., og vi kan handle dagligvare alle ugens dage og på næsten alle tidspunkter.

Men kun ved at vi handler lokalt, kan vi opretholde denne service, derfor en stor opfordring til alle i lokalområdet om at handle i Gylling – i morgen er det måske for sent!!!

Gylling skole. Tilbygget og ombygget i 1983. Fællesrummet og Bibliotek.

Ny indkøbspolitik!! – Odder Kommune har en indkøbspolitik, der siger, at kommunen skal handle, der hvor det er billigst. Vi opfordrer derfor byrådet til at ændre indkøbspolitik, således, at dagligvare altid *skal* handles lokalt. Konkurrencen fra f.eks. kaffe- og kød-grossister i Århus, er der ingen, der kan hamle op med. Men konsekvensen kan blive, at vi mister nærbutikken, og så får kommunen ekstra udgifter til at købe ind til pensionisterne.

Heldigvis har vi idag institutionsledere, der kender betydningen af at handle lokalt, men når budgetterne strammer til, er det svært at holde fanen højt.

Aktiv skole!! Vi har både tradition og ry for, at Gylling Skole er helt i top. Vores ønske er, at det gode og tætte forhold mellem skole, forældre og lokalsamfund bevares, og at de økonomiske og fysiske rammer må udvikle sig i forhold til gældende love og fortsat gøre det muligt, at skolen kan være hjemsted for lokalområdets borgere i alle aldre, som her kan samles om en mangfoldighed af aktiviteter.

Bevar vores 7. klasse!! – Vi støtter naturligvis vores skole i, at 7. klasse skal blive i Gylling. Vi mener iøvrigt også, at konfirmandforberedelsen hører hjemme i lokalområdet. Skolen betyder rigtig meget for Gylling, også selvom man ikke har børn. Skolen er et kulturcenter, hvor fritidskolen, pensionisterne, lokalarkivet, og div. foreninger lever og fungerer, og det er iøvrigt også her biblioteket er.

Pil ikke ved biblioteket!! Specielt de ældre er glade for biblioteket, så vi ønsker ikke at det skal spares væk, så en stærk opfordring til byrådet om, at vi må bevare vores skole og bibliotek for fremtiden.

Spejderpladsen tilbage!! Menighedsrådet har drøftet muligheden for at sælge spejderpladsen. Vi har opfordret rådet til at genetablere pladsen, da den er et "åndehul" for byen. Et sted hvor, det er rart at gå aftentur om sommeren, og hvor byen kan samles ved festlige lejligheder. Og vi kan jo alle håbe på, at der atter kommer gang i spejderarbejdet.

Kirke og præstebolig!! Naturligvis har vi en landsbykirke og en præst som bor ved kirken. Det ønsker vi også fremover. Vores præstegård har betydet meget for lokalområdet igennem de sidste 100 år, og vi føler det er naturligt, at vores præst bor her og er en del af lokalsamfundet.

Byport!! Vi tror at "sommerfugleporten" kan blive til stor gavn for lokalområdet. Den vil sætte Gylling på danmarkskortet, og dermed styrke interessen for bosætning og handel i Gylling. Vi mener også, at det er vigtigt at have en identitet til det sted, hvor man bor. Porten vil være med hertil.

Ungdomshus!! Vi ønsker et sted, hvor de unge kan være i fritiden. En opfordring til byrådet om, at huset på sportspladsen må blive indrettet hertil, eller at der findes en løsning på skolen, hvor de unge kan samles.

Lokal historisk arkiv – Det er vigtigt at kende sin identitet. En meget stor del af Gyllings identitet er samlet i kælderen under Gylling Skole. Lokalerne er nu fyldt op, og det bliver derfor nødvendigt med mere plads fremover. Vi ønsker, at det må blive muligt at skaffe mere plads på skolen eller et andet sted i byen.

Museum!! Vi ønsker et egnsmuseum, hvor også Gylling Møllens og Karen Jeppes historie kan blive fortalt. Efter at Gylling Mølle er blevet færdigrestaureret, har møllen fået mange landbrugsredskaber, som folk har haft liggende. Møllen er snart fyldt op, og på sigt bliver det nødvendigt at skaffe mere plads, hvis de mange effekter ikke skal gå tabt. Interessen for Karen Jeppes historie er stærkt stigende efter 2 TV-udsendelser om hende. Til museum har vi tidligere foreslået "Mølle Signes hus", men også andre bygninger kunne måske anvendes f.eks. "sprøjtehuset" eller den frede "præstegårdslade".

Træer!! – Vi ønsker flere træer og bænke langs åen. En af byens store kvaliteter er åen, som snor sig langs Fallingvej, Købmagergade og Åstræde. Vi ønsker flere træer langs åen og gerne flere bænke, så både lokale og turister kan nyde åen og dens smukke omgivelser.

Ønsker oplysning!! – Vi har fået et dejligt parkanlæg ved Gyllinghjemmet. Desværre mangler der endnu et par lamper, før man trygt kan færdes der efter mørkets frembrud.

Stibelysning!! Igennem de sidste 10 år har bestyrelsen jævnligt opfordret teknisk udvalg til at opsætte belysning langs stien ved Karen Jeppesgade. Der er tale om en cykel- og gangsti, som især benyttes af skolebørnene. Stien blev anlagt for mere end 25 år siden. 3 lamper er aldrig blevet opsat. Det er vores store ønske, at kommunen nu vil give byen disse lamper i jubilæumsgave!!! På forhånd tak!

Den færdigrestaurerede Gylling Mølle.

Fællesskab for fremtiden

af journalist Niels Christensen

En port til fremtiden. En landsbyport, det er hvad der for tiden arbejdes på i Gylling.

Indenrigsministeriet har fundet planen så interessant, at man via fonden til støtte til udvikling i landdistrikterne har bevilget 200.000 kr. til projektet. Billedhuggeren Steen Krarup Jensen har udarbejdet et projekt, der ser meget spændende ud, og som helt sikkert vil være med til at sætte Gylling på landkortet. Byporten vil, når den kommer op til foråret, blive en attraktion og det samme vil den planlagte "asfaltofon", som spiller melodier, når biler passerer. Det er Gylling Håndværker- og Borgerforening, der har taget initiativet til porten, men planerne er bakket op af byens foreninger, hvor man i fællesskab kan se værdien for byen.

"Det har været en fornøjelse at møde Gyllings borgere i samarbejdet om etablering af en landsbyport. Så lille som byen er, er det imponerende, hvor mange aktiviteter der foregår. Mine kontakter har primært været via Håndværker- og Borgerforeningen, hvis bestyrelse, så vidt jeg kan se, arbejder aktivt og seriøst med en lang række sager og tiltag af betydning for Gylling som sådan. Specielt som kunstner har det været opmuntrende at møde åbenhed overfor nye ting og eksperimenter sammen med en stædighed og en vilje til at gennemføre, også opgaver, som ikke er enkle og nemme."

Steen Krarup Jensen, billedhugger

100 års jubilæum

Gylling Håndværker- og Borgerforening fylder 100 år, og det skal naturligvis fejres på behørig vis, derfor inviteres du til jubilæumsfest tirsdag den 28. januar i Gylling Forsamlingshus.

Danmarks Radio sender direkte "Flaget i top" fra forsamlingshuset om formiddagen, og om eftermiddagen er der reception.

"Flaget i top"

kl. 9⁰⁰ – 11⁰⁰ radioudsendelse fra Gylling, hvor der bliver interview med lokale gyllingfolk og underholdning med sang og musik. Programvært bliver Helge Andersen fra Østjyllands Radio. Formiddagskaffen sponsoreres af Hans Ehlert.

Reception

kl. 14⁰⁰ – 17⁰⁰ er der reception, hvor der bliver udstilling om gamle håndværk, som har været i Gylling, og hvor foreningens 100 årige historie vil blive vist og fortalt. Der bliver underholdning med gamle naversange m.m., samt mulighed for at få lidt at spise og drikke. Receptionen sponsoreres af Gylling Brugs og B&O's-bageri.

100 år i Gylling

Et stort jubilæumshæfte med mange spændende oplysninger om foreningen og lokale håndværkere og næringsdrivende, der har haft deres virke i Gylling gennem 100 år, uddeles gratis til foreningens medlemmer og andre interesserede.

Medlemskontingent

For 100 år siden kostede det 2 kr om året, at være medlem af foreningen. Nu koster det 100 kr, og så dækker kontingentet endda hele familien, som det blev besluttet på sidste generalforsamling.

Med venlig hilsen og på gensyn

Bestyrelsen

Mogens Rasmussen, Frede Borg-Jensen, Thomas Lund, Inge Jensen, Susanne Sørensen, Marianne Østergaard, Kurt Juel Nielsen.